

IMPULZE

ČASOPIS PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY V PREŠOVE

PF 2020

ISSN 1337-9208 (tlačené vydanie)
ISSN 1339-3448 (online vydanie)
Evidenčné číslo: EV 2836/08
Periodicita vydávania: päťkrát ročne

Vydavateľ: Prešovská univerzita v Prešove,
Ul. 17. novembra 15
080 01 Prešov
IČO 17 070775

Redakcia: Anna Polačková (šéfredaktorka)
Peter Haľko (zástupca šéfredaktorky)
email: redakcia@unipo.sk

Redakčná rada: Peter Adamišín, Eva Bolfíková, Veronika Drabová, František Franko, Daniela Handlovičová, Michal Hospodár, Peter Kónya, Lucia Mikurčíková, Jana Mitříková, Iveta Ondriová, Maroš Šíp, Lenka Tlučáková

Jazyková korekcia: Veronika Drábová

Obálka a sadzba: Peter Szombathy

Foto na obálke: Dr. hab. Peter KOCÁK PhD, akad. mal
Tlač:

Príspevky prešli jazykovou a redakčnou úpravou. Za obsah príspevkov nezodpovedá redakcia.
Univerzitný časopis NA PULZE je pokračovaním Časopisu akademickej obce Prešovskej univerzity v Prešove.

Prispievatelia posielajú svoje príspevky e-mailom na adresu šéfredaktorky časopisu (ak ide o celouniverzitné témy) alebo na adresy členov redakčnej rady za jednotlivé fakulty, s tým, že téma príspevku by mala korešpondovať so zameraním a prácou danej fakulty, ktorú člen redakčnej rady zastupuje.

Kontakty:

Príspevky o PU a všeobecné témy – Mgr. Anna Polačková, PhD.
(anna.polackova@unipo.sk)

Príspevky o FF PU – Mgr. Veronika Drabová
(veronika.drabova@smai.unipo.sk)

Príspevky o GTF PU – doc. ThDr. Michal Hospodár, PhD.
(michal.hospodar@unipo.sk)

Príspevky o FHPV PU – doc. PhDr. Eva Bolfíková, CSc.
(eva.bolfikova@unipo.sk)

Príspevky o FM PU – RNDr. Jana Mitříková, PhD.
(jana.mitrikova@unipo.sk)

Príspevky o PF PU – PaedDr. Lucia Mikurčíková, Ph.D., BCBA
(lucia.mikurcikova@unipo.sk)

Príspevky o PBF PU – PhDr. ThDr. Maroš Šíp, PhD.
(maros.sip@unipo.sk)

Príspevky o FŠ PU – Mgr. Lenka Tlučáková, PhD.
(lenka.tlucakova@unipo.sk)

Príspevky o FZO PU – PhDr. Iveta Ondriová, PhD.
(iveta.ondriova@unipo.sk)

Príspevky zo života študentov PU – Daniela Handlovičová
(handlovicovad@gmail.com)

**Vážené kolegyně a kolegovia,
milí študenti,**

adventný čas sa chýli ku koncu a opäť sa vám prihovárime s posledným tohtoročným číslom nášho časopisu. Pred niekoľkými dňami odznali tóny adventného koncertu našej univerzity, rovnako ako aj prania príjemných sviatkov od kolegov na koncoročných „kapustniciach“. Po posledných prednáškach sa na niekoľko týždňov vyprázdnila posluchárňa a študenti absolvovali zápočtové písomky, predtermíny aj prvé riadne termíny skúšok. O niečo skôr ako zvyčajne sme odovzdali do knižnice výsledky publikačnej činnosti, príp. uzavreli výskumné projekty a všetci sa už tešíme na najkrajšie sviatky roka. Vianočný čas znamená nielen vytúžený oddych a prestávku v kolobehu každodenných povinností. Je príležitosťou, aby sme strávili aspoň niekoľko dní so svojimi blízkymi či sa zamysleli nad inými ako pozemskými aspektmi nášho bytia.

Želám všetkým zamestnancom, študentom a priateľom našej univerzity požehnané, pokojné vianočné sviatky a v novom roku pevné zdravie, šťastie a nové úspechy.

Dr. h. c. prof. PhDr. Peter KÓNYA, PhD.
rektor PU

Vydavateľ univerzitného časopisu NA PULZE je prevádzkovateľom, ktorý spracúva osobné údaje podľa Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES. Autori príspevkov majú právo byť označení ako autori a rozhodnúť o spôsobe takéhoto označenia. V prípade, že autor príspevku zašle do redakcie príspevok, v znení ktorého uvedie svoje autorstvo spolu s menom, priezviskom a akademickým, či vedeckým titulom, s príspevkom budú zároveň zverejnené aj tieto údaje autora. Pravidlá spracúvania osobných údajov sú dostupné na webovom sídle vydavateľa: <http://www.unipo.sk/odkazy/ochrana-os-udajov>. Osobné údaje autorov budú prevádzkovateľom spracúvané najdlhšie rok po skončení vydávania univerzitného časopisu NA PULZE.

OBSAH

vianočná univerzita

Šťastné A požehnané vianoce	2
VIII. Adventný koncert prešovskej univerzity	4
Kúzlo vianoc na pedagogickej fakulte	6
Mikuláš potešil deti zamestnancov univerzity	8
Sv. Mikuláš zavítal na GTF	8

z-agendy rektora

Stretnutie rektora so študentmi	9
Rektor zablahoževal univerzitným oslávencom	10
Podakovanie odchádzajúcim zamestnancom	11

17. november pod taktovkou PU

17. November pod taktovkou univerzity	12
Čo vieš o slobode v ktorej žiješ?	13
Deň študentstva v znamení ocenenia a stretnutia pri soche slobody	14
Peter Kalenský: Prešov '89	16
Vernisáž výstavy fotografií v Univerzitnej knižnici PU pri príležitosti 30. výročia Nežnej revolúcie	16
Filozofia v prelomovom období	18
Novembrová univerzita	19
Novembrové Udalosti prebiehali veľmi rýchlo Rozhovor s prof. Danielou Slančovou	20
Sloboda nie je zadarmo Rozhovor s doc. Jurajom Rusnákom	22
Odkaz Nežnej revolúcie súčasnému človeku	24
Deň študentstva na FZO	24
Túlavé topánky geografov	25

na fakultách

Spolupráca Pedagogickej fakulty so Špeciálnymi olympiádami	26
Aktívna spolupráca s univerzitou v Brazílii	28
Fakulta manažmentu na konferenciách v Lisabone a v Moskve	29
Medzinárodná konferencia o výskume hraníc	30
Medzinárodná vedecká konferencia Ad fontes liturgicos X.	32
Prof. Dancák na medzinárodnej konferencii v Krakove	33
Pedagogická fakulta – miesto, kde to žije	34
Divadelné predstavenia na Pedagogickej fakulte	35
Florence roka 2019 je študentka z FZO	36
Miestnosť bez kníh je ako telo bez duše	37

Medzinárodná spolupráca je kľúčom vedeckého poznania	38
Eliada – naprieč náboženstvami	40
Wojtyłova Osoba a čin na GTF	41
Odborník z praxe na FM PU	42
Sociálne vylúčenie vo verejnom priestore	43
Mimoriadne nadané deti prezradili vysokoškólakom, ako sa učia	44
Politológovia na významnom vedeckom podujatí	46
Úvodné stretnutie k projektu TECS	47
Tuniský workshop grafiky	48
Akčné polohy grafiky v Banskej Bystrici	49
Prešovskí geografi na jubilejnom 10. výstupe	50
Upevňovanie vzťahov s Veľvyslanectvom Spolkovej republiky Nemecko	52
Kladenie vencov na vojenskom cintoríne v Hunkovciach	53
Podnetné pracovné stretnutie v nemeckom Ulme	53
Princípy riadenia ľudí v spoločnosti O2 Slovakia na FM PU	54
Odišiel univerzitný profesor Mikuláš Štec	55

veda a výskum

Mimoriadny archeologický objav v izraeli	56
--	----

umenie a literatúra

A svetlo bolo ako vo dne	58
Výstava fotografií v Univerzitnej knižnici PU venovaná	

rozhovory

Absolvent Fakulty manažmentu PU	59
Vytrvalosť výsledky prináša	60

očami študentov

Doktorandská konferencia DOKOPY 2019	64
Študenti FM na konferencii HORECA a Jesennom stretnutí hotelierov 2019	66
Moja Erasmus+ stáž v Turecku	68
Otvorené dvere alebo erasmus+ stáž na morave	69
Letná stáž – objavuj svet i samého seba	70
Prešovská univerzita na veľtrhu GAUDEAMUS 2019 v Nitre	72
Jesenný deň materských škôl	72
Živá knižnica	74
Prezentácia projektov aktivít k Dňu materských škôl	76

ŠŤASTNÉ A POŽEHNANÉ VIANOCE

Milí členovia pedagogickej obce, študenti a čitatelia časopisu,

udalosť Kristovho príchodu na túto zem nás pozýva zamyslieť sa nad darom života. Lebo každý jeden z nás sme prišli na túto zem ako On z lásky, aby sme boli darom. Darom pre svojich rodičov, potom pre súrodencov, priateľov. Príde čas, keď človek vstúpi do manželstva a má byť darom pre svojho milovaného manžela či manželku, deti, vnúčatá a pre všetkých ľudí okolo. Mnoho ľudí sa práve v tomto čase predbieha, kto akým darčekom prekvapí a uspokojí svojich najbližších. No nie toto je najpodstatnejšie. Lebo možno si do budúcnosti naklonia priazeň toho druhého a upevnia

svoje vzťahy, no zo skúsenosti však viem, že hocaký veľký dar nemusí vždy uspokojiť a časom človek zabudne aj na dar, aj na toho, kto nám to daroval. V osobe Ježiša Krista sa nám núka ako dar sám náš Pán a Boh, aby nás navždy uspokojil a nielen v čase Vianoc. Daruje sa nám celý a bezvýhradne, nezištne a v pokore, aby si s nami vytvoril vzťah navždy.

Preto aj teraz sme pozvaní uvedomiť si, že v týchto sviatkoch Božej priazne máme sa aj my zamýšľať nad svojím osobným postojom k druhému človeku. Máme sa stať viac citlivejšími jeden pre druhého, aby nikto z nás či z našich blízkych sa necítil sám a opustený. Nechce-ná samota je ťažká pre každého.

Mnohí ľudia, často aj mladí ľudia, sa dnes cítia nepotrebnými a bez zmyslu života. Ponúknime im príležitosť vyjsť zo seba a svojich problémov a otvoriť sa pre druhých. Lebo ako hovorí apoštol Pavol v liste Korintanom: „Hľa, teraz je milostivý čas, teraz je deň spásy!“ (2 Kor 6, 2)

Nech vás toto pozvanie byť darom pre druhého urobí pokojnými a šťastnými práve v nadchádzajúcich sviatkoch Kristovho narodenia!

Christos raždajetsja! Slavite jeho!

Mons. Ján BABJAK SJ
prešovský arcibiskup metropolita

Milí pedagógovia a študenti Prešovskej univerzity v Prešove!

Na Vianoce si pripomíname Božie rozhodnutie stať sa človekom. Božia reakcia je obdivuhodná. Akoby povedal: „Človeče, ja chcem byť v tvojej koži! Chcem prežívať tvoj ľudský život, chcem byť pri tebe a pomôcť ti získať večný život!“

V tejto čistej pohnútke nepochopiteľnej Božej lásky k človeku si práve

počas vianočných sviatkov pripomíname, že Boh sa stal človekom.

„Slovo sa stalo telom a prebývalo medzi nami...“ (Jn 1, 14).

Ježiš Kristus, Boží Syn, prišiel k nám ako viditeľný človek, prichádza viditeľne medzi ľudí. Hoci je všemohúci a mocný a mohol si vybrať aj iné spôsoby, ako sa k nám priblížiť, predsa sa rozhodol pre túto viditeľnú cestu lásky. Toto urobil, aby pohol

aj naše srdcia, aby sme si aj my sami začali viac vážiť svoj ľudský život a životy iných. Boh sa viditeľne postavil na stranu človeka. V Ježišovi nám dal seba samého. Prajem vám všetkým požehnané vianočné sviatky a všetko dobré v novom roku!

✠ Mons. Bernard BOBER
arcibiskup - metropolita

„Hľa, panna počne a porodí syna a dajú mu meno Emanuel, čo v preklade znamená: Boh s nami“ (Iz 7, 15) – tieto slová proroka Izaiáša cituje evanjelista Matúš pri opise udalosti Chris-tovho Narodenia – udalosti nepredstaviteľnej a nepochopiteľnej – ved' večný a všemocný Boh vstupuje do času a prijíma ľudské telo a dušu, čo je vec natoľko nevidaná a neslýchaná, že jej význam a dopad pre ľudstvo nechápali ani jej priami svedkovia a účastníci. Za všetkých možno spomenúť Jozefa, snúbenca Márie, Matky Spasiteľa. Až keď sa mu vo sne zjavil Boží anjel a povedal: „Jozef, syn Dávida, neboj sa prijať Máriu, svoju ženu. Ved' to, čo sa v nej počalo, je z Ducha Svätého!“ (Mt 1, 20) – až po týchto slovách ju prijal do svojho domu a stal sa pestúnom Božieho Syna.

Kedysi grécky filozof Aristoteles nazval Boha Nehybným Hýbatel'om a Christos pri Svo-jom Narodení akoby mu chcel dať za pravdu – rozhýbal mnohých. Jeho Matka Mária sa po Gabrielovej blahozvesti ponáhľala navštíviť svoju príbuznú Alžbetu, matku Jána Krstiteľa. Do Betlehema z Východu prichádzajú traja mudrci, ktorí sa vypytujú kráľa Herodesa, kde je ten novonarodený Vládca Izraela. Ale aj sám Christos spolu s Jozefom a Máriou, Svojou Matkou, odchádza do Egypta pred hnevom a strachom Herodesa, usilujúceho o Jeho život. Jednoduché povedané – Christov príchod na tento svet bol poriadne rušný! Jeho príchod rozhýbal nielen ľudské dejiny, On prišiel, aby rozhýbal každého z nás. Aký dôležitý je pohyb v ľudskom živote, snáď ani netreba hovoriť. Ak nám chýba

pohyb fyzický, takmer so železnou nevyhnutnosťou vstupuje do nášho života obezita, ak sa „nehýbeme“ du-chovne, hrozí nám depresia. A preto mi v nastupujúcom roku 2020 dovoľte popriať každému predovšetkým telesné zdravie a duševnú pohodu. Nech každého z nás Christovo Narodenie „rozhýbe“ vertikálne i horizontálne – teda v smere k Bohu i k ľuďom. Nech nám zdanlivé stíše-nie, ktoré so sebou prináša toto sviatočné obdobie, pomôže načerpať sily do ďalšieho činnorodého roka nášho ľudského života. Prajem všetkým požehnaný nový rok a radostné sviatky Chris-tovho Narodenia!

† Rastislav
pravoslávny arcibiskup prešovský
metropolita českých krajín a Slovenska

Vážená akademická obec!
Vianočná udalosť vtelenia Božieho Syna nie je rozumom vysvetliteľná, a predsa sa stala pre ľudstvo prevratnou. Jej poslanstvo oslovuje ľudí celé tisícročia. Po tieto dni klope na dvere srdce všetkých nás. Aktéri prvých Vianoc nedospeli k poznaniu narodeného Spasiteľa v betlehemských jasiach skrze rozumové prepočty. Oni sa nechali osloviť nebeskou zvestou, konali podľa nej a osobná skúsenosť s objavenou realitou ich viedla k najdôležitejšiemu poznaniu ich života – poznali narodeného Spasiteľa. K poznaniu skrze skúsenosť nie je potrebná vysoká škola. Prorok Izaiáš (Iz 1, 3) hovorí, že to dokážu aj nemé zvieratá. Povedal: „Vôl po-

zná svojho gazdu i osol jase svojho Pána, Izrael nepozná, môj ľud nechce chápať.“ Statok dokáže trafiť do dvora svojho gazdu a postaviť sa v maštali k jaslami, do ktorých mu gazda vkladá pokrm. Dokáže rozpoznať hlas svojho gazdu na dvore, aj keď ho z maštale nevidí. Skláňa sa nad jaslami, lebo vie, že gazda do nich niečo dôležité vložil. Vianoce hovoria o tom, že „nebeský gazda“ vložil do betlehemských jaslí niečo kardinálne dôležité pre naše životy. Svojím slovom vo vianočnej zvesti nás každoročne mocným hlasom oslovuje, aby sme neignorovali ich dôležitý obsah. Požehnanie týchto jasiel preniká iba toho, kto sa nad nimi s vďačnosťou skláňa a prijíma Spasiteľa.

Spomínané zvieratá sú súčasťou mnohých slovenských vianočných betlehemov. Nie sú tam ako vianočná dekorácia. Sú výzvou pre človeka, aby sa nebál poznávať skrze skúsenosť. Učia nás, že „k jaslami svojho Pána“ je potrebné prísť, skloniť sa a prijímať, čo bolo do nich vložené. Nedajme sa nimi zahanbiť, aby aj o nás neplatilo „môj ľud nechce chápať“.

Milí priatelia,
prajem vám pokojné, radostné vianočné sviatky a požehnaný nový rok 2020.
S úctou

Slavomír Sabol
biskup VD ECAV

VIII. ADVENTNÝ KONCERT PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY

Už po ôsmykrát sa historická sála Parku kultúry a oddychu – Čierny orol zaplnila členmi akademickej obce a vzácnymi hosťami, ktorí prijali pozvanie rektora Prešovskej univerzity v Prešove Dr. h. c. prof. PhDr. Petra Kónyu, PhD., na tradičný adventný koncert. Ten opäť ponúkol bohatý program a umocnil tak výnimočnú atmosféru adventných dní.

Dramaturgovia adventného koncertu prof. PhDr. Karol Horák, CSc., a PhDr. Viliam Tarjányi, PhD., programovo nadviazali na bohatú koncepciu predchádzajúcich ročníkov a opäť tak vytvorili priestor pre sólistov a umelecké súbory pôsobiace pri Prešovskej univerzite v Prešove. Program ôsmeho adventného koncertu predstavil v troch progra-

mových blokoch výsledky tvorivej práce študentov a ich pedagógov v rozličných umeleckých druhoch.

Tento rok sa však úvod koncertu niesol nielen v duchu adventného obdobia, ale aj v tichej spomienke na obete tragickej udalosti, ktorá sa odohrala v bytovom dome na Mukačevskej ulici č. 7 v Prešove.

Symbolickou minútou ticha si tak prítomní členovia akademickej obce a pozvaní hostia uctili ich pamiatku a vyjadrili spolupatričnosť s ľuďmi, ktorí sa s dôsledkami tejto udalosti budú ešte dlhé obdobie vyrovnávať.

Na dôstojnú atmosféru z úvodu nadviazali aj prví účinkujúci, členovia Komorného orchestra Camerata Academica s interpretáciou skladby Jozefa Podprockého *Suita domestica*, op. 14, č. 7. Tá vznikla pod umeleckým vedením Mgr. Renáty Kočišovej, PhD. Svoj talent hrou na klavíri odprezentovala aj študentka 3. ročníka bakalárskeho stupňa študijného odboru predškolská a elementárna pedagogika Nikola Rabatinová. Jej interpretácia skladby *Etudes – Tableaux*, op. 33 – 8, g mol skladateľa Sergeja Rachmaninova navodila príjemnú sviatočnú atmosféru, ktorú umocnilo aj vystúpenie

Speváckeho zboru sv. Romana Sladkopevca pod vedením seminaristu Michala Pavlovského.

Druhý programový blok otvorilo gitarové trio v zložení Dagmar Slivková, Marek Mihok a Zuzana Horňáková, ktoré sprítomnilo predvianočnú atmosféru piesňou White Christmas od amerického skladateľa Irvinga Berlina. Dramaturgia programu VIII. adventného koncertu ponúkla to najlepšie z tvorby významných hudobných skladateľov z rôznych období. Zo súčasnej tvorby si publikum vypočulo pieseň anglického skladateľa Andrewa Lloyda Webbera, ktorého pieseň Love Never Dies famózne interpretovala skúsená speváčka Lucia Novotná, poslucháčka 2. ročníka magisterského stupňa odboru predškolská a elementárna pedagogika. Spev vystriedalo hovorené slovo v podaní Študentského divadla PU v Prešove,

ktoré si v aktuálnom akademickom roku pripomína 60. výročie svojho vzniku. Do programu adventného koncertu prispeli dramatizáciou novely Vianočná koleda autora Charlesa Dickensa, ktorej motív bol inšpiráciou aj viacerých divadelných, muzikálových či filmových spracovaní.

Svojou tvorbou, čerpajúcou z prírodného prostredia Slovenska a Nórska, obohatilo tretí blok programu duo v zložení Jana Humeňanská a Rút Pajorková. Ich netradičné vystúpenie bolo príjemným spštením večera. Nádyh netradičnosti malo aj vystúpenie miešaného speváckeho zboru Nostro Canto, ktoré si pod vedením Mgr. Tatiany Švajkovej, PhD., našťudovalo okrem iného aj skladbu Baba Yetu, ktorá je alúziou na svahilský Otčenáš. Miešali sa v ňom exotické rytmy a zároveň tradičné spirituálne

motívy.

V závere programu v mene dramaturgov VIII. adventného koncertu Prešovskej univerzity poďakovala moderátorka Eva Peknušiaková všetkým vedúcim umeleckých súborov, sólistom a účinkujúcim. Prítomné publikum im svoju priazeň a vďaka prejavilo neutíchajúcim, úprimným potleskom. Miešaný spevácky zbor Nostro Canto sa však postaral aj o krásnu symbolickú bodku na záver, keď v jeho podaní odznala jedna z najznámejších piesní, ktorá sa spája s vianočnými sviatkami už od roku 1818. Vtedy po prvýkrát v mestečku Oberndorf v Salzburgu zaznela Tichá noc. Jej text bol posolstvom nielen samotného adventného koncertu, ale aj nadchádzajúceho obdobia.

Mgr. Eva PEKNUŠIAKOVÁ, PhD.

KÚZLO VIANOC NA PEDAGOGICKEJ FAKULTE

Dňa 05.12.2019 sa na Pedagogickej fakulte (PF) Prešovskej univerzity v Prešove (PU) uskutočnili tradičné vianočné podujatia s viacerými sprievodnými aktivitami.

Čarovná atmosféra blížiacich sa Vianoc sa niesla Pedagogickou fakultou PU už od skorých ranných hodín. Vstup do budovy sa zmenil na krajinu plnú krásnych prekvapení, malebných zákutí a aktivít pre študentov i zamestnancov PU. V priestoroch fakulty sa po celý deň ozývala vianočná hudba a spolu s vôňou vianočného punču lákala všetkých okoloidúcich, aby aspoň na chvíľu v každodennom zhone spomalili a užili si krásny predvianočný čas.

Hneď v úvode, pri vstupe do časti B študentky Pedagogickej fakulty pripravili už 2. ročník vianočného charitatívneho bazára. Dva dni predtým mohli študenti, učitelia i zamestnanci Prešovskej univerzity nosiť na vopred určené miesto oblečenie, obuv, topánky, kabelky, malé veci dennej potreby i doplnky. Študentky PF PU tieto veci následne

triedili a pripravovali na predaj. Vo štvrtok hneď od rána sa v priestoroch PF PU okoloidúcim naskytla možnosť vybrať si z ponúkaných a vopred darovaných vecí kúsky, ktoré ich oslovili, za dobrovoľný finančný príspevok. Študenti, ale i zamestnanci si tak mohli nakúpiť darčeky nielen pre seba, ale i svojich najbližších. Išlo o dámske oblečenie, ale na svoje si prišli

aj páni a, samozrejme, bolo možné zakúpiť si veci pre najmenších či rôzne drobnosti, ktoré potešili dušu. Týmto bazárom chceli jeho organizátorky podporiť ekologický prístup, teda posunutie funkčných vecí niekomu inému namiesto vyhodenia. Zvyšné oblečenie bolo venované Občianskemu združeniu Podaj ďalej, pod ktorého záštitou sa toto podujatie konalo.

Hlavnou myšlienkou vianočného charitatívneho bazára bola nezištná pomoc, v zmysle charitatívnej činnosti za účelom cielenej podpory a vyzbierania finančných prostriedkov pre vybrané dieťa. Na tohtoročnom bazári sa vďaka všetkým zúčastneným a ich finančným príspevkom podarilo vyzbierať krásnu sumu 360 eur. Celý tento výťažok poputuje ťažko chorému Markovi, ktorý momentálne bojuje s viacerými zdravotnými problémami. Zhubný nádor mozgu, mutovaný K27M grade IV. a krvácanie do mozgu počas operácie spôsobilo, žiaľ, jeho ochrnutie. Markova rodina potrebuje sŕne financie na jeho rehabilitáciu, ktorá môže zlepšiť jeho zdravotný stav. *„Pevne veríme, že aj s našim príspevkom sa podarí Markov stav zlepšiť a vyčariť mu znova úsmev na tvári,“* uviedli organizátorky tejto charitatívnej akcie.

Pri presúvaní sa chodbami Pedagogickej fakulty bola atmosféra miestami ešte viac umocnená vôňami klinčekov, pomarančov, jabĺk, čo ešte viac podtrhlo blížiac sa vianočné sviatky. Zvedavé oči prilákali predajné stánky vianočných trhov, ale i stánky s občerstvením, ktoré si pripravili študentky zo Študentskej rady Pedagogickej fakulty PU. Ako uviedla študentka Veronika Majdová: *„Podstatnou myšlienkou vianočných trhov je šírenie myšlienky lásky, pokoja, nádeje a hlavne pomoci pre tých, ktorí možno v živote nemali to šťastie a aj takýmto spôsobom by sme chceli pomáhať, keďže časť z vyzbieraných peňazí a z prenájmu stánkov, každoročne venuje ŠR PF PU vždy na konkrétnu vec a pomáha konkrétnym ľuďom, ktorí tú pomoc naozaj potrebujú.“* Suma, ktorá bola vyzbieraná z predaja vianočných koláčov a punču, bude slúžiť na činnosť Študentskej rady PF PU, pričom jej časť bola venovaná práve Markovi.

Vopred nahlásené stánky na vianočných trhoch ponúkli návštevníkom prezentáciu ručných výrobkov. Rôzne ručne maľované obrazy, handmade mydlá, ručne šité hračky pre najmenších, anjeli vyrobení z pestričových látok, voňavé sviečky, svietniky na sviečky, rôzne látkové ozdoby a vianočné drobnosti určite rozžiaria

nejeden vianočný stromček. Účasť bola vzhľadom na hektické obdobie uspokojujivá a reakcie študentov boli pozitívne. Tento rok sa prihlásilo menej predajcov na vianočné trhy ako pominulé roky, ale ako uviedla študentka PF PU a členka ŠR PF PU Soňa Vinterová: *„Nižšiu účasť nahradil vianočný charitatívny bazár a krásne výrobky súkromnej základnej školy, ale i prezentácia združenia s názvom „Nie sme sami“ či výrobky študentiek PF PU, ktoré prezentovali svoju tvorbu.“*

Súčasťou Vianočných trhov bolo aj tradičné darovanie krvi, ktoré ponúklo možnosť darovať tú najvzácnejšiu tekutinu – krv. Práve tá môže často zachrániť človeka život. I keď to nie je ľahké rozhodnutie, na Pedagogickej fakulte sa našťastie nájde mnoho tých, ktorým život iných nie je ľahostajný. Podľa Veroniky Majdovej bola tohtoročná účasť veľmi dobrá, darcov bolo 29 a vyzbieralo sa vyše 10 litrov krvi. Ako poznamenala študentka PF PU a členka ŠR PF PU Beáta Komárková: *„Bol to neskutočný pocit. Pociť, že niekomu inému zachránime život tým, že sa vzdáme kúska svojho blaha, ktorým prekypujeme.“*

Počas tohto dňa mohli študenti, učitelia i zamestnanci PU prispieť na každoročnú, tradičnú mikulášsku zbierku sladkostí, ktorá prebiehala na pôde PF PU od pondelka 02. 12. 2019 do štvrtka 05. 12. 2019. Ako každý rok, tak aj tento sa podarilo vyzbierať neuveriteľné množstvo sladkostí, z ktorých sa podarilo mikulášskym pomocníkom vo štvrtok

večer pripraviť 87 mikulášskych balíčkov. Tie boli počas dňa sv. Mikuláša odovzdané organizáciám: Luneta n. o., (prevádzkovateľ podporované bývania pre ľudí s duševnou poruchou – schizofrénia), Mintaka n. o. (zariadenie pre seniorov), Ako doma n. o. (Domov sociálnych služieb a Zariadenie pre seniorov), ale tiež deťom v arteterapeutickom centre Mariah pre deti s autizmom.

Okrem týchto aktivít sa PF PU na chvíľu premenila i na rozprávkové miesto, v ktorom sa odohrali rozprávky pre najmenších. Študenti 3. ročníka bakalárskych študijných programov si v rámci predmetu *„rozvoj komunikačných zručností“* pripravili pre deti dve predstavenia. Prvé predstavenie s názvom *Snehová kráľovná a čertíci* prezentovalo deťom zo Spojenej školy internátnej v Prešove myšlienku vzájomnej pomoci a tolerancie. Druhé predstavenie s názvom *Minion's vianočná koleda* chcelo deťom ukázať, ako sa môže každý zmeniť k lepšiemu a byť pre ostatných nápomocný. Spontánne reakcie detí a veselý smiech, ktorý sa niesol celou fakultou, bol spolu s búrlivým potleskom na konci pre všetkých účinkujúcich tou najkrajšou odmenou. Ako uviedla Soňa Vinterová: *„Baví nás to a určite by sme chceli ukázať, že to robíme pre niečo a že aj ten vianočný čas nie je len o tom dostávať, ale hlavne dávať, aby to tak zahrialo naše srdcia aj srdcia iných.“*

Beáta KOMÁRKOVÁ
PaedDr. Lucia ŠEPELÁKOVÁ, PhD.
PF PU
Foto: archív PF PU

MIKULÁŠ POTEŠIL DETÍ ZAMESTNANCOV UNIVERZITY

Ani tento rok neobišli Prešovskú univerzitu Mikuláš, ktorý v Študentskom domove a jedálni PU obdaril dobrotami detí zamestnancov univerzity.

Už po deviatykrát sa na podnet vedenia Prešovskej univerzity uskutočnilo 4. decembra milé podujatie, ktoré sa za účasti vyše 150 detí zamestnancov univerzity nieslo v predvianočnej nálade. Prítomných na úvod stretnutia privítal prorektor univerzity prof. Gabriel Paľa, ktorý zvedavé deti namotivoval pred príchodom Mikuláša.

„Veľmi si vážim, že univerzita myslí nielen na zamestnancov, ale je priateľská aj k ich malým ratolestiam. Oceňujem tento prejav organizačnej kultúry a pevne verím, že táto milá tradícia bude naďalej pokračovať a prinášať úsmevy na tvárach našich najmenších,“ uviedla docentka Nataliya Maradyk z Inštitútu polito-

lógie, ktorá sa daného podujatia so svojou dcérou zúčastnila prvýkrát. Okrem mikulášskej nádielky bol pre deti pripravený aj umelecký program s názvom Predvianočné pastorále. Išlo o hudobno-tanečné divadlo o predvianočnom zhone a feéria tradičných vianočných kolied a vinšov v scénickom prevedení vysokoškolského folklórneho súboru Torysa pod vedením doc. Vladimíra Marušina z Inštitútu hudobného a výtvarného umenia Filozofickej fakulty.

Mgr. Anna POLAČKOVÁ, PhD.
Foto: Mgr. Vladimír Piskura, PhD.

SV. MIKULÁŠ ZAVÍTAL NA GTF

Tak ako aj po iné roky, aj tento rok zavítal na GTF sv. Mikuláš s nádielkou. Stalo sa tak 4. decembra, kedy sa uskutočnil mikulášsky program pre zamestnancov fakulty a ich deti.

Program podujatia otvoril svojím príhovorom dekan fakulty Mons. prof. Peter Šturák. Po modlitbe časti Akatistu k sv. Mikulášovi si hostia mohli pozrieť program, ktorý pripravili študenti v spolupráci odborov animácie voľného času a katolíckej teológie. Jednotlivé časti programu boli zasadené do témy rozprávkovej zimnej krajiny, kde ste mohli zažiť tanec princezien, vystúpenie muzikantov a bohoslovci 3. ročníka si tradične pripravili svoje vystúpenie so sv. Mikulášom. Detičky zamestnancov fakulty taktiež mohli predviesť svoje čísla, ktoré mali pripravené pre sv. Mikuláša. Dôležitou súčasťou bolo odovzdanie sladkých odmien pre deti, ktoré sa balíčkom veľmi potešili. Nechýbala ani spoločná kapustnica. Celý večer sa niesol v príjemnej sviatočnej atmosfére a pripravený program zožal veľký úspech.

Andrea FERENCOVÁ
študentka GTF PU

STRETNUTIE REKTORA SO ŠTUDENTMI

Rektor Prešovskej univerzity Prof. Peter Kónya každý semester pozyva študentov, aby si vypočul ich postrehy, problémy a podnety súvisiace so štúdiom na univerzite. V konštruktívnej debata sa potom spoločne snažia nájsť riešenia, prípadne navrhnúť postup na zlepšenie, v tej-ktorej oblasti.

Takéto stretnutie v zimnom semestri akademického roka 2019/2020 sa uskutočnilo 9. decembra 2019. v zasadačke Consilium maius na rektoráte. Stretnutia sa zúčastnili zástupcovia takmer všetkých fakúlt Prešovskej univerzity. Pán rektor postupne vyzýval všetkých študentov, aby sa vyjadrili k štúdiu na univerzite v uplynulom semestri. Zástupcovia Filozofickej fakulty, Mgr. Matúš Žac a Mgr. Veronika Drábová, podotkli, že študenti Filozofickej fakulty, ale aj Fakulty humanitných a prírodných vied by uvítali viac miest na sedenie v priestoroch fakúlt, platbu kartou na pracoviskách univerzity a zmodernizovanú mobilnú aplikáciu MAIS. Zástupca Pedagogickej fakulty, Michal Sivák, ocenil komunikáciu vedenia univerzity aj vedenia fakúlt so študentmi univerzity. Uviedol tiež, že viacerí študenti na Pedagogickej fakulte sa sťažujú na veľký počet predmetov vzhľadom na kreditovú dotáciu. Zástupca Fakulty športu, Jaroslav Sučka, poďakoval vedeniu univer-

zity v mene študentov celej fakulty za zriadenie a možnosť využívania športového areálu, ktorý je veľmi dobre vybavený, rovnako poďakoval aj za jeho skvelú prevádzku. Svoju vďaka vedeniu univerzity tiež vyjadril za súčinnosť a pomoc pri organizovaní futbalovej miniligy a tiež volejbalovej ligy. Zástupkyňa Fakulty humanitných a prírodných vied, Ing. Hedviga Vašková, upozornila na fakt, že študenti by uvítali možnosť využívania IKT miestností vo voľnom čase. Študenti by tiež privítali navýšenie počtu hodín využívania univerzitného bazénu. Do pozornosti dala možnosť zavedenie tútorov pre zahraničných študentov a tiež zefektívnenie procesu uznávania predmetov po návrate z Erasmusu. Za Gréckokatolícku teologickú fakultu referovala, Mgr. Jana Lukáčová, že komunikáciu so študentmi na fakulte zabezpečuje tzv. „káva u dekana“. Ide o každotýždňovú aktivitu, v rámci ktorej dekan fakulty preberá a rieši problémy so študentmi. K zlepšeniu života na Gréckokatolíckej teologickej fakulte

tak študentov, ako aj zamestnancov by určite prospelo riešenie problému parkoviska a prechodu k fakulte s ohľadom na stavbu OC Fórum. Zástupcovia Fakulty manažmentu, Mgr. Mária Oleárová, MBA, a PhDr. Jakub Horváth, MBA, predostreli problémy zo začiatku zimného semestra, kedy vznikla situácia, že kvôli nedostatočnému počtu miestností na Fakulte manažmentu výučba prebiehala do neskorých večerných hodín, v dôsledku čoho mali študenti problém dostať sa domov. Situácia sa však v súčinnosti dekana fakulty prof. Štefka s vedením univerzity v priebehu pár týždňov vyriešila k spokojnosti všetkých študentov fakulty. Pán doktor Horváth tiež ponúkol svoje odborné poradenstvo v oblasti marketingu pre všetkých kolegov z univerzity. Všetci študenti sa zhodli na nevyhnutnosti zlepšenia služieb univerzitnej jedálne, čo sa týka hygieny, veľkosti porcií, ale aj kvality surovín a celkovej chuti jedla. Navrhli tiež možnosť dvoch cenových relácií, t. j. „lacnejšieho“ a „drahšieho menu“. Pán rektor prisľúbil, že sa bude zaoberať riešením každého predneseného podnetu, resp. komunikovať s kompetentnými osobami. V závere spomenul uskutočnenú rekonštrukciu študentských domovov v hodnote približne 3,5 milióna eur, ktorá výrazne zlepšila kvalitu života ich nájomníkov, a tiež prebiehajúce budovanie záchytného parkoviska (čím sa zvýši počet miest na parkovanie a odstráni sa parkovanie na trávniku). V pláne je ešte nákup nového nábytku a maľovanie stien v tzv. starom internáte.

PhDr. Jakub HORVÁTH, MBA
FM PU

REKTOR ZABLAHOŽELAL UNIVERZITNÝM OSLÁVENCOM

Za obdobie posledných štyroch rokov sa na Prešovskej univerzite v Prešove (PU) stalo dobrým zvykom, že zamestnanci, ktorí dovърšili 50., 60. a 70. výročie svojich narodenín, dostanú pozvanie na priateľské stretnutie s rektorom univerzity. Nebolo tomu inak ani prvý decembrový týždeň, kedy sa pri príležitosti významných životných jubileí stretlo 24 oslávencov univerzity.

„Doba, v ktorej v súčasnosti žijeme, je zvláštna, zvláštna aj preto, že sa slovíčko ďakujem dostáva mnohokrát na posledné miesto v reťazci našej komunikácie. Preto som rád, že sa na univerzite zaviedla táto tradícia, ktorá dáva priestor na poďakovanie a ocenenie ľudí za ich prácu, za všetko, čo pre túto inštitúciu robia a urobili,“ vítal oslávencov prorektor PU prof. Gabriel Paľa, ktorý následne odovzdal slovo rektorovi univerzity prof. Petrovi Kónyovi. *„V prvom rade vám ďakujem, že ste prijali moje pozvanie na dnešné slávnostné stretnutie, ktoré sa koná pri príležitosti vašich narodenín. V druhom rade mi dovoľte poďakovať sa vám, že ste časť svojho života, ktorý sa v mnohých prípadoch ráta na desaťročia, rozhodli venovať našej*

univerzite, za vašu prácu, váš vklad pre fungovanie, rozvoj a úspechy Prešovskej univerzity,“ uviedol rektor Kónya. Všetkým prítomným jubilantom zároveň zaželal pevné zdravie, veľa radosti a úspechov ako na univerzite, tak aj v osobnom živote.

„Vážim si to, že náš zamestnávateľ myslí na zamestnancov a pravidelne sa s nimi stretáva aj pri ich životných jubileách. Je to pekná tradícia, ktorá svedčí o tom, že sa na ľudí, ktorí venujú svoj čas a celé svoje snaženie tejto univerzite, myslí a nezabúda,“ vyzdvihla dr. Monika Miňová, ktorá na univerzite pracuje 16 rokov, konkrétne na Katedre predškolskej a elementárnej pedagogiky a psychológie Pedagogickej fakulty. *„Na akademickú pôdu som prišla priamo z pedagogickej praxe*

a pre učiteľku materskej školy to bola veľká zodpovednosť a zároveň hrdosť spojená s predstavami a očakávaním, ako prispem k príprave budúcich učiteľov,“ zaspomínala si jubilantka. Jej slová následne doplnila prof. Svitlana Pakhomova: *„Univerzita je obrovský organizmus, ktorého dobré fungovanie zabezpečuje veľký kolektív ľudí. To, že vedenie univerzity pamätá na okružle jubileá svojich pracovníkov a organizuje také podujatia, svedčí o jeho vnímavosti a pozornosti a tým aj o vysokej kultúre a ľudskosti,“* povedala oslávkyňa, ktorá pôsobí na Inštitúte ukrajinistiky Filozofickej fakulty od rok 2018. *„Pred tým som bola vedúcou Katedry slovenskej filológie na Užhorodskej národnej univerzite. Prvýkrát som tu bola ešte ako študentka na stáži, posledné desaťročia som spolupracovala s kolegami z Filozofickej fakulty PU,“* dodala profesorka.

„Na Prešovskej univerzite pracujem už tridsaťštyri rokov, ale až v posledných rokoch sa stretnutie rektora s jubilujúcimi zamestnancami stáva tradíciou, ktorá tu nebola a ktorú určite oceňujú všetci zamestnanci,“ uzavrel ďalší oslávencu Mgr. Peter Franko, pôsobiaci ako správca budovy a majetku Prešovskej univerzity.

Všetkým jubilantom srdečne blahoželáme!

Mgr. Anna POLAČKOVÁ, PhD.
Foto: RNDr. František FRANKO, PhD.
AVS, CCKV PU

POĎAKOVANIE ODCHÁDZAJÚCIM ZAMESTNANCOM

Dôstojná rozlúčka a poďakovanie sa zamestnancom univerzity odchádzajúcim do dôchodku je už niekoľko rokov neodmysliteľnou súčasťou programu rektora univerzity prof. Petra Kónyu. Posledné priateľské stretnutie sa uskutočnilo za účasti Andreja Baňasa, doktorky Tatiany Čekanovej a docenta Ľudovíta Petraška.

„Dovoľte mi, aby som sa vám poďakoval za roky, desaťročia strávené na našej univerzite, za vašu svedomitú prácu, aj vďaka ktorej mohla univerzita prosperovať a posúvať sa vpred,“ zneli slová rektora Kónyu, ktorý pri odovzdaní ďakovného listu zaželel odchádzajúcim zamestnancom predovšetkým pevné zdravie a zaslúžený oddych.

„Na Pedagogickej fakulte som ako externá učiteľka pracovala od roku 2001. Vyučovala som špeciálno-pedagogické didaktiky na novovzniknutej Katedre špeciálnej pedagogiky, kde som bola v roku 2007 prijatá ako lektorka. Môžem povedať, že práca na univerzite ma veľmi naplňovala,“ uviedla Tatiana Čekanová, ktorá za svoju najväčšiu zásluhu považuje vybudovanie fungujúceho systému špeciálno-pedagogickej praxe. Ako doplnila, ani dnes sa nenudí, nakoľko po odchode do dôchodku vyhrala výberové konanie a pôsobí ako riaditeľka súkromnej praktickej školy.

Takmer polstoročie na univerzite strávil odchádzajúci zamestnanec

Andrej Bañas, ktorý na Filozofickej fakulte v Prešove vtedajšej UPJŠ začal pracovať v roku 1973. *„Z pozície technik modelár som bol v stálom styku so všetkými výtvarnými umelcami Prešova, ale aj zo Slovenska. Bola to práca plná nápaditosti, kreativity, inovácií, nových výtvarných techník a stáleho bádania. Dávala mi možnosť osobného rozletu tvorivosti v každom výtvarnom umeleckom vyjadrení a taktiež zbližovala jednotlivých umelcov,“* zaspomínal si Bañas. *„V začiatkoch bol život na Katedre výtvarnej výchovy a umenia družný, žilo sa spoločne aj spoločensky, všetci sa navzájom poznali a navzájom si jeden druhého vážili. V súčasnosti je všetko individualistické, dobré medziľudské vzťahy sa vytratili, študenti pomaly nepoznajú ani svojich pedagógov. Vytratila sa človečina,“* skonštatoval Bañas, ktorý sa podľa jeho slov teší na dôchodok strávený v pokoji a pohode. Niekoľko desaťročí na univerzite pôsobil aj Ľudovít Petraško, ktorý nastúpil na Katedru germanistiky Filozofickej fakulty vtedajšej UPJŠ koncom roku 1990. *„Skôr ma to*

ťahalo do médií, konkrétne do televízie. Tam však vládli chaotické pomery. Germanistiku som pestoval ako koníček, teraz sa stala mojou profesiou. S novým prostredím som sa zžil vcelku bez problémov. So študentmi sa dali viesť rozhovory, ako dúfam, obohacujúce pre obe strany,“ prezradil Petraško. *„Prechod do dôchodku mi uľahčila košíková opera, päť týždňov som tlmočil na skúškach La Traviatty. Dostal som sa do prostredia pre mňa dovtedy viac-menej neznámeho, spoznal som zaujímavých ľudí, ktorí si zaslúžia väčšiu pozornosť zo strany verejnosti. Inak sa na nedostatok ponúk zatiaľ nemôžem sťažovať,“* pokračoval Petraško. Podľa jeho slov bol na univerzite rád a nemá dôvod sa sťažovať, aj napriek tomu, že ho časom roztrpčovali študenti.

Mgr. Anna POLAČKOVÁ, PhD.
Foto: Mgr. Peter ZUBAL
RPU

17. NOVEMBER POD TAKTOVKOU UNIVERZITY

Sériou podujatí si 30. výročie Nežnej revolúcie pripomenula aj naša univerzita. Tá si pre svojich poslucháčov pripravila besedy, výstavy, vedomostný kvíz, esejistickú súťaž, ocenenie vysokoškolákov rektorom či stretnutie študentov pri soche Prešovská sloboda.

17. november 1989 ako významný míľnik na ceste k slobode a demokracii, ktorý sa navždy zapísal do novodobej histórie Československa, dominoval aj v novembrovom kalendári podujatí na Prešovskej univerzite.

Dňa 12. novembra sa na pôde Inštitútu filozofie Filozofickej fakulty (FF) uskutočnila neformálna beseda s názvom Filozofia v prelomovom období: Beseda pri príležitosti 30. výročia Nežnej revolúcie a Medzinárodného dňa študentstva. Tá ponúkla príležitosť porozprávať sa o spomienkach na novembrové udalosti s pracovníkmi inštitútu filozofie, ktorí vtedy pôsobili v Prešove a Prahe, ako aj o otázkach potenciálu a budúcnosti filozofie.

V obdobnom čase prebiehal v aule č. 103 interaktívny vedomostný kvíz: Čo vieš o slobode, v ktorej žiješ? Ten si pre svojich študentov, s cieľom pripomenúť si historické udalosti, ako aj zvýšiť občiansku uvedomelosť študentov, pripravil Inštitút edukológie a sociálnej práce FF.

Po diskusii a kvíze sa následne o 16.00 hod. v Univerzitnej knižnici PU uskutočnila vernisáž fotovýstavy Petra Kalenského, ktorá ponúkla výber fotografií zo zhromaždení v novembri a decembri 1989 v Prešove. V univerzitnej knižnici zároveň od 15. októbra do 17. novembra prebiehala expozícia venovaná 30. výročiu pádu komunistického režimu v Poľsku s názvom Solidárne k slobode.

Dňa 17. novembra sa rozhodli členovia študentskej časti akademických senátov PU zorganizovať stretnutie študentov s názvom Liberté? – Egalité? – Fraternité?, ktoré sa symbolicky uskutočnilo pri bronzovej soche Prešovská sloboda, nachádzajúcej sa

v exteriéri budovy Vysokoškolského areálu.

Pri príležitosti Medzinárodného dňa študentstva zároveň 18. novembra odovzdal rektor PU Peter Kónya ocenenia predsedom akademických senátov jednotlivých fakúlt univerzity.

V daný deň zároveň v čase od 15.00 do 16.30 hod. prebiehala beseda (NE)SLOBODNÉ MÚZY: Kontroverzné postavenie umenia a estetiky v období totalitárnych režimov na Slovensku, zameraná na vzťah umenia, estetiky a totalitárnych režimov, ako aj na konkrétne problémy umeleckej tvorby v období 1948 – 1989 na území Slovenska. Cieľom podujatia Inštitútu estetiky a umeleckej kultúry FF bola i voľná a otvorená diskusia študentov rôznych odborov a stredoškolských študentov s odborníkmi v oblasti slovenských dejín umenia.

Akcie, ktoré si pripravila univerzita pri príležitosti pripomenutia novembrových udalostí, pokračovali aj 19. novembra. Sprievodným podujatím bola aj študentská charitatívna akcia s názvom Deň dobrého srdca, ktorá sa konala na pôde Fakulty zdravotníckych odborov. Táto dobrovoľná finančná zbierka pre onkologických pacientov Fakultnej nemocnice s poliklinikou v Prešove bola zároveň spojená so študentskou kvapkou krvi.

Dňa 20. novembra sa na univerzite uskutočnili až tri diskusie. Na podnet študentov univerzitných médií sa pod taktovkou Inštitútu slovakistiky a mediálnych štúdií FF v Univerzitnej knižnici PU uskutočnila študentská beseda Novembrová univerzita. Hudobným hosťom podujatia bol prešovský pesničkár Edo Klena.

O 15.00 hod. následne univerzitná knižnica hostila Valéra Mikulu, kto-

rý vystúpil s prednáškou Dominik Tatarka, život v diele (s presahom k Novembru 1989).

Na rektoráte PU sa v daný deň uskutočnila i diskusia s názvom November '89 očami priamych účastníkov, ktorá bola spojená s premietaním autentickéj videonahrávky. Jej organizátorom bolo Centrum výskumu detskej reči a kultúry Pedagogickej fakulty PU a Študentské divadlo PU. Sériu besied uzatvorila dňa 26. novembra diskusia: Odkaz nežnej revolúcie súčasnému človeku na Gréckokatolíckej teologickej fakulte pod záštitou Katedry aplikovanej edukológie.

Sprievodnou akciou k novembrovým udalostiam bol aj piaty ročník esejistickej súťaže: Demokracia a sloboda očami stredoškolákov, tematicky zacielený na reflexiu demokracie a slobody v kontexte moderných dejín európskej a slovenskej spoločnosti. Súťaž určená študentom stredných škôl prešovského a košického kraja, ktorej organizátorom bola Katedra bioetiky UNESCO a Inštitút etiky a bioetiky FF, prebiehala od 1. októbra do 30. novembra.

Mgr. Anna POLAČKOVÁ, PhD.
Foto: @petinoh

ČO VIEŠ O SLOBODE V KTOREJ ŽIJEŠ?

V rámci pripomenutia si 30. výročia Nežnej revolúcie prostredníctvom série podujatí na pôde Prešovskej univerzity v Prešove sa dňa 12. novembra 2019 pod záštitou dekanky Filozofickej fakulty prof. PhDr. Beáty Balogovej, PhD., zapojil interaktívnym vedomostným kvízom Inštitút edukológie a sociálnej práce. Na samotnom zorganizovaní tohto podujatia sa podieľali nielen pedagógovia z Inštitútu edukológie a sociálnej práce, ale aj študenti tretieho ročníka bakalárskeho stupňa.

O čo išlo? Vedieť viac ako súperi a dokázať, že si pamätáte viac ako oni!

Zámerom vedomostného kvízu bolo poukázať na 30. výročie tzv. Nežnej revolúcie, no vedomostné otázky reflektovali nielen samotné udalosti z roku 1989, ale rovnako tak predošlé desaťročia komunistického režimu či základné okruhy sociálnej práce. Samotné otázky mali nielen textovú, ale aj interaktívnu podobu, spočívajúcu v rôznych fotkách a obrázkoch.

Kvíz, aj napriek významu, vážnosti a dôležitosti samotnej dejinnej udalosti, mal do istej miery odľahčenú formu, avšak s dodržaním cieľa aktivity, ktorým nebolo len informačné nasýtenie, ale predovšetkým vzbudenie záujmu o veci verejné a väčšiu občiansku uvedomelosť.

Samotnej aktivity sa zúčastnilo 60 študentov Filozofickej fakulty, ktorí boli rozdelení do 11 skupín, v jednej skupine bolo maximálne 6 súťažiacich. Každý člen víťazného tímu

získal sponzorskú cenu, ocenený bol aj posledný tím a rovnako tak tím, ktorý uhádol poslednú bonusovú otázku. Medzi cenami bol aj zväzok kľúčov ako symbol revolučných dní – štrnganie kľúčmi. Záverom možno konštatovať, že kvíz priniesol nové benefity v podobe pripomenutia si nespochybniteľného hodnotového potenciálu Nežnej revolúcie ako jednej z najdôležitejších historických udalostí, významnej dejinnej udalosti nielen Slovákov, ale i Čechov. Tú je možné považovať za jednu z kľúčových z hľadiska súčasného demokratického fungovania Slovenska. Zároveň si študenti a študentky prostredníctvom vedomostného kvízu upevnili poznatky nielen zo sociálnej práce, ale samotná aktivita viedla medzi nimi k nadväzovaniu kontaktov a rozvoju spolupráce.

PhDr. Mgr. Martin HAMADEJ, PhD.
Mgr. Peter GARBARČÍK, PhD.
FF PU

DEŇ ŠTUDENTSTVA V ZNAMENÍ OCENENIA A STRETNUTIA PRI SOCHE SLOBODY

Pri príležitosti Medzinárodného dňa študentstva a 30. výročia Nežnej revolúcie odovzdal 18. novembra rektor Prešovskej univerzity (PU) Prof. Peter Kónya podpredsedom akademických senátov PU za študentskú časť bronzovú medailu.

Ocenenie študentov bronzovou medailou

Prešovská univerzita si výročie Nežnej revolúcie pripomínala sériou podujatí organizovaných na pôde univerzity v priebehu celého

mesiaca. Jednou zo sprievodných akcií bolo aj ocenenie a poďakovanie študentom formou bronzovej medaily, ktorú si z rúk rektora prevzalo celkovo 8 študentov senátorov, reprezentujúcich osem fakúlt univerzity.

Medaila je symbolickým vyjadrením úcty všetkým študentom, ktorí boli dôležitými aktérmi veľkého prevratu v novembri 1989.

„Chcem zdôrazniť, že ste to najmä vy, mladí ľudia, ktorí máte už od mladosti možnosť zoznámiť sa s výdobytkami a výhodami, ktoré priniesla Nežná revolúcia. Či už je to sloboda vyjadrovania, slobodný výber vysokej školy, cestovanie do zahraničia, ako aj celkom iné možnosti pre svoje uplatnenie po skončení štúdia, aké boli pred revolúciou,“ prihovril sa senátorom rektor univerzity Peter Kónya, vyzdvihujúc úlohu študentov v novembri 1989.

„Toto vyznamenanie berte ako ocenenie jednak vašej práce v akademických senátoch za to, že hájite záujmy študentov, ich požiadavky i nálady, ako aj ocenenie a vzdanie úcty všetkým študentom od roku 1989 na našej univerzite, ktorí sa významným spôsobom podieľali na novembrových udalostiach prinášajúcich zmenu v našej spoločnosti,“ pokračoval rektor.

V mene prítomných senátorov sa pri preberaní ocenenia prihovoral aj doktorand Inštitútu politológie Filozofickej fakulty: „Dnes si pripomíname nielen 30. výročie Nežnej revolúcie, ale pripomínáme si aj udalosti z novembra 1939, kedy boli nacistickými vojskami surovo potlačené študenti, ktorí protestovali a nesúhlasili s totalitným režimom. Kým v roku 1989 sme bojovali proti komunistickej nadvláde, tak rok 1939 bol protestom proti fašistickej a nacistickej ideológii. A preto je moja prosba ako zástupcu študentov v akademickom senáte tá, aby sme už nikdy nedali priestor žiadnemu extrémizmu, či už pravicovému, alebo ľavicovému,“ uviedol Matúš Žac, ktorý zároveň prítomných študentov vyzval, aby vždy konali demokraticky. V rámci svojho vystúpenia sa Žac poďakoval vedeniu univerzity a jednotlivých fakúlt, že sú dnes študenti vnímaní ako rovnocenní partneri, čo vidieť aj na práci v akademických senátoch.

Spomienkové stretnutie pri soche Prešovská sloboda

V obdobnom duchu sa v mene študentov univerzity prihovoral Matúš Žac aj na podujatí, ktoré zorganizovali študenti v podvečer 17. novembra pri soche Prešovská sloboda, nachádzajúcej sa v areáli univerzity. Bronzová socha ženy s krídlami anjela rozpätými v tvare písmena

V ako znaku víťazstva bola inštalovaná pred 10 rokmi a má študentom i obyvateľom Prešova pripomínať obdobie Nežnej revolúcie.

Študentskej spomienky sa pri symbolickom zapálení sviečky zúčastnilo takmer 50 študentov. V rámci stretnutia sa uskutočnilo aj performance univerzitného študentského divadla pod taktovkou prof. Karla Horáka. „Ďakujem vašim rodičom, aj vám, študentom, ako pokračovateľom ich odvahy kráčať dopredu, boriť sa v problémoch a hľadať pravdu,“ vyzdvihol na spo-

mienkovom stretnutí prorektor PU Gabriel Paľa, ktorý bol v roku 1989 v štrajkovom výbore študentov. „Želám vám, aby vo vás stále dýchal duch odvahy, aby ste hľadali pravdu, samozrejme, bez zbraní a násilia, agresivity s čistým štítom, láskou a porozumením,“ ukončil stretnutie prorektor, ktorý následne prečítal na počesť výročia vlastné verše s názvom Čakanie na anjela.

Mgr. Anna POLAČKOVÁ, PhD.
Foto: Marcel MRAVEC, AVS CCKV PU, @petinoh

PETER KALENSKÝ: PREŠOV'89

VERNISÁŽ VÝSTAVY FOTOGRAFIÍ V UNIVERZITNEJ KNIŽNICI PU PRI PRÍLEŽITOSTI 30. VÝROČIA NEŽNEJ REVOLÚCIE

Udalosti Novembra 1989 si Univerzitná knižnica Prešovskej univerzity v Prešove (UK PU) pripomenula viacerými podujatiami – besedami či výstavami. Medzi najsignifikantnejšie z nich patrila fotovýstava známeho prešovského amatérskeho fotografa Petra Kalenského, ktorý fotografoval zhromaždenia v novembri a decembri 1989 v Prešove (od 24. 11. do 20. 12. 1989). Fotovýstava bola sprístupnená v UK PU už od 4. 11. 2019, no jej slávnostné otvorenie sa udialo v utorok 12. novembra 2019 – symbolicky v deň 10. výročia odhalenia sochy Prešovská sloboda od sochára Jara Drotára, ktorá pripomína Nežnú revolúciu v areáli Prešovskej univerzity.

Na úvod vernisáže vystúpil Peter Haľko, riaditeľ UK PU, ktorý vo svojom príhovore priblížil novembrové udalosti z pozície jeho priameho účastníka – študenta, akých vtedy boli v celom Československu tisíce. Ako uviedol, Prešov zareagoval na novembrové udalosti roku 1989 relatívne rýchlo, čo sa prejavilo skorým vznikom Študentského hnutia (štrajkového výboru) a Občianskeho fóra, neskôr zmenené na VPN – Verejnosť proti násiliu (koordináčny výbor). Obidva výbory začali okrem iných aktivít promptne organizovať aj rôzne protestné zhromaždenia (mítiny). Na fotografiách P. Kalenského sú zachytené viaceré z nich, či už študentské a verejné zhromaždenia v centre mesta, alebo zhromaždenia v mestskej hale. P. Haľko pripomenul, že tvárou Nežnej revolúcie

v Prešove bol Mikuláš Laš (herec Ukrajinského národného divadla), ktorý bol moderátorom väčšiny týchto zhromaždení. UK PU touto výstavou chcela vzdať hold nielen jemu, ale najmä občianskym či študentským aktivistom – osobnostiam prešovského Novembra, ako aj všetkým Prešovčanom, ktorí sa aktívne zapojili do udalostí na sklonku roku '89 a stali sa tak neoddeliteľnou súčasťou Nežnej revolúcie.

Vernisáž pokračovala hudobným programom Jána Jendrichovského (absolventa FF PU), ktorý svojím osobitým, emotívnym štýlom interpretoval na akordeóne jednu z najpôsobivejších piesní Karla Kryla: Morituri te salutant – skladbu, ktorou Kryl začínal svoje prvé koncerty po návrate do Československa.

Výstavu slávnostne otvorila prorektorka Prešovskej univerzity Ivana Cimermanová, ktorá vo svojom príhovore vyzdvihla úlohu študentov v Nežnej revolúcii a ocenila aktivitu prešovských fakúlt, resp. ich študentov a pedagógov, počas pamätných revolučných dní. Vyjadrila presvedčenie, že nádeje z Novembra boli aspoň čiastočne pretavené do reality. Poďakovala sa osobnostiam prešovskej Nežnej revolúcie, ktorí prišli na vernisáž – Peter Rázus, Ludo Petraško, Peter Lieskovský (členovia VPN) a Miro Ondirko (šéfredaktor študentských novín Prešovská zmena), aby priblížili študentom revolučné udalosti. Poukázala tiež na to, že Prešovská univerzita si 30. výročie týchto udalostí pripomenula viacerými akciami, aby odkaz 17. novembra pretrvával aj naďalej.

Za osobnosti prešovského Novembra prehovoril L. Petraško, ktorý výstavu aj sprostredkoval. Početnému audióriu (skladajúcemu sa najmä zo študentov a učiteľov Filozofickej fakulty PU) priblížil začiatky Nežnej revolúcie v Prešove, vznik VPN a jeho fungovanie, organizovanie mítingov a celkovo novembrovú atmosféru nielen v Prešove a vtedajšom Československu, ale prepojoval ju s udalosťami prebiehajúcimi v tej dobe vo východnej Európe. Audióriu priblížil najmä prvý mesiac prešovskej Nežnej revolúcie zobrazený na vystavených fotografiách – počnúc prvým študentským protestom v centre mesta (24. novembra) cez generálny štrajk, sviečkovú demonstráciu, zbierku na pomoc Rumunsku, míting s Václavom Havlom a Milanom Kňažkom v mestskej hale až po štedrovečernú polnočnú omšu.

Nasledoval príhovor autora výstavy Petra Kalenského, v ktorom so skromnosťou sebe vlastnou odmietol akúkoľvek hrdinskú úlohu pri vzniku fotografií, aj keď najmä v prvých dňoch revolúcie bolo fotografovanie protištátnych protestných zhromaždení spojené so značným rizikom, čo v prípade revolučného neúspechu by určite znamenalo negatívne dopady na jeho osobný aj profesionálny život. P. Kalenský priblížil viaceré z prezentovaných fotografií a rôzne osobnosti i udalosti a okolnosti, za ktorých vznikali.

Po tomto príspevku odznela

v podaní J. Jendrichovského gitarová verzia pesničky Jara Filipa – Do batôžka, ktorá (ako upozornil interpret) až prekvapujúco nepríjemne prepája prednovembrovú dobu s tou dnešnou.

Na záver oficiálnej časti vernisáže P. Haľko poďakoval prítomným za účasť na vernisáži a zároveň ich pozval nielen k prezretiu fotografií, ale aj výstavy publikácií s tematikou Nežnej revolúcie z fondu UK PU a najmä autentických dokumentov z Nežnej revolúcie, ktoré pripravila Univerzitná knižnica PU a vhodne dopĺňali fotovýstavu.

V neoficiálnej časti vernisáže dominovala neformálna diskusia najmä s priamymi účastníkmi prešovského Novembra '89, ktorí spomínali na revolučné udalosti a najmä na ich protagonistov, ktorými boli nielen aktivisti z radov prešovskej VPN či študentov a vysokoškolských učiteľov, ako Ján Kravec, Dana Straková, Mária Olejníková, Peter Burda, Anton Bartunek, Alojz Zaduban, Juraj Krihov-

ský, Valéria Kupčáková, Mikuláš Laš, Štefan Poliak, Pavol Durkot, Jozef Veverka, Ivan Benko, Milan Tomaník, Peter Himič, Tibor Búza, Jaroslav Rezník ml., Jozef Puchala, Jozef Muránsky, Miloš Tuhrinský, Rudolf Petrovič, Karel Fröhlich, Daniel Hutňan, Jozef Gomolčák (a mnohí ďalší), ale aj hudobníci ako Edo Klena či Mloci. Žiaľ, väčšina z nich už nie sú medzi nami, čo pripomenul P. Lieskovský, pričom ich nazval „duchovia Novembra“. Všetkým im patrí naša vďaka a rešpekt.

Vernisáž výstavy fotografií Petra Kalenského bola dôstojnou spomienkou na 30. výročie Nežnej revolúcie a ukázala, že revolúcia prebiehala nielen v Prahe a Bratislave, ale aj v ostatných regiónoch a mestách. Ukázala, že ani v dnešných prazvláštnych časoch nemusíme hľadať pseudohistorické udalosti, ale že tu máme stále aktuálne „stopy“ nedávnej histórie ako dôležitú súčasť nášho súčasného bytia, na ktorú môžeme byť právom hrdí.

Fotovýstava trvala do 30. novembra 2019 a vzbudila značný záujem, a to nielen medzi študentmi a pedagógmi našej univerzity či ostatnými Prešovčanmi, ale navštevovali ju aj priami účastníci Novembra, ktorí sa na fotografiách Petra Kalenského často aj našli.

Ing. Peter HAĽKO
UK PU

Foto: UK PU, @petinoh

FILOZOFIA V PRELOMOVOM OBDOBÍ

Pri príležitosti 30. výročia Nežnej revolúcie a Medzinárodného dňa študentstva usporiadal Inštitút filozofie Filozofickej fakulty PU v Prešove besedu so svojimi študentmi.

Beseda Inštitútu filozofie FF PU sa niesla v neformálnom a priateľskom duchu otvorených rozhovorov o jednej z najdôležitejších udalostí našej novodobej histórie. Hlavnými diskutujúcimi bol prof. PhDr. F. Mihina, CSc., ktorý vystupoval z pozície vysokoškolského pedagóga, prof. PhDr. O. Sisáková, CSc., ktorá svoje spomienky na november 1989 oživila z pozície vtedajšej riaditeľky inštitútu, a prof. Mgr. V. Suvák, PhD., ktorý svoje videnie novembrových udalostí aktualizoval z pozície vtedajšieho univerzitného študenta a jedného z hlavných členov štrajkového výboru na univerzite. Profesori Inštitútu filozofie študentom priblížili, ako sa filozofia vyučovala a študovala v prostredí totalitného režimu pred rokom 1989 a ako Nežná revolúcia ovplyvnila výučbu filozofie v nasledujúcom období. Ich podnetné spomienky vyvolali viaceré otázky a zamysle-

nia študentov aj kolegov. Beseda o filozofii v prelomovom období však ukázala aj to, že kapitola našich dejín, ktorá sa podstatne spája s aktivitou odvážnych študentov počas Nežnej revolúcie, dodnes nie je ukončená, teda, že zásadné zmeny vo filozofii a jej výučbe sa netýkajú iba našej minulosti. Riaditeľka Inštitútu filozofie, doc. Mgr. S. Zákutná, PhD., totiž anticipovala aj akademický vývoj, keď upriamila pozornosť na to, že počas najbližších rokov bude nevyhnutné pretvárať študijné programy odboru filozofia za aktívnej účasti samotných študentov počas implementácie nových akreditačných štandardov. Dedičstvom novembrových udalostí totiž nie je len sloboda, ale aj možnosť aktívnej participácie na povahe našej súčasnosti a budúcnosti. To neplatí len o občianskom živote, ale aj o vysokoškolskom prostredí vrátane výučby a štúdia filozofie, ktorej charakter dnes zásadne

závisí a v budúcnosti bude závisieť najmä od jej študentov a učiteľov. Získaná sloboda teda úzko súvisí so záväzkom a zodpovednosťou. Beseda usporiadaná Inštitútom filozofie podnietila u študentov uvedomenie si tejto esencie zlomovej historickej udalosti, ktorú je dôležité aktualizovať nielen kvôli živej predstave o minulosti, ale najmä kvôli vedomiu nesamozrejmej hodnoty slobody a možnosti aktívnej tvorby nášho sveta v súčasnosti. Za to všetko možno vďačiť v podstatnej miere tým, ktorí dňa 17. novembra oslavujú svoj medzinárodný sviatok. Ak má v niekom žiť odkaz odvážnych študentov z obdobia Nežnej revolúcie, sú to práve študenti dnešných dní. Práve na ich odkaze totiž raz bude stavať študentstvo budúcnosti.

Mgr. Lukáš ŠVIHURA, PhD.
FF PU
Foto: Archív FF PU

NOVEMBROVÁ UNIVERZITA

V stredu 20. novembra 2019 sa Centrálnej študovni Univerzitnej knižnice Prešovskej univerzity organizovala študentská beseda pod názvom Novembrová univerzita. O udalostiach z Novembra '89 diskutovali pedagógovia Ján Sabol, Juraj Rusnák a Jozef Sipko. Študenti tak mali možnosť nahliadnuť do univerzitného sveta v čase veľkých zmien a porovnať si svoje študentské časy s tými pred a po revolúcii.

Študenti mediálnych štúdií, s podporou Inštitútu slovakistiky a mediálnych štúdií, zorganizovali v stredu 20. novembra študentskú besedu, ktorá niesla tematický názov Novembrová univerzita. Cieľom besedy bolo priblížiť študentom dianie na univerzite počas Novembra '89.

O tomto období prišiel porozprávať aj prvý porevolučný dekan, v dnešnej dobe uznávaný jazykovedec Ján Sabol. „Pozeral som na svojich kolegov, všetci mali rozpálené oči, pretože vtedy nikto nespál ani sekundu. Spaľoval nás všetkých ten vnútorný oheň a hľadali sme spôsob, ako sa napojiť na celoštátne hnutie a ako vytvoriť prvé kroky nového usporiadania filozofickej fakulty a vlastne celej univerzity,“ opísal prvé revolučné dni profesor Ján Sabol.

Nezná revolúcia znamenala obrovský prevrat v školstve. Študenti sa spojili s učiteľmi a vytvorilo sa

medzi nimi puto, ktoré sa dá pri takomto spojení vidieť len málokedy. „Študentský a učiteľský stav bol pevne prepojený, bola to taká spoločná komunita, akú som za 30 rokov v živote ani nezažil. Stalo sa tak preto, lebo sme šli za spoločným cieľom,“ spomínal docent Juraj Rusnák.

Medzi diskutujúcimi bol aj profesor Jozef Sipko z Inštitútu rusistiky, ktorý v čase revolúcie nastúpil na externú doktorandúru v Moskve. „My ako ruštinári sme mali veľmi slušné možnosti, lebo sme chodili na študijné pobyty i ako študenti, ale aj ako učitelia do vtedajšieho Sovietskeho zväzu. Boli to veľmi užitočné veci, ktoré ostali dodnes. Byť v jazykovom prostredí je niečo nenahraditeľné,“ opísal cestovateľské možnosti študentov Sipko. Okrem toho poukázal na nenávisť, ktorá je rozosiata v dnešnej spoločnosti, a nad študentmi dvihol pomyselný varovný prst, aby si všímali svoje okolie a správali sa k sebe ľudsky a láskavo.

Súčasťou besedy bol aj hudobný hosť, prešovský pesničkár Edo Kleňa. Jeho piesne, ktoré spieval „vtedy“, nás preniesli do revolučných rokov, keď sa za slobodu bojovalo aj prostredníctvom umenia. Piesňou *Zomrel Eštebák*, ktorú hráva „teraz“, vtipne podotkol, že ani dnešná doba nie je dokonalá a za svoju slobodu by sme my, mladí ľudia, mali stále a neúnavne bojovať.

Veríme, že beseda priniesla našim študentom možnosť vytvoriť si svoj vlastný názor na dianie pred a po Novembri '89. Niekedy je ťažké zachovať si kritické myslenie a pozrieť sa na udalosti z viacerých strán. Ďakujeme našim pedagógom, že práve oni nám dali možnosť pozrieť sa na jednu z najdôležitejších udalostí našich dejín ich očami. Práve podujatia, ako bola Novembrová univerzita, nám pripomínajú, za čo by sme mali byť v našom živote vďační.

Petra HARMANNOVÁ, Emília HUMEŇANSKÁ
Unipo Press
Foto: UK PU

NOVEMBROVÉ UDALOSTI PREBIEHALI VEĽMI RÝCHLO

ROZHOVOR S PROF. DANIELOU SLANČOVOU

V druhej polovici novembra si každoročne pripomínáme výročie Nežnej revolúcie. Od demonštrácií na námestiach, pri ktorých si mladí študenti vybojovali slobodu, ubehli už tri desaťročia. Pri tejto príležitosti sme na rozhovor oslovili profesorku Danielu Slančovou, ktorá je súčasťou akademickej pôdy od svojich študentských čias, aby nám porozprávala o období pred Novembrom 1989, ale aj po ňom.

Súčasťou akademickej pôdy je od svojich 18 rokov. Na vtedajšej Univerzite Pavla Jozefa Šafárika (v súčasnosti Prešovská univerzita v Prešove) študovala literatúru, slovenský a anglický jazyk. „Po následnom absolvovaní doktorandského štúdia v odbore slovenský jazyk som pracovala na Katedre slovenského jazyka a literatúry vtedy Univerzity P. J. Šafárika. V podstate od svojich osemnástich rokov som členkou akademickej obce našej univerzity,“ objasňuje Slančová svoje pôsobenie pred rokom 1989. Pri otázke, či sa v tom čase stretla s nedostatkom slobody, uvádza tri osobné zážitky zo svojho života, ktoré podľa nej dokresľujú charakter doby a mieru každodennej slobody. „Bola som dieťa. Do mliekarne na rohu našej ulice priviezli vajčka. Každá rodina mohla dostať najviac desať kusov. Keďže moja mama veľmi rada piekla, vybrali sme sa do obchodu spolu s ponaučením, že sa mám postaviť do radu a tváriť sa, že k sebe nepatríme. Tak sme sa teda tak tváril, pričom všetci vrátane predavačky vedeli, že to tak nie je. A mne dlho ostala v mysli ľútosť, že som kvôli vajčkam musela zaprieť svoju vlastnú mamu,“ spomína na skúsenosť z prvej polovice 60. rokov.

Ďalší osobný zážitok, o ktorý sa podelila, sa stal o pár rokov neskôr, v čase, keď pracovala na svojej dizertačnej práci. „Aby som získala čo najviac literatúry, potrebovala som aj výbornú učebnicu Základy české stylistiky z roku 1970. Dostať som sa k nej mohla len na základe osobitného súhlasu vedúceho katedry a smela som ju študovať len v obmedzenom čase v študovni prešovskej vedeckej knižnice.“ Tieto opatrenia mali podľa jej slov len jediný dôvod: v knihe sa nachádzali úryvky z literárnych textov od spisovateľov, ktorí po roku

1968 buď emigrovali, alebo ich diela a postoje nevyhovovali režimu. Posledný zážitok, na ktorý si profesorka spomína, sa stal začiatkom 80. rokov na maďarsko-slovenskej hranici, keď sa vracali podnikovým autobusom a zo zázrazu v Budapešti si niesla ako suveníry mletú červenú papriku v ľanovom vrecúšku s maďarskou trikolórou. „Uprostred noci, keď sme prechádzali maďarsko-slovenské hranice, sme museli všetci z autobusu vystúpiť a všetkým colníci kontrolovali batožinu. Ešte dodnes cítim aroganciu maďarského

colníka, ktorý mi nechcel dovoliť ponechať si nešťastnú papriku s tým, že nie je dovolené prevážať cez hranice potraviny.“ Z dnešného hľadiska a popri iných osudoch ľudí, ktorí majú na toto obdobie vážnejšie spomienky, môžu tieto zážitky pôsobiť úsmevne, avšak ako sama dodáva „vo svojej podstate až také úsmevné nie sú“. Postupne sa dostávame k udalostiam z Novembra '89. Zaujímá nás, ako si spomína na dni, počas ktorých demonštrujúci študenti vyšli do ulíc. „Pamätám si na štvrtok 16. novembra, keď sme sa s dvoma kolegami vracali autom z Michaloviec, kde sme pôsobili ako členovia poroty v recitačnej súťaži Horovov Zemplín, a rozprávali sme sa, aký je toto zvláštny čas, akoby čosi viselo vo vzduchu... a potom v ten večer televízia odvysielala krátky šot z protestného pochodu bratislavských študentov, ktorý sa konal v daný deň ešte pred masovou akciou pražských vysokoškolákov.“ Podľa slov Slančovej by im v tom čase ani vo sne nenapadlo, čoho je táto udalosť začiatkom. Samotný čas pred Novembrom 1989 bol podľa jej slov zvláštny. Starý režim sa začal otriasať v základoch už v období zmien v bývalom Sovietskom zväze, v čase, keď padali politické režimy v okolitých krajinách – v Poľsku, Maďarsku a bývalej Nemeckej demokratickej republike. Len v bývalom Československu to vyzeralo, akoby sa nič nedialo, až do spomínaných novembrových dní. „Ukázalo sa, že prednovembrový režim je v podstate neudržateľný a že už akosi viac-menej nikto nemá záu-

jem na jeho udržaní v predchádzajúcej podobe,“ dodáva.

Keďže v tom čase už pôsobila ako vysokoškolský pedagóg, zaujímalo nás, ako to v tomto prostredí vyzeralo. „Vysokoškolská pôda bola od začiatku v centre dynamického diania. Už v utorok sa v aule vysokoškolského areálu konalo prvé stretnutie akademickej obce, na ktorom vystúpil vtedajší študent Milan Kolcun ako priamy účastník udalostí na Národnej triede v Prahe. Ako sama vraví, udalosti nabrali rýchly spád. Na univerzite sa začal štrajk a namiesto výučby sa v jej priestoroch takmer každý deň konali malé či väčšie zhromaždenia. „Generálny štrajk sa konal na prešovskej Hlavnej ulici, pamätám si aj zhromaždenie v prešovskej mestskej hale. Štrajk trval až do marca nasledujúceho roku. Na týchto stretnutiach sa zúčastňovala takmer celá akademická obec, hoci mnohí študenti po vyhlásení štrajku jednoducho odišli domov.“

Ku koncu rozhovoru nás zaujímalo, ako by po 30 rokoch zhodnotila obdobie, počas ktorého sloboda nebola samozrejmosťou, a čo hovorí na názor najmä staršej generácie, že „za komunizmu nám bolo lepšie“. „Ako hovoríte, takýto povzdych je logicky povzdychom staršej generácie. Pôsobí tu určite výberová pamäť, chceme si pamätať to lepšie, príjemnejšie. Ľudia mojej generácie si nevyberali obdobie, v ktorom prežívali detstvo, mladosť, v ktorom študovali, zakladali si rodinu, v ktorom sa budovali piliere ich života. A násilným negovaním všetkého, čo bolo, akoby

sa gumovali ich vnútorné istoty,“ odpovedala na otázku a dodala, že na druhej strane obdobie po Novembri '89 tiež nepredstavovalo pre spoločnosť len prechádzku ružovou záhradou. „Mnohé pozitívne aj negatívne zmeny je potrebné pričítať aj na vrub celkového civilizačného vývinu. V každom prípade, hoci sme si mysleli, že novembrové udalosti prišli pre nás vtedy pokročilých tridsiatnikov už neskoro, nebolo to tak.“ V tom čase sa aj pre nich otvoril svet a možnosť slobodne sa rozhodnúť sa stala skutočnou. „Hoci to znie ako kliše, napriek viacerým negatívam, ktoré by mohol každý z nás vymenovať, možnosť cestovať, vzdelávať sa, mať slobodný prístup k literatúre, kultúre a informačným zdrojom, to je niečo, čo bolo pre nás pred viac ako tridsiatimi rokmi nemysliteľné a myslím, že si to treba vážiť – nie je to také samozrejmé, ako by sa to mohlo zdať.“ Na záver sme sa ešte opýtali, prečo je podľa nej dôležité, aby mladí ľudia nestratili záujem o také dôležité udalosti. „Myslím si, že je potrebné venovať sa nielen tejto udalosti, ale nezabúdať na historické udalosti vôbec – nestrácať pamäť a vedomie kontinuity je podľa mňa pre zakotvenie človeka v rýchlo sa meniacom svete veľmi dôležité,“ dodala Daniela Slančová.

Daniela HANDLOVIČOVÁ
Unipo Press
Foto: kosiceonline.sk, Dionýz DUGAS

SLOBODA NIE JE ZADARMO

ROZHOVOR
S DOC. JURAJOM RUSNÁKOM

Pred 30 rokmi sa v Prešove zúčastnil protestov proti totalitnej moci a spolu s ostatnými čítal požiadavky študentov na slobodu prejavu, pretože, ako sám povedal, „sloboda nie je zadarmo“. O tom, ako to vyzeralo pred pádom komunistického režimu v Československu, ako si spomína na November '89 a ako to s odstupom času hodnotí, sme sa pri príležitosti 30. výročia Nežnej revolúcie porozprávali s Jurajom Rusnákom, docentom Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove.

„Keď sa teraz obzerám dozadu, veľmi som sa z Prešova nepohol – narodil som sa v ňom do učiteľskej rodiny, potom študoval a stále v ňom žijem s rodinou,“ ozrejmil nám v úvode rozhovoru. Ako čerstvý absolvent filozofickej fakulty a učiteľ slovenčiny s dejepisom začal vyučovať na Vysoké škole technickej v Prešove budúcich inžinierov. *„Učil som tam študentov dejiny robotníckeho hnutia, spolu s nimi vysielal v študentskom rádiu, vydával oficiálne študentské časopisy i prvé amatérske fanzíny. S nostalgiou na to spomínam, aj v jednej staršej českej rockovej pesničke sa spieva – poprvé, poprvé, vše správne zní...“* Zaujímalo nás, ako si spomína na obdobie pred Nežnou revo-

lúciou. Pri otázke, či sa v čase komunizmu dalo v spoločnosti slobodne dýchať, jednoznačne odpovedal: *„Dýchať sa dalo, ale len dovtedy, kým ste nevybočili z radu,“* a vzápätí nám uviedol aj príklad. *„Spomínam si, ako sme na strednej škole museli pred povinnými prvomájovými manifestáciami nacvičovať pochod so skandovaním hesiel na ihrisku za školou. Pôsobilo to dosť tragikomicky. Celá škola tam napochodovala a nacvičovala veci, ktorým málokto veril, takmer každý sa z toho smial, ale každý chcel mať pokoj, a tak poslušne absolvoval túto ponižujúcu procedúru. Teraz si myslím, že aj tí funkcionári na tribúnach, pred ktorými sme tak poslušne pochodovali, dobre vedeli, že si myslíme*

niečo iné, ale tvárili sa, že je všetko OK. Skrátka, hralo sa spoločné divadlo, bohužiaľ, dosť nedobrovoľne,“ vyjadril sa Juraj Rusnák. V Novembri 1989 študenti vysokých a stredných škôl spojili svoje sily a spoločne vyšli do ulíc bojovať za lepšiu budúcnosť. Je dôležité pripomenúť, že slobodu si nevybojovali za jeden deň. Prvá protestná demonstrácia, na ktorej sa zúčastnilo niekoľko stoviek študentov, sa odohrala už 16. novembra na Hodžovom námestí v Bratislave. V piatok 17. novembra 1989 sa počet štrajkujúcich študentov značne znásobil. V Prahe na Albertove sa v popoludňajších hodinách stretlo približne 15-tisíc študentov z vtedajšieho Československa, ktorí niesli zástavy,

spievali a bojovali za zmenu politického režimu. Ako si na tento deň spomína Rusnák? „Ten piatok bol v Prešove vlastne ešte celkom pokojný. Tu na východe republiky, na rozdiel od diania na Národnej triede v Prahe, sa nič nedialo, no cez víkend to už bolo niečo iné. Volali mi kamaráti, či som počul, že v Prahe mlátili študentov, že herci začínajú štrajkovať, v nedeľu večer to už bolo aj v televízii a v pondelok 20. novembra ráno v škole už bola celá univerzita hore nohami – prestalo sa učiť, začali mítingy a štrajk na podporu slobody.“

Prvý protest v Prešove, ktorého sa osobne zúčastnil, sa odohral v piatok 24. novembra. „Bola riadna zima, pamätám si, že aj snežilo, stretli sme sa pred novým internátom a šli všetci spolu do centra mesta, kde sme čítali požiadavky študentov na slobodu prejavu a vyšetrenie zásahu v Prahe.“ Podľa jeho slov sa počet zúčastnených každou ďalšou demonštráciou zvyšoval. „Počas generálneho štrajku

27. novembra som mal pocit, že demonštruje celý Prešov.“

Po skončení Nežnej revolúcie a páde režimu sa ľudia mohli opäť slobodne nadýchnuť. Roky mal každý z nich dve tváre, ale to sa po Novembri '89 zmenilo. „Najdôležitejšie bolo, že sme si všetci začali hovoriť pravdu. Teda, že sme prestali žiť dvojaký život – niečo iné si myslím a potajme o tom debatujem s rodinou či kamarátmi, niečo iné hovorím na verejnosti. Toto rozdvojenie mysle novembrom 1989 skončilo. Dúfam, navždy.“

Od Nežnej revolúcie ubehlo 30 rokov, dnes sa môžeme slobodne vzdelávať, vyjadriť svoj názor a slobodne cestovať. Avšak aj v súčasnosti sa určite viacerí z nás stretli s názorom, najmä staršej generácie, že „za komunizmu nám bolo lepšie“. „Viete, čo je skvelé? Že dnes je o tom možné diskutovať. Že sú tu ľudia, ktorým chýba napríklad lacné mlieko a pivo, práca pre (skoro) každého a ľahšie dostupné bývanie. V poriadku, nech sú a nech majú

možnosť o tom hovoriť. Ale nech môžu o tom hovoriť a písať aj tí, ktorí si myslia niečo iné, ktorým viac chýbalo nadýchnutie sa slobody aj slobodné cestovanie a ktorým prekáža, ak sa trestá dieťa za názory svojich rodičov,“ hodnotí s odstupom času Rusnák.

Paradoxne v súčasnosti množstvo mladých študentov o tejto udalosti veľa nevie. Množstvo z nás zabúda na to, že sloboda nemusí byť taká samozrejmalá, ako sa na prvý pohľad môže zdať. V závere rozhovoru sme sa preto docenta Rusnáka opýtali, prečo je dôležité, aby študenti upriamili svoju pozornosť aj týmto smerom. „Lebo sloboda nie je zadarmo. Ťažko sa získava a veľmi ľahko stráca. Mladí sú na to, myslím, najviac citliví – a to je dobre,“ dodal na záver.

Daniela HANDLOVIČOVÁ
Unipo Press

Foto: mediahub.sk, Peter KALENSKÝ

ODKAZ NEŽNEJ REVOLÚCIE SÚČASNÉMU ČLOVEKU

Pri príležitosti 30. výročia pádu totality navštívil 26. novembra Gréckokatolícku teologickú fakultu historik Mgr. Juraj Vrábek. Zúčastneným študentom priblížil spoločenské zmeny, ktoré sa odohrali v bývalom Československu pred 30 rokmi. Prednáška na tému Nežná revolúcia voľne nadviazala na predošlé stretnutie z 2. mája 2019, kedy si študenti vypočuli prednášku o osvienčimskom tábore smrti.

Stretnutie sa začalo úvodným slovom, kde bolo spomenuté celkové rozloženie síl vo svete, vzťah supervelmocí a situácia na Slovensku. Súčasťou úvodu bol aj historický prierez od uchopenia moci komunistami v roku 1948 až k prevratu, ktorý smeroval k zmenám v novembri 1989 pre pochopenie hlbších súvislostí. V opise udalostí Nežnej revolúcie sa študenti dozvedeli aj súvis s udalosťami z roku 1939, keďže stretnutie študentov v roku 1989 bolo podmienené udalosťami z čias protektorátu a s tzv. Medzinárodným

dňom študentstva. Poslucháči sa taktiež oboznámili s osobnosťami, ktoré boli protagonistami konkrétnych udalostí v roku 1989. Táto téma bola a je stále živou, keďže väčšina obyvateľstva v Čechách aj na Slovensku si ešte osobne pamätá priebeh revolučných dní. Prednáška historika však ozrejmla menej známe fakty, ktoré sú ukryté v archívoch či v spomienkach tých, ktorí sa podieľali na plynulom prevzatí moci, a to smerovalo k prvým voľbám. Pre niektorých študentov bol prekvapujúcim zistením podiel štátnej bezpečnosti na udalostiach

či spolupráca silových zložiek štátu na daných udalostiach. Po prednáške sa v neformálnom duchu viedla diskusia. Otázky študentov smerovali k výdobytkom Novembra 1989 či k víziám budúcnosti, ktoré nám táto spoločenská zmena priniesla. Veríme, že táto beseda s historikom Vrábekom nebola posledná a že v rámci vysokoškolských aktivít budú prednášky pokračovať.

Kludia KOMÁROVÁ, Monika ŠTIEBEROVÁ
GTF PU

DEŇ ŠTUDENTSTVA NA FZO

Na Fakulte zdravotníckych odborov Prešovskej univerzity v Prešove sa dňa 19. novembra 2019 pri príležitosti Medzinárodného dňa študentstva uskutočnila študentská kvapka krvi v spolupráci s transfúznou stanicou nemocnice J. A. Reimana v Prešove.

Študenti, ale aj pedagógovia darovali najvzácnejšiu tekutinu – krv, aby pomohli pacientom, ktorí ju potrebujú. Akcie sa zúčastnilo niekoľko desiatok študentov a pedagógov, ktorí v priestoroch FZO PU v Prešove vďaka mobilnej odberovej jednotky využili možnosť darovania krvi po prvýkrát alebo aj opakovane. Súčasne v tento deň prebiehala aj charitatívna zbierka, ktorú zorganizovala Rada študentov FZO PU v Prešove. Za dobrovoľný príspevok, študenti rozdávali malé štipce s farebnými srdiečkami. Vyzbierané peniaze z tejto akcie sa študenti rozhodli venovať v tomto predvianočnom čase onkologickému oddeleniu Nemocnici J. A. Reimana

v Prešove. Mali by prispieť k spríjemneniu pobytu v nemocnici počas Vianoc pacientom, ktorí aj počas týchto sviatkov nemôžu odísť domov a so svojou chorobou musia bojovať v zdravotníckom zariadení.

Ďakujeme všetkým, ktorí sa rozhodli zúčastniť sa týchto akcií a tým nezištne pomôcť neznámym ľuďom. Vďaka patrí aj študentom, ktorí svojím ľudským prístupom ukázali, že neľahké osudy ľudí, ktorým budú po skončení štúdia pomáhať a starať sa o nich, im nie sú ľahostajné ani počas štúdia.

PhDr. Ľubomíra LIZÁKOVÁ, PhD.
FZO PU

TÚLAVÉ TOPÁNKY GEOGRAFOV

Pri príležitosti osláv Medzinárodného dňa študentstva a pripomenutia si 30. výročia Nežnej revolúcie prebiehalo vo štvrtok 21. novembra na pôde Katedry geografie a aplikovanej geoinformatiky niekoľko aktivít.

V dopoludňajších hodinách odštartoval štvrtý prešovský mapathon, na ktorom sa zišli nadšenci mapovania z radov študentov geografie v priestoroch Kompetenčného centra PU, aby pomohli nezištnej veci v podobe digitálneho mapovania „neobjavených“ miest na svete, tzv. Missing maps. Jedna z najväčších humanitárnych a zdravotníckych organizácií na svete, Lekári bez hraníc, pravidelne organizuje Missing maps mapathony, teda akési mapovacie maratóny, v rámci ktorých dobrovoľníci podávajú pomocnú ruku a spoločne vytvárajú a dopĺňajú mapy tam, kde nie sú a kde najviac pomôžu. Participanti štvrtého prešovského mapathonu sa po úvodnej prednáške a školení, vedenom Mgr. Adamom Mydlom z AMAVET klubu č. 962, spoločne pustili do mapovania rezidenčných oblastí v regióne Ouaka v Stredoafrickej republike za účelom aktualizácie obývaných území po ničivej občianskej vojne. Študentom sa podarilo zmapovať vyše 250

rezidenčných oblastí, za čo im patrí veľké ĎAKUJEM!

V popoludňajších hodinách nasledovala séria dvoch zaujímavých prednášok pod názvom „Túlavé topánky geografov“, venovaná výstupom prešovských geografov a taktiež možnostiam štúdia v zahraničí prostredníctvom programu Erasmus+. Na oboch prednáškach aktívne participovali študentky 2. ročníka magisterského štúdia geografie, ktoré sa pravidelne zúčastňovali či už turistických výstupov, alebo zahraničných mobility a mali tak možnosť sprostredkovať osobné postrehy a zážitky mladším kolegom. Mgr. Tomáš Pasternák, PhD., v spolupráci s Bc. Katarínou Bartkovou predstavili doteraz desať absolvovaných geografických výstupov do blízkych i tých viac vzdialených pohorí od mesta Prešov, pričom ako v závere uvideli, dohromady takto geografi prešli pešo 171 km a precestovali vlakom či autobusom 849 km. V rámci druhej prednášky zameranej na zahraničné mobility Mgr. Jana Michalková, PhD., prezentovala

aktuálne možnosti vycestovania za štúdiom do zahraničia, ako aj množstvo výhod, ktoré so sebou absolvovanie zahraničného pobytu prináša. Svoje zážitky a skúsenosti zo zahraničných študijných pobytov z University of Eastern Finland v meste Joensuu a University of Primorska v slovinskom meste Koper následne predstavili študentky Bc. Juliana Lešková a Bc. Lívia Pavúková. Záverečná diskusia sa tak niesla v pripomenutí si udalostí pred tridsiatimi rokmi, ktoré do značnej miery umožnili dnes slobodne vycestovať aj študentom za vzdelaním do rôznych krajín Európy i sveta.

Ďakujeme všetkým študentom, ktorí sa zapojili do mapovania a prispeli tak aspoň malou troškou k zlepšeniu situácie v Stredoafrickej republike, a taktiež študentom, ktorí sa zúčastnili popoludňajšej série prednášok.

Mgr. Jana MICHALKOVÁ, PhD.

Mgr. Tomáš PASTERNAK, PhD.

FHPV PU

Foto: Mgr. Jana MICHALKOVÁ, PhD., Mgr. Matúš MAXIN

SPOLUPRÁCA PEDAGOGICKEJ FAKULTY SO ŠPECIÁLNYMI OLYMPIÁDAMI

Dňa 7. novembra 2019 podpísala dekanka Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove doc. Iveta Scholtzová Memorandum o vzájomnom porozumení a spolupráci s organizáciou Špeciálne olympiády Slovensko (Special Olympics Slovakia), ktorým sa obidve inštitúcie rozhodli deklarovať svoj záujem vzájomne spolupracovať a podporovať rozvoj športu osôb s intelektovým znevýhodnením.

Špeciálne olympiády Slovensko (ďalej aj ako ŠOS) je občianske združenie, ktoré riadi šport osôb s mentálnym postihnutím v Slovenskej republike a má postavenie Národnej športovej organizácie schválenej Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR. Slovenské hnutie špeciálnych olympiád vzniklo už v roku 1993 ako jeden z dvoch nástupcov Československého hnutia špeciálnych olympiád. Úlohou ŠOS je plniť na území Slovenskej republiky úlohy národnej športovej organizácie v oblasti športu špeciálnych olympiád, a to organizovanie, vykonávanie, riadenie, podpora a rozvoj športu osôb s intelektovým znevýhodnením v rámci medzinárodne stanovených pravidiel organizácie *Special Olympics International* so sídlom vo Washingtone, DC, USA. *Special Olympics International* spája viac ako 5 miliónov ľudí s intelektovým znevýhodnením z viac ako 190

krajín sveta.

V pôsobnosti Špeciálnych olympiád Slovensko je organizovanie celoštátnych športových súťaží mládeže a dospelých s mentálnym postihnutím, zabezpečenie výberu a prípravy športovcov na športovú reprezentáciu Slovenskej republiky a ich účasti na medzinárodných súťažiach v širokej škále letných a zimných športov. Ich ďalšou úlohou je aj zastupovať, chrániť a presadzovať záujmy športovcov s mentálnym postihnutím (ďalej s intelektovým znevýhodnením) vo vzťahu k orgánom verejnej správy, medzinárodným športovým organizáciám, reprezentovať záujmy športového hnutia osôb s intelektovým znevýhodnením v spoločnosti, presadzovať inklúziu v športe, zabezpečovať starostlivosť o športovcov s intelektovým znevýhodnením, metodicky riadiť a usmerňovať ich športovú prípravu, zabezpečovať starostlivosť o talentovaných športovcov s intelektovým znevýhodnením, oceňovať športovcov za mimoriadne

športové výsledky, určovať športových odborníkov pôsobiacich v organizovanom športe osôb s intelektovým znevýhodnením a mnoho ďalších.

Filozofia Špeciálnych olympiád Slovensko je založená na presvedčení, že každý človek, teda aj človek s intelektovým znevýhodnením, by mal dostať rovnakú šancu na všestranný rozvoj osobnosti. Aj preto sa činnosť ŠOS riadi viacerými princípmi, ako napríklad princípom fair play, princípom odbornosti, slušnosti, spravodlivého procesu, primeranosti, apolitickosti a náboženskej neutrality, ale predovšetkým princípmi olympizmu, tak ako sú stanovené v Olympijskej charte Medzinárodného olympijského výboru. Do svojich aktivít zahŕňa nielen osoby s ľahkým mentálnym postihnutím, ale prostredníctvom individualizovaného prístupu a špecifických projektov aj osoby s ťažkým mentálnym a viacnásobným postihnutím. Organizačne zabezpečuje aj viaceré športové príležitosti na spoločné zapojenie

sa detí s a bez mentálneho postihnutia cez viaceré unifikované športy či špecializované programy, ako je program Mladí športovci, ktorého cieľom je okrem iného naučiť sa deti spoločne sa hrať, učiť sa od seba či navzájom sa chápať. Vzhľadom na rozsiahlosť činnosti Špeciálnych olympiád Slovensko zohráva pri ich realizácii dôležitú úlohu dobrovoľníctvo, ktoré je zvýraznené aj v logu tejto organizácie. Ich logo je zložené z piatich postavičiek, ktoré reprezentujú osobu športovca, trénera, rodiča, partnera a dobrovoľníka. Medzinárodná organizácia *Special Olympic International*, ktorá zastrešuje aj

lupráci. Podpísaniu memoranda predchádzala prezentácia činnosti Špeciálnych olympiád Slovensko určená pre študentov študijného programu špeciálna pedagogika, ktorí sa v rámci svojho študijného programu pripravujú na profesiu špeciálneho pedagóga a budúceho vychovávateľa, učiteľa či odborného zamestnanca, v ktorého starostlivosti budú aj deti, žiaci a dospelé osoby s intelektovým znevýhodnením. Prezentácia Špeciálnych olympiád Slovensko pod vedením národnej riaditeľky ŠOS, Mgr. Evy Gažovej, a športovej riaditeľky ŠOS, Ing. Jany Gantnerovej, vzbudila u študentov veľký

PF PU v Prešove dňa 7. 11. 2019. Veríme, že deklarovanie vzájomnej spolupráce prinesie obidvom stranám očakávané benefity, ktoré nielen obohatia prípravu študentov, sprostredkujú ďalšie možnosti získať praktické skúsenosti s výchovou, vzdelávaním a starostlivosťou o deti a žiakov s intelektovým znevýhodnením prostredníctvom dobrovoľníckych aktivít pri príprave, realizácii a podpore športovcov s intelektovým znevýhodnením na národných a medzinárodných súťažiach, ale podporia aj rozvoj vzdelávania športovcov s intelektovým znevýhodnením, trénerov a dobrovoľníkov v oblasti speci-

Špeciálne olympiády Slovensko, vykazuje viac ako 1,4 milióna dobrovoľníkov zapojených do činnosti medzinárodnej, ale i množstva národných organizácií. Dobrovoľníctvo je dôležitou súčasťou pomáhajúcich profesií, medzi ktoré patrí aj profesia učiteľa. Pedagogická fakulta PU sa preto v tomto akademickom roku rozhodla spolupracovať s organizáciou Špeciálne olympiády Slovensko a začiatkom novembra privítala na svojej pôde predstaviteľov tejto organizácie s cieľom podpísania Memoranda o vzájomnom porozumení a spo-

záujem a podnietila v nich chuť zapojiť sa ako dobrovoľník do činnosti tejto organizácie. Záujem spolupracovať a spoločne podporovať rozvoj športu osôb s intelektovým znevýhodnením a dobrovoľníctva následne deklarovali slávnostným podpísaním Memoranda o vzájomnom porozumení a spolupráci medzi Špeciálnymi olympiádami Slovensko a Pedagogickou fakultou PU, národná riaditeľka ŠOS Mgr. Eva Gažová a doc. RNDr. Iveta Scholtzová, PhD., dekanica Pedagogickej fakulty PU, to prebehlo na pôde

fík intelektového znevýhodnenia a tým zlepšenia nastavenia tréningového procesu a porozumenia športovcom Špeciálnych olympiád Slovensko v zmysle sloganu ŠOS „Svet vnímame inak, ale túžbu víťaziť máme rovnakú“.

PaedDr. Lucia MIKURČÍKOVÁ, Ph.D., BCBA
PF PU
Foto: Peter HOLDOK
PF PU

AKTÍVNA SPOLUPRÁCA S UNIVERZITOU V BRAZÍLII

Po minuloročnej návšteve brazílskeho študenta na Katedre ekológie Fakulty humanitných a prírodných vied PU, toto pracovisko tentokrát navštívil profesor z Brazílie. Jeho dvojtyždňová návšteva sa niesla v zmysle upevnenia aktívnej spolupráce medzi pracovníkmi katedry, odborných prednášok, transferom vedeckých poznatkov a poznania rozmanitosti oboch kultúr.

Katedra ekológie FHPV intenzívne rozvíja spoluprácu nielen s domácimi inštitúciami, ale hlavne so zahraničnými renomovanými pracoviskami. Jedným z takýchto atraktívnych pracovísk je aj Federal University of Uberlândia v centrálnej časti Brazílie.

V rámci programu Erasmus+ KA107 nás z našich brazílskych kolegov v októbri 2019 navštívil prof. Adão S. Ferreira, ktorý aktívne spolupracuje už niekoľko rokov s pracovníkmi Katedry ekológie FHPV PU. Výsledkom takejto kooperácie sú okrem spoločného výskumu a niekoľkých publikácií v špičkových časopisoch (Ecological Indicators, Journal of Thermal Biology, Ecological Modelling) aj odborné prednášky, terénne cvičenia či konzultácie

pri riešení záverečných prác. Prof. Ferreira je odborníkom v oblasti pôdnej ekológie a environmentálnej mikrobiológie. Predmetom jeho výskumu je štúdium zmeny diverzity a aktivity mikrobiálneho spoločenstva v dôsledku disturbancie významného a zraniteľného biómu Cerrado, ktorý sa v súčasnosti považuje za jeden z najohrozenejších ekosystémov sveta. Počas návštevy na našej univerzite jeho aktivity zahŕňali stretnutia a odborné prednášky so študentmi a výskumníkmi Katedry ekológie. Okrem odborných a vedeckých diskusií mal prof. Ferreira možnosť bližšie spoznať kultúru a krásy Slovenska. Návšteva Ľubovnianskeho hradu a Pieninského národného

parku bola pre neho nevšedným a nezabudnuteľným zážitkom, ktorá spestrila jeho pobyt na Prešovskej univerzite. Už začiatkom budúceho roka sa pracovníci katedry zúčastnia v rámci rovnakého projektu pobytu na univerzite v Brazílii, kde sú naplánované terénne výskumy a odborné prednášky. Vytváranie a rozvoj takýchto strategických partnerstiev Prešovskej univerzity je jedným z cieľov internacionalizácie PU, čo sa odráža aj na kvalite spolupráce a vedeckých výstupov katedry s inými významnými svetovými pracoviskami.

Ing. Lenka BOBULSKÁ, PhD.,
FHPV PU
Foto: autor

FAKULTA MANAŽMENTU NA KONFERENCIÁCH V LISABONE A V MOSKVE

Aktívna účasť na medzinárodných konferenciách je vždy priestorom na nadviazanie nových kontaktov v rámci vedeckej spolupráce, spolupráce v grantovej a publikačnej oblasti a aj výmeny vedeckých poznatkov pre všetkých aktívnych zúčastnených. Preto je vždy prínosom, ak členovia akademickej obce môžu byť prítomní na medzinárodných konferenciách. V októbri 2019 sa členovia FM PU zúčastnili konferencie v Lisabone, minulý rok v Moskve.

V dňoch od 11. 10. do 13. 10. 2019 sa členovia Fakulty manažmentu Prešovskej Univerzity v Prešove zúčastnili medzinárodnej konferencie 29th Eurasia Business and Economics Society Conference v Lisabone. Mgr. Lucia Zbihlejšová, PhD., prof. Ing. Róbert Štefko, PhD, doc. PhDr. Miroslav Frankovský, CSc., a doc. PaedDr. Zuzana Birknerová, PhD., MBA., vystúpili s príspevkom „Possibilities of trading behavior assessment by TBQ – T methodology“, ktorý aktívne prezentovala Mgr. Lucia Zbihlejšová, PhD. Rozdiely v úrovni spotrebiteľského správania vzhľadom na rod a vzdelanie boli predmetom výskumu PhDr. Tatiany Lorincovej, PhD., prof. Ing. Róberta Štefka, PhD., a Ing. Ivany Ondrijovej, PhD., ktorý odznel v podaní PhDr. Tatiany Lorincovej, PhD. Účasť Katedry manažérskej psychológie na medzinárodnej vedeckej konferencii

29th EBES Conference, ktorá je indexovaná vo WOS, bola spojená aj s úspešným nadviazaním medzinárodných kontaktov a výmenou poznatkov v oblasti výskumu. Toto vystúpenie bolo už štvrtým akademickým počínom tohto tímu FM PU a nadväzovalo na minuloročný úspech v Moskve, kde sa akademici v máji 2018 zúčastnili aj medzinárodného kongresu 2nd International Congress of Scientists 2018. Mgr. Lucia Zbihlejšová, PhD., doc. PhDr. Miroslav Frankovský, CSc., doc. PaedDr. Zuzana Birknerová, PhD., MBA, a doc. Ing. Ladislav Suhányi, PhD., vystúpili s problematikou copingových stratégií manažérov v kontexte rodových rozdielov, pričom sa aktívne vystúpenie Mgr. Lucie Zbihlejovej, PhD., stretlo s veľmi pozitívnym ohlasom členov medzinárodného kongresu. Vzdelávanie študentov manažmentu v koučingu bolo

predmetom výskumu doc. Ing. Ladislava Suhányiho, PhD., PhDr. Tatiany Lorincovej, PhD., PhDr. Anny Tomkovej, PhD., a Mgr. Lucie Zbihlejovej, PhD., ktorý odznel v podaní PhDr. Tatiany Lorincovej, PhD. Katedra manažérskej psychológie sa úspešne prezentovala na medzinárodnom vedeckom kongrese 2nd International Congress of Scientists 2018 aj vďaka kvalitnej prezentácii, ktorá bola ocenená vedeckým organizačným výborom kongresu. Mgr. Lucia Zbihlejšová, PhD., získala významné ocenenie najlepších prezentačných zručností v sekcii (Best Presenter Award). Veríme, že aj v budúcom akademickom roku bude tím Fakulty manažmentu úspešne reprezentovať našu univerzitu.

PhDr. Tatiana LORINCOVÁ, PhD.
FM PU

MEDZINÁRODNÁ KONFERENCIA O VÝSKUME HRANÍC

**Inštitút politológie (IPOL)
Filozofickej fakulty Prešovskej
univerzity v Prešove usporiadal dňa
22. októbra 2019 medzinárodnú
vedeckú konferenciu pod názvom
Asociačná dohoda EÚ – Ukrajina:
dopady na slovensko-ukrajinskú
cezhraničnú spoluprácu. 10 rokov
Východného partnerstva: úspechy
a vyhliadky.**

Hlavným cieľom konferencie bola diskusia o výsledkoch výskumného projektu IPOL, na ktorom spolupracoval s podporou Slovenskej agentúry na podporu výskumu a vývoja (APVV). Projekt sa zameriava na identifikáciu vplyvov Asociačnej dohody medzi Európskou úniou a Ukrajinou na slovensko-ukrajinskú cezhraničnú kooperáciu.

Miestom podujatia bola Dvorana Evanjelického kolégia v Prešove, ktorá privítala okrem vzácných účastníkov aj desiatky ďalších hostí a študentov. Medzi významných rečníkov patrili napríklad James Scott a Jussi Laine z Karelian Institute (University of Eastern Finland), Laure Delcour (University Paris 3-Sorbonne Nouvelle) či Gyula

Ocskay z inštitúcie CESCO (Central European Service for Cross-Border Initiatives).

V úvodnom príhovore riaditeľka Inštitútu politológie Irina Dudinská privítala návštevníkov a vyzdvihla význam i ciele tejto panelovej konferencie. Účastníci sa spoločne zhodli na význame tzv. Východného partnerstva, ktorého okruhu desiate výročie si niektorí rečníci pripomenuli aj vo svojich príspevkoch. Následne bol zahájený prvý panel s názvom *The tenth anniversary of the Eastern Partnership: the current state and post-2020 scenarios*, ktorému pred-

sedal Alexander Duleba. V tomto paneli postupne vystúpili Victor Bojkov, Laure Delcour, James Scott a Andriy Tyushka. Ich príspevky sa orientovali predovšetkým na dôležitosť politiky Východného partnerstva. Následná diskusia otvorila ďalšie súvisiace témy, čo len dokázalo aktuálnosť a význam výskumu hraníc a projektu Východného partnerstva.

Po krátkej prestávke nasledoval druhý panel diskusií s názvom *Cross-border cooperation on the EU's border with Ukraine – national (and intergovernmental) framework: the case of Slovakia*,

Hungary and Poland, ktorému predsedal Martin Lačný z IPol. V tejto časti predstavili svoje príspevky Alexander Duleba, Gyula Ocskay, Andrzej Jakubowski, a Michal Cirner spoločne s Natalyou Maradyk. Prezентujúci sa orientovali predovšetkým na výskum hraníc EÚ s Ukrajinou. Štúdie sa konkrétnejšie zamerali na hranice Ukrajiny so Slovenskom, Poľskom a Maďarskom. Ukázal sa veľký nevyužitý potenciál v kontexte cezhraničnej spolupráce medzi našimi ukrajinskými susedmi a týmito krajinami, čo len opätovne potvrdilo dôležitosť rozvoja výskumu hraníc. Na margo konferencie sa vyjadril aj študent magisterského stupňa štúdia politológie Vladislav

policies, practices and perceptions začal v popoludňajších hodinách. V rámci tohto posledného panela, ktorému predsedala Myroslava Lendel z Užhorodskej národnej univerzity, postupne vystúpili Jussi Laine, Anna Polačková, Martin

cu nadväzujú aj dobré politické vzťahy. Takisto sa diskutovalo aj o spolupráci medzi Slovenskom a Ukrajinou, čo pre mňa ako občana Ukrajiny bolo obzvlášť pútavé a poučné. Ukrajina má veľký prírodný a ľudský kapitál, ktorý

Leško: „Konferencia, ktorá sa uskutočnila aj vďaka nášmu inštitútu, nám priniesla do Prešova nielen zvučné mená, ale aj nové poznatky, na ktorých dlhoročne pracovali aj ľudia z nášho inštitútu. Zároveň sa položili základy budúcej spolupráce s ďalšími inštitúciami zaoberajúcimi sa problematikou z podobnej oblasti. Všetci zúčastnení sa zhodli na tom, že akcia mala vysokú úroveň a bolo by dobré pokračovať v takejto forme výmeny skúseností a poznatkov.“

Tretí diskusný panel s názvom *Slovak-Ukraine cross-border cooperation – regional and local actors:*

Lačný a Ondrej Marchevský. Výsledky ich prác zahŕňali nielen konkrétne oblasti cezhraničnej spolupráce medzi Slovenskom a Ukrajinou, ale Jussi Laine predstavil aj samotnú metodológiu a koncepciu výskumu hraníc. Svoje hodnotenie konferencie priniesla na záver aj ukrajinská študentka bakalárskeho stupňa štúdia politológie Inna Bohdan: „Konferencia sa venovala veľmi zaujímavej téme – spolupráci európskych štátov so štátmi mimo EÚ. Najmä v období globalizácie má kooperácia veľký význam, pretože vo väčšine prípadov na spoluprá-

možno využívať vo viacerých oblastiach. Zároveň som mala možnosť počuť názory nielen občanov Slovenska a Ukrajiny, ale aj ďalších hostí z iných štátov. Táto diskusia je veľmi dôležitá, nakoľko ľudia stelesňujú spoločenskú mienku svojej krajiny.“

Mgr. Robert KIRÁLY
doktorand FF PU
Foto: Marcel MRAVEC, AVS CCKV PU

MEDZINÁRODNÁ VEDECKÁ KONFERENCIA AD FONTES LITURGICOS X.

V dňoch 23. – 24. októbra 2019 sa v priestoroch Gréckokatolíckej teologickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove konala medzinárodná vedecká konferencia s názvom „Metodológie liturgického výskumu ako nástroj pri zachovaní zmyslu a ducha liturgie“. Konferencia vznikla v spolupráci GTF PU v Prešove s niekoľkými ďalšími zahraničnými univerzitami z Poľska, Ukrajiny a Maďarska.

Konferencia bola organizovaná Katedrou systematickej teológie GTF pod vedením prof. ThDr. Vojtecha Boháča, PhD., doc. ThDr. Marcela Mojžeša, PhD., a organizačného tímu. Ponúkla priestor rozoberaniu a hlbšiemu preniknutiu do samotnej problematiky liturgického života. Veľmi aktuálne liturgické témy, na ktoré vo svojich príspevkoch prihlásení účastníci zo zahraničia, ale aj z domáceho prostredia ponúkali rôzne úvahy a odpovede, boli podnetom na kladenie nových otázok, ako aj diskusie o daných témach. Úroveň prispievateľov bola vysoko vedecká a odborná. Po slávnostnom otvorení tejto vedeckej konferencie a úvodnom pozdravnom slove dekana GTF PU v Prešove Mons. prof. ThDr. Petra Šturáka, PhD., nasledoval výstup prvého zahraničného účastníka Dr. Przemyslaw Nowakowskeho z Poľska (UPJPII, Kraków), ten verejnosti priblížil problematiku štatútu Zamojskej synody z roku 1720, ktorý sa považuje za historický prameň poznania zmien v liturgii gréckokatolíckej cirkvi v XVIII. storočí. Dr. Vasyl Rudejko z Ukrajiny predstavil

príspevok na tému Liturgické štruktúry „molebných pínij“ v Trebníku Petra Mohyla a ich spojitost s bohoslužbami denného cyklu liturgie hodín. Host z Maďarska, Dr. István Ivancsó, vystúpil s príspevkom Malé hodinky byzantskej cirkvi – liturgický nástroj pre objavovanie a interpretáciu pascálneho tajomstva Ježiša. Ďalší prispievatelia v 2. bloku prvého dňa konferencie sa zamerali na liturgické texty, ich vznik a metodológiu písania. V 3. bloku sa jednotliví odborníci zaoberali témami dramaturgie a práva v liturgii, modlitbou v liturgii a napokon posledný prispievateľ ThLic. Michal Glevaňák vystúpil s veľmi zaujímavou prednáškou na tému Slávenie Božskej liturgie sv. Jakuba – návrat k otcom alebo „skutočný organický vývoj“?, ktorá už bola akýmsi „vstupom“ k samotnému sláveniu Božskej liturgie svätého Jakuba. Táto vzácna chvíľa slávania božskej svätej liturgie bola úžasným momentom záveru prvého dňa vedeckej konferencie, ako aj „jadrom“ celého tohto vedeckého podujatia. Svätej liturgii predsedal prof. ThDr. Vojtech Boháč, PhD. za hojnej

účasti ďalších kňazov a veriacich. Slávnosť liturgie okrášlili svojím spevom aj bohoslovci – členovia Zboru sv. Romana Sladkoveca z Gréckokatolíckeho kňazského seminára blahoslaveného biskupa Pavla Petra Gojdiča v Prešove. Po skončení svätej liturgie sa konala večera pre pozvaných hostí v priestoroch gréckokatolíckeho kňazského seminára, pri ktorej prebehlo aj pracovné stretnutie ohľadom Štatútu združenia Ad fontes liturgicos. Druhý deň tejto vedeckej konferencie priniesol rovnako mnoho ďalších dôležitých a prínosných vedeckých príspevkov. V závere tejto konferencie doc. ThDr. Marcel Mojžeš, PhD., predstavil víziu založenia Domu liturgie a spirituality v Prešove. Napokon účastníci konferencie prešli k poslednej konferenčnej diskusii a k slávnostnému obedu. Výstupným produktom konferencie bude zborník vedeckých príspevkov, ktorý bude dostupný nielen vedeckej, ale aj odbornej a laickej verejnosti.

doc. ThDr. Marcel MOJŽEŠ, PhD.
Mgr. Daniel SABOL,
doktorand GTF PU

PROF. DANCÁK NA MEDZINÁRODNEJ KONFERENCII V KRAKOVE

V dňoch 22. – 23. októbra 2019 sa v Krakove uskutočnila medzinárodná vedecká konferencia pri príležitosti 50. výročia vydania knihy Karola Wojtyły s názvom *Osoba a čin*. Stretnutie usporiadala Filozofická fakulta Pápežskej univerzity Jána Pavla II., Centrum dokumentácie a štúdia pontifikátu Jána Pavla II. v Ríme a Kolumbovi rytieri.

Konferenciu otvoril rektor Pápežskej univerzity Jána Pavla II. v Krakove prof. dr hab. Wojciech Zyzak a veľký kancelár univerzity a krakovský arcibiskup Mons. prof. dr hab. Marek Jędraszewski. Konferencia nebola iba vynikajúcou príležitosťou na prehľadnú systematizáciu poznatkov o osobnosti Karola Wojtyły, ale aj príležitosťou dozvedieť sa doposiaľ nepublikované informácie o okolnostiach vzniku diela a jeho akceptácii vo filozofickom, teologickom aj spoločenskom prostredí, ktoré účastníkom konferencie sprostredkoval kardinál Marian Jaworski, priateľ sv. Jána Pavla II. a redaktor prvého vydania knihy *Osoba a čin*.

Gréckokatolícku teologickú fakultu PU na konferencii reprezentoval Dr. h. c. prof. PhDr. Pavol Dancák, PhD. S príspevkom vystúpil v jednom bloku s kardinálom Stanisławom Dziwiszom, osobným sekretárom Jána Pavla II., profesorom Roccom Buttiglione, autorom úvodu k dielu *Osoba a čin*, a doktorom Grzegorzom Ignatikom, prekladateľom diel sv. Jána Pavla II. do angličtiny. Profesor Dancák zvýraznil Wojtyľov fenomenologický prístup a zameriaval sa na problematiku participácie a odcudzenia vo filozofii výchovy, na percepciu vzťahu medzi jedincom a komunitou, ktoré podľa krakovského filozofa a kardinála sú podstatnou súčasťou ľudskej

skúsenosti. Odkaz diela kardinála Karola Wojtyły v kontexte súčasných reálií spočíva v reflektovaní človeka ako člena konkrétneho spoločenstva, ktorý zároveň zostáva slobodným jedincom. Medzinárodnú konferenciu ukončil prof. dr hab. Jarosław Jagiełło, dekan Filozofickej fakulty Pápežskej univerzity Jána Pavla II. v Krakove.

Dr. h. c. prof. Pavol DANCÁK, PhD.
GTF PU

Foto: dr hab. Marek REMBIERZ

PEDAGOGICKÁ FAKULTA – MIEŠTO, KDE TO ŽIJE

Pedagogická fakulta PU slávi tento rok 70 rokov a tradičný Deň Pedagogickej fakulty je tým najlepším dňom na oslavu tohto výročia.

Spoza múrov tejto oslávenkyne bolo počuť zábavu a smiech dňa 19. 11. 2019. Aj tento deň bol každoročne venovaný študentom a vyučujúcim s cieľom navzájom sa bližšie spoznať, zabaviť sa a netradične prežiť deň na pôde Pedagogickej fakulty, inak ako v laviciach učebni. Počas celého dňa boli pre budúcich pedagógov prichystané rôzne aktivity a sprievodný program na počesť oslavy tohto výročia.

Už počas pozývania na túto obľúbenú študentskú akciu plnú zábavy boli študenti oslovení, aby prišli v predpísanej rovnosťate – biela košeľa, čierna sukňa, nohavice. Študenti po príchode dostali index s pestrým celodenným programom a šatkou, ktorá ozdobila outfit každého z nás.

Študenti boli privítaní predstavením pod vedením študentov organizačného výboru tohto podujatia, ktorým všetkých prítomných vtiahli do témy tohtoročného ročníka Dňa Pedagogickej fakulty. Nikto z nás nečakal, že do miestnosti vstúpi pani súdružka učiteľka a mladí ľudia, ktorí vytvorili neopakovateľnú atmosféru, nám priblížili, aké to bolo študovať počas éry našich starých rodičov. Natoľko nás vtiahli do deja, že nebolo zrejme, v ktorom storočí sa vlastne nachádzame.

Po úvodnom slove pani dekanky, doc. RNDr. Ivety Scholtzovej, PhD., ďalej nasledovalo spoločné fotenie do ročenky a jednotlivé aktivity, ako napríklad hodina taliančiny, telesnej či výtvarnej výchovy. Pani PaedDr. Anna Derevaniková, PhD.

nám ukázala, že aj vďaka hudbe to žije, o výchovu k zdraviu sa postarali študenti z Fakulty zdravotníckych odborov. Študenti mali možnosť vyskúšať si byť trochu iným, ďalej zasúťažiť si v písaní na počítači a v jedálni si uvariť tradičné jedlo školských jedální. Počas celého dňa sa mohli študenti občerstviť v Bufete snov, kde boli pripravené rôzne zdravé jedlá, ako chutné ovocie a smoothie, vychutnať si chvíľu so šálkou čaju, zahrať si spoločenské hry či porozprávať sa s priateľmi v príjemnej atmosfére svetielok a pokojnej hudby. Pripravené bolo aj kino, kde sa počas celého dňa premietali tematicky ladené filmy. Jednotlivé aktivity striedali divadelné príbehy študentov, ktoré so sebou niesli skryté ponaučenie a mnoho ďalšieho. Celé podujatie a mnoho ďalších spoločenských, kultúrnych, zábavných, športových a charitatívnych akcií zastrešuje Vedecký krúžok a Študentská rada PF PU v Prešove, ktorých členovia sa už teraz tešia na ďalšie spoločne strávené podujatia. O čom to bude o rok?

Júlia JANIČOVÁ
Barbora BALOGOVÁ
študentky PF PU
Foto: Jozefína HREBÍKOVÁ

DIVADELNÉ PREDSTAVENIA NA PEDAGOGICKEJ FAKULTE

Dňa 19. 11. 2019 v rámci Dňa Pedagogickej fakulty študenti dennej formy štúdia prezentovali svojim spolužiakom, učiteľom i zamestnancom Pedagogickej fakulty minidivadelné predstavenia s rozmanitou tematikou.

V rámci predmetu Rozvoj komunikačných zručností študenti 3. ročníka bakalárskych študijných programov pracovali v zimnom semestri na divadelných predstaveniach podľa vlastného výberu, ktoré prezentovali na Dni Pedagogickej fakulty. Práve divadlo totiž ponúka efektívny priestor na prepojenie verbálnej, neverbálnej a paraverbálnej komunikácie. Úvodný pokyn, aby si študenti pripravili krátky divadelný výstup, ktorý bude niesť konkrétne posolstvo, myšlienku, akú chcú odovzdať, bol v prvom momente šokujúci. Nie každý sa predsa rád prezentuje

na verejnosti, je extrovert a rád sa stavia do pozície „herca“. Študenti sa na začiatku semestra sami rozdelili do divadelných skupín, dohodli sa na téme, vypracovali scenár so všetkými náležitosťami (kostýmy, kulisy, rekvizity, hudobný doprovod) a mali možnosť si vyskúšať, aké je niekedy náročné dospieť ku kompromisu, viackrát sa stretnúť a systematicky spolupracovať. Práve to ich čaká v praxi, nakoľko v materskej alebo základnej škole budú v kolektíve pedagógov, kde je spolupráca či už na tvorbe Školského vzdelávacieho programu, alebo príprave osláv

a podujatí nesmierne potrebná. V tento deň študenti prezentovali tri minidivadelné vystúpenie, ktoré si svojou originalitou získali srdce každého diváka. Predstavenie s názvom „Ako sme Jolanku vydávali“ sa snažilo prostredníctvom ľudových krojov, spevu a kulís priblížiť a ukázať ľudové tradície a zvyky Rómov, svadobného obradu a najmä čepčenia.

Druhé predstavenie s názvom „Obecné kamery“ zaviedlo divákov do prostredia klasickej slovenskej dediny, v ktorej, ako to už býva, nie je núdza o problémy v komunikácii, vznik šumov, najmä ak do toho vstupuje nárečie a chyby v komunikácii. Posledné divadelné predstavenie s názvom „Tak ako ich nepoznáte“ v sebe nieslo hlbokú myšlienku vstupu moderných informačno-komunikačných technológií do komunikácie, spoločnosti a života každého z nás. Stretnutie rozprávkových postáv ako Pipi dlhá pančucha, Anna zo zeleňého domu, Bell z rozprávky Kráska a zvier, Červená čiapočka, Rapunzel či Alica z krajiny zázrakov prinášalo úsmevné situácie.

Prezentovaním týchto divadelných vystúpení došlo nielen k prekonaniu komfortnej zóny študentov, nadobudnutiu konkrétnych praktických komunikačných zručností, ale najmä k uvedomeniu si, že v profesii pedagóga (najmä v materskej a v základnej škole) je komunikácia jedným z najdôležitejších nástrojov, ktoré má učiteľ vo svojich rukách.

PaedDr. Lucia ŠEPELÁKOVÁ, PhD.
PF PU
Foto: archív PF

FLORENCE ROKA 2019 JE ŠTUDENTKA Z FZO

Dňa 27. 10. 2019 sa v Nemocnici novej generácie Svet zdravia Michalovce uskutočnil už štvrtý ročník súťaže „Florence roka 2019“, na ktorej mali študenti 3. ročníka fakúlt ošetrovateľstva a stredných zdravotníckych škôl vo vyššom odbornom vzdelaní šancu preveriť a zmerať si sily v oblasti teoretickej, ako aj praktickej prípravy budúcich sestier.

Koncept súťaže pozostáva z troch samostatných postupových kôl. Prvým je samotná registrácia na www.florenceroka.sk, kde sa tento rok prihlásilo vyše 140 uchádzačov. V druhom kole uchádzači vypracovávali prípadové štúdie/kazuistiky formou online kvízu. Na základe výsledkov bola následne vybraná najlepšia dvadsiatka finalistov, ktorí sa zúčastnili súťaže. Finalistky absolvovali štyri odborné workshopy. Naučili sa, ako správne zafixovať zlomeninu

sadrovým obvázom, ošetriť novorodenca po narodení, okúpať ho, využiť systém včasného varovania či pripraviť lieky pre pacienta s pomocou robotického automatu. Do finálnej dvadsiatky sa prebojovali aj štyri študentky odboru ošetrovateľstva FZO PU: Michaela Badidová, Jana Horňáková, Alica Kaščáková a Lenka Macejová, ktorá získala prvé miesto a stala sa Florence roka 2019. Zo súťaže si odniesla 3 000 eur a všetci finalisti zároveň získali garantované pra-

covné miesto v sieti Svet zdravia a sieti polikliník ProCare. Naše študentky bola podporiť dekanka FZO PU doc. PhDr. Štefánia Andraščíková, PhD., MPH, vedúca katedry PhDr. Dagmar Magurová, PhD. a doc. PhDr. Ľubomíra Tkáčová, PhD. Gratulujeme.

Doc. PhDr. Ľubomíra TKÁČOVÁ, PhD.
doc. PhDr. Štefánia ANDRAŠČÍKOVÁ, PhD., MPH
PhDr. Dagmar MAGUROVÁ, PhD.
FZO PU

MIESTNOSŤ BEZ KNÍH JE AKO TELO BEZ DUŠE

Výrok Marcusa Tulliusa Cicera je aj v dnešnej dobe aktuálny. I preto sa tak ako každú jeseň, aj v tomto roku organizovala na Pedagogickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove obľúbená akcia s názvom „Burza kníh“.

Táto akcia sa koná dvakrát do roka (jarná a jesenná burza kníh), pričom myšlienka tejto akcie vychádza z princípov bezplatného zdieľania kníh. Dňa 12. 11. 2019 tak opäť mohli študenti, ale i zamestnanci Prešovskej univerzity v Prešove darovať knihy, prísť si vymeniť knihy za iné alebo si len tak zobrať knihy pre seba či svojich blízkych.

I keď je v dnešnej dobe spoločnosť nastavená na to, že „nič nie je zadarmo“, práve táto akcia sa snažila vyvrátiť tento mýtus. Súčasťou tohto podujatia bolo množstvo sprievodných aktivít ako napr. fotokútik s fotorekvizitami, v ktorom sa študenti mohli sfoťiť, kronika, do ktorej sa mohli zapísať a nechať odkaz pre ďalšie generácie, ale najmä spo-

ločenské hry, ktoré sa, žiaľ, pomaly z našej spoločnosti vplyvom moderných informačno-komunikačných technológií vytrácajú. Okrem podpory čítania a dostupnosti kvalitnej literatúry bolo cieľom akcie najmä uvedomenie si prítomnosti okamihu a jednoduché „zastavenie sa“ v dnešnej často uponáhľanej dobe. Študenti, ale i učitelia a zamestnanci si tak mohli zahrať *Activity*, *Svet v kocke*, *Dobble*, *peexo*, vylúštiť *osemsmerovky*, *sudoku* či vyskladať si *origami*.

Pre všetkých zameraných knižomolov bol pripravený aj knižný čaj a maškrtky, za ktoré sa platilo tento rok dobrým skutkom. Ten si mohol človek vymyslieť alebo si ho vyžrebovať z vopred pripravených, pričom sa zaviazal, že ho do

konca roka vykoná. Ísť vyvenčiť psov z útulku, kúpiť bezdomovcovi bagetu, oceniť komplimentom prácu ľudí, s ktorými sa dennodenne stretávame (napr. pochváliť šoféra MHD, predavačku v bufete), nie je nič ťažké a pritom také jednoduché a krásne výnimočné.

Aj týmito aktivitami sa snaží Pedagogická fakulta podporovať myšlienku, že Prešovská univerzita v Prešove ponúka VIAC ako vzdelanie.

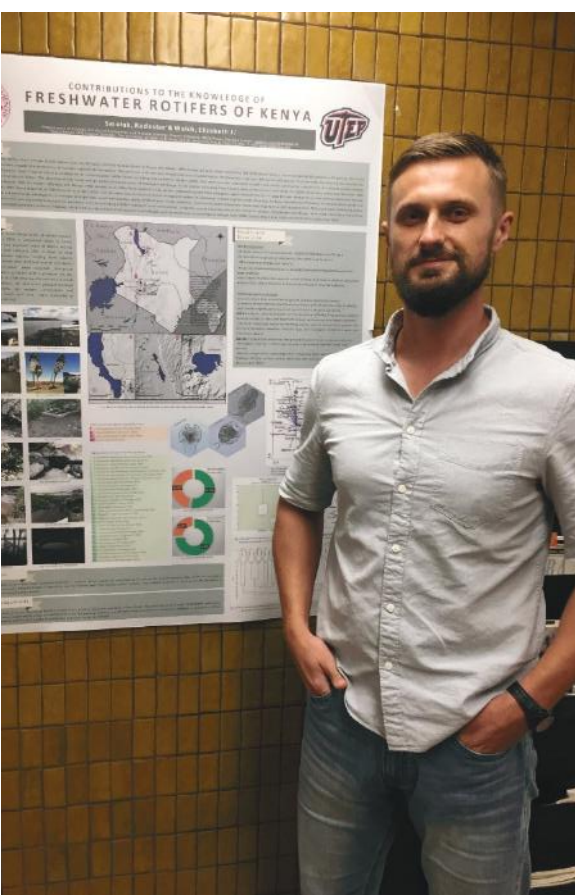
PaedDr. Lucia ŠEPELÁKOVÁ, PhD.
PF PU
Foto: archív PF PU

MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA JE KLÚČOM VEDECKÉHO POZNANIA

Dlhoročnú spoluprácu, ktorá začala medzi Katedrou ekológie Fakulty humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity a texaskou Univerzitou v El Paso už v roku 2014 naštartoval spoločný záujem o výskum zooplanktónu neprebádaných častí afrického kontinentu.

V lete roku 2019 som absolvoval už v poradí tretí vedecko-výskumný pobyt na oddelení Biological Sciences na University of Texas at El Paso. Cieľom mojich predošlých návštev bol ekologický a taxonomický výskum zooplanktónu africkej Kene. V rámci skupiny živočíchov, ktoré radíme medzi zooplanktón, sa prioritne venujeme vírnikom (rotifera) vo veľkých jazerách, umelých priehradách, ale i malých dočasných nádržiach, ktoré krátko po období dažďov vysychajú a ktoré neboli doposiaľ predmetom záujmu hydrobiológov. Vzorkovanie týchto vôd sme rozdelili do troch rokov 2012, 2014 a 2015, pričom sme precestovali Keňu z juhu na sever, zo západu na východ, od hladiny oceánu po oblasti s nadmorskou

výškou nad 2 300 m n. m. Výsledkom vzorkovania veľkej rozmanitosti vôd v širokom regióne málo prebádanéj Kene bolo publikovanie viacerých zahraničných karentovaných článkov. Viac ako rok trvajúce laboratórne a štatistické analýzy a následne práca na písaní samotných článkov viedli k popísaniu dvoch nových druhov zooplanktónu a publikovaniu ďalších dvoch prác so zameraním na ekológiu zooplanktónu. Svoj podiel na publikovaní týchto výsledkov majú spoluautori a kolegovia z Ruska, Austrálie, Mexika, Veľkej Británie, Japonska, Južnej Kórey, Iránu, Belgicka, Španielska, Rakúska, Fínska a Talianska. Na samotných laboratórnych analýzach má najväčší podiel spolupráca s kolektívom vedcov

laboratória pod vedením prof. E. J. Walsh z univerzity v El Paso. Nemaľým dielom sa na laboratórnych, najmä determináčnych a molekulárnych analýzach podieľali študenti bakalárskeho a magisterského štúdia menovanej univerzity v rámci programu Ecology and Evolutionary Biology. Títo študenti v laboratóriu popri analýzach afrických vzoriek pracovali aj na svojich vlastných záverečných prácach. Motiváciou vedecky pracovať je okrem vlastnej túžby študentov po poznaní aj finančné ohodnotenie, typický spôsob odmeňovania pre americký univerzitný systém. Študenti si čas strávený v laboratóriu evidujú a za každú odpracovanú hodinu sú odmenení aj finančne. Tohtoročný pracovný pobyt na texaskej univerzite v auguste 2019 prispel k snahe o ďalšie poznávanie afrického vodného mikrosveta. Tentoraz sme pra-

hydrobiologicky neštudovaných vôd centrálnej a východnej časti Ghany. Tu by sa patrilo poďakovať za aktívnu a ústretovú spoluprácu Dr. Petrovi Sanfulovi z oddelenia Department of Fisheries and Water z University of Energy and Natural Resources v meste Sunyani, ktorý organizoval a aktívne sa

univerzity. Verím, že podobne ako boli moje predošlé pracovné pobyty úspešné, bude takým aj najbližší výskumný pobyt.

RNDr. Radoslav SMOLÁK, PhD.
FHPV PU
Foto: autor

covali na vzorkách získaných počas pracovnej cesty podporenej programom Erasmus+ v africkej Ghane v decembri roku 2018. Už prvé analýzy vzoriek ukázali vysoký vedecký potenciál doposiaľ

podieľal na terénnom vzorkovaní. V rozbehnutom výskume zamýšľame pokračovať už v lete 2020, keďže na toto obdobie sme sa už predbežne dohodli na mojej už v poradí štvrtej návšteve texaskej

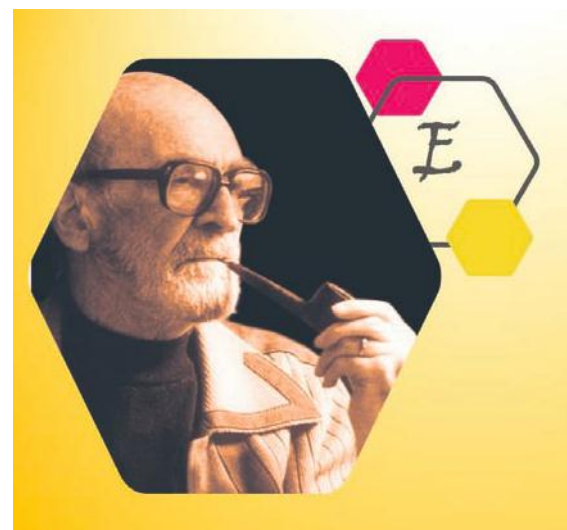

ELIADA – NAPRIEČ NÁBOŽENSTVAMI

Dňa 29. 10. 2019 sa v priestoroch Gréckokatolíckej teologickej fakulty uskutočnila prvá prednáška z cyklu Eliada. Mircea Eliade, religionista, historik a filozof náboženstva, dal svetu prostredníctvom svojich kníh možnosť poznať posvätno vo všetkých jeho formách. Poukázal na to, že práve posvätno je tým univerzálnym prvkom, ktorý spája náboženstvá naprieč kultúrami.

Katedra filozofie a religionistiky Gréckokatolíckej teologickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove sa rozhodla nasledovať Eliadeho príklad prostredníctvom cyklu prednášok pre verejnosť: Eliada – naprieč náboženstvami. Alternatívne podoby viery v postmodernom svete predstavil doc. PhDr. Zdeněk Vojtíšek, PhD., z Husitskej teologickej fakulty Karlovej univerzity v Prahe. Prednáška mala úspech a zúčastnili sa jej nielen naši študenti, ale aj širšia verejnosť. Docent Vojtíšek nás uviedol do rýchlo meniaceho sa sveta postmoderny a ponúkol nám

nový obraz náboženskej reality, ktorá popri tradičných formách religiozity existuje v súčasnom svete. Naším prvoradým cieľom je sprístupniť poznatky religionistiky širokej verejnosti. To chceme dosiahnuť prostredníctvom poukázania na témy, ktoré sú v našej spoločnosti aktuálne a majú dosah na bežného človeka. Našu ďalšiu prednášku sme nazvali *Karma nie je zdarma* a bude venovaná hinduizmu, resp. ako Západ (ne)pochoopil jeho základné princípy, ako sú zákon karmana, reinkarnácia či svetová ilúzia. Stretneme sa v decembri, opäť v priestoroch Gréckokatolíckej

teologickej fakulty. Najnovšie informácie o projekte uvádzame na našej facebookovej stránke Eliada a na Instagrame katedry@katedraffrel.

Mgr. Daniela NGUYEN TRONG
GTF PU

WOJTYŁOWA OSOBA A ČIN NA GTF

V dňoch 8. – 9. novembra 2019 sa v priestoroch Gréckokatolíckej teologickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove konala šiesta medzinárodná vedecká konferencia filozofie a kanonického práva pod názvom Karol Wojtyła: Osoba a čin.

Konferencia sa konala pri príležitosti päťdesiateho výročia publikovania tohto diela. Organizátormi konferencie boli Gréckokatolícka teologická fakulta PU a Teologická fakulta Sliezskej univerzity (UŚ) v Katowiciach. Vedeckými garantmi konferencie boli Dr. h. c. prof. PhDr. Pavol Dancák, PhD., a Prof. UŚ Dr hab. Andrzej Pastwa.

Prvý deň konferencie otvoril svojím príhovorom prodekan pre vonkajšie vzťahy a rozvoj GTF UNIPO doc. ThDr. Peter Tirpák, PhD., ktorý ocenil a vyzdvihol zámer konferencie, že aj po päťdesiatich rokoch má zmysel sa stretávať a diskutovať o diele Karola Wojtyły. V prvom príspevku konferencie prof. PhDr. Pavol Dancák, PhD., analyzoval význam subjektu a jeho neredukovateľnosť vo filozofickej antropológii Karola Wojtyły. Bioetickým konzekvenciám personalizmu Karola Wojtyły sa venoval prof. PhDr. Marek Petro, PhD. Právnik ICDr. Jurij Popovič, PhD., predstavil aktuálne spoločenské otázky postavenia

osoby v kanonickom práve. Sociológ Prof. UKSW Dr hab. Krzysztof Wielecki otvoril druhú sekciu konferencie s príspevkom o význame a zmysle diela Karola Wojtyły *Osoba a čin*. O kategórii participácie u Karola Wojtyły prednášal Dr hab. Karol Jasiński z Univerzity Warmia a Mazury v Olsztynie. Po obednejšej prestávke otvorila tretiu sekciu Dr hab. Aneta Gawkowska so svojím príspevkom o dôležitosti realizmu v konštrukcionistických časoch. Prof. Dr hab. Krzysztof Wieczorek predstavil príspevok *Láska ako spirituálny akt*, v ktorom prepájal personalizmus Karola Wojtyły a pumatológiu Ferdinanda Ebnera. Tému antropológie Karola Wojtyły v kontexte ideologického konfliktu prezentoval Dr hab. Marek Rembierz. Piatkový panel ukončil Dr hab. Mariusz Wojewoda, ktorý priblížil problematiku konceptu osoby v myslení Karola Wojtyły v perspektíve kognitívnych vied. Druhý deň konferencie otvoril príhovorom prof. UŚ Dr hab. Andrzej Pastwa a pokračoval svojím

príspevkom o osobe v manželskom práve v CIC a CCEO. Prof. UKSW Dr hab. Tomasz Gałkowski z Univerzity kardinála Stefana Wyszyńskiego vo Varšave analyzoval problematiku a participáciu autority v Cirkvi. Druhý blok prednášok otvorila

Dr Kinga Karsten, ktorá priblížila postavenie osoby v Ústave Poľskej republiky. Posledný príspevok konferencie predniesol Prof. UPJPII Dr hab. Piotr Krocze, v ktorom analyzoval ochranu osobných dát, ako výraz personalizmu.

Konferencia nastolila aktuálne témy z oblasti filozofie a kanonického práva. Zahranční a domáci účastníci konferencie poskytli odpovede na vysokej úrovni vedeckosti a odbornosti. Reflektovali aktuálnosť a význam diela Karola Wojtyły pre dnešok a poukázali na možnosti aplikácie záverov diela na problémy v súčasnej spoločnosti. Konferencia zároveň priniesla nové otázky a témy, ktorým sa budú účastníci venovať počas siedmeho ročníka konferencie, pripravovaného na rok 2020.

Mgr. Daniela NGUYEN TRONG
doktorandka GTF PU

ODBORNÍK Z PRAXE NA FM PU

Fakulta manažmentu privítala dňa 23. 10. 2019 na svojej pôde odborníka z praxe, geografa RNDr. Petra Tremboša, PhD. Študentom prezentoval praktické výstupy riešenia environmentálneho plánovania a manažmentu územia, ktorému sa dlhodobo venuje.

RNDr. Peter Tremboš, PhD., absolvoval Prírodovedeckú fakultu Univerzity Komenského (PriF UK) v Bratislave v roku 1989 (odbor geografia a kartografia). V roku 1993 získal Certifikát konzultanta Európskej banky pre obnovu a rozvoj. Pracoval ako vedecko-výskumný pracovník v Ústave krajinnej ekológie SAV i vysokoškolský pedagóg na PriF UK. Viac ako 25 rokov pôsobí v podnikateľskom prostredí. V rokoch 2015 až 2019 bol predsedom predstavenstva oblastnej organizácie cestovného ruchu Rezort Piešťany. Dlhodobo pôsobí aj v neziskovom sektore. Je predsedom dozornej rady ProPolis n. o. (nezisková organizácia pre udržateľný život, občianske aktivity a rozvoj demokracie v piešťanskom regióne). Pôsobí v ústredných orgánoch viacerých vedeckých spoločností. Je autorom alebo spoluautorom asi 50 strategických a koncepčných dokumentov

(PHSR, ÚPN, ÚSES, EIA/SEA, RA21 a podobne) i viac ako 60 publikácií, vysokoškolských učebníc, skript, vedeckých a odborných článkov. O ich význame svedčí aj viac ako 400 registrovaných citácií a ohlasov v domácich a zahraničných publikáciách. Počas kariéry získal viacero ocenení. Medzi inými aj cenu Slovenského literárneho fondu. Zaoberá sa regionálnym a miestnym rozvojom, environmentálnym, krajinným a územným plánovaním, cestovným ruchom, spracovaním geografických informácií, geoekológiou a hodnotením vplyvov na životné prostredie (EIA/SEA proces). Vo voľnom čase sa venuje cestovaniu a námornému jachtingu. Jeho dvojhodinová prednáška bola zameraná na environmentálne plánovanie a manažment územia s modelovými príkladmi z praxe. Úvod bol venovaný teoretickým

východiskám tejto problematiky. Následne boli prezentované viaceré „case studies“, ktoré boli vypracované firmou pána Tremboša. Ukázal nielen postupy a výsledky čiastkových analytických krokov, ale aj finálnych riešení pri usmerňovaní rozvoja miest, výstavbe diaľničnej siete alebo rekreačných stredísk. Prednáška bola organizovaná Katedrou environmentálneho manažmentu a Katedrou turizmu a hotelového manažmentu FM PU v Prešove v rámci realizácie projektu KEGA „Rozvoj študijného programu Environmentálny manažment v II. stupni štúdia“ 038PU-4/2018 pod vedením doc. Ing. Petra Adamišina, PhD.

RNDr. Jana MITRÍKOVÁ, PhD.
FM PU
foto: Mgr. Tünde DZUROV VARGOVÁ
doktorandka FM PU

SOCIÁLNE VYLÚČENIE VO VEREJNOM PRIESTORE

V priestoroch Asociácie vedeckých pracovníkov Tarnów „Pro Publico Bono“ prebiehala 7. novembra 2019 medzinárodná vedecká konferencia Wykluczenie społeczne w przestrzeni publicznej / Sociálne vylúčenie vo verejnom priestore.

Medzinárodná vedecká konferencia sa uskutočnila pod záštitou Asociácie vedeckých pracovníkov Tarnów „Pro Publico Bono“ v spolupráci s primátorom mesta Tarnów Romanom Ciepielom, Pápežskou univerzitou Jána Pavla II. v Krakove (Inštitút sociálnej práce), Jagellonskou univerzitou (Sociologický ústav) a Lvovskou národnou univerzitou Ivana Franka (Katedra špeciálnej pedagogiky a sociálnej práce).

Cieľ a idea medzinárodnej vedeckej konferencie vychádzala z potreby väčšej citlivosti poľskej spoločnosti na problémy vylúčených ľudí. Táto potreba je reflektovaná v snahe vyvinúť širšie teoretické a praktické metódy na boj proti tomuto javu, ako aj na zlepšenie činnosti inštitúcií týkajúcich sa pomoci vylúčeným ľuďom. Zároveň sa preskúmali metódy, ktoré používajú inštitúcie zodpovedné za pomoc osobám vylúčeným alebo žijúcim na hranici sociálneho vylúčenia, pričom je osobitná pozornosť venovaná činnostiam ROPS, verejnej správy a mimovládnych organizácií pôsobiacich v tejto oblasti.

Vedeckú konferenciu otvorili príhovormi predseda organizačného výboru dr hab. Stanisław Sorys a primátor mesta Tarnów Roman Ciepiel. Konferencia členená na 3 sekcie začala úvodnými príspevkami dr hab. Leona Szota, prof. (Pápežská univerzita Jána Pavla II. v Krakove – Inštitút sociálnej práce) s názvom Postihnutie v arabskom svete. Vybrané sociálne otázky. Pokračovala prezentácia príspevkov prof. PhDr. Beáty Balogovej, PhD. (dekanka Filozofickej fakulty, Prešovskej univerzity v Prešove) a PhDr. Mgr. Martina Hamadeja, PhD. (Inštitút edukológie a sociálnej práce, FF PU) s názvom Morálka ľudskej mysle

u klienta s mentálnym postihnutím a taktiež prof. PhDr. Beáty Balogovej, PhD., a Mgr. Miriamy Šarišskej (Inštitút edukológie a sociálnej práce, FF PU) s názvom Mladistvý delikvent ako objekt forenznej sociálnej práce. Ostatné sekcie sa niesli v znamení tém: Sociálne problémy v miestnom prostredí vylúčených

ľudí! Vzhľad výskumníka a Nápady – projekty – spolupráca. Ako vyzerá medziodvetvová spolupráca? Vzhľad praktizujúceho.

Medzinárodný rozmer v predmetných výskumných oblastiach prezentovalo vyše dvadsať pozvaných odborníkov a odborníčok z poľského, slovenského a ukrajinského prostredia a celkovú účasť predstavovalo vyše sto ďalších účastníkov a účastníčok z radov akademikov a študentov. Pridanú hodnotu medzinárodnej vedeckej konferencie podčiarkol krásny novozrekonštruovaný priestor Asociácie vedeckých pracovníkov Tarnów „Pro Publico Bono“, slúžiaci na podporu vedeckého výskumu v rôznych oblastiach, propagáciu vzdelávania a rozvoj mesta a subregiónu Tarnów.

Mgr. Miriama ŠARIŠSKÁ
doktorandka FF PU

MIMORIADNE NADANÉ DETI PREZRADILI VYSOKOŠKOLÁKOM, AKO SA UČIA

V novembri sa pôde Pedagogickej fakulty PU uskutočnilo zaujímavé stretnutie nadaných detí s vysokoškoolákmi. V rámci odborného seminára s názvom *Ako sa učia nadané deti* vystúpili okrem odborníkov aj žiaci s intelektovým nadaním.

Učenie vymenili študenti Pedagogickej fakulty dňa 6. 11. 2019 na chvíľu za zaujímavé dopoludnie so žiakmi s intelektovým

nadaním z dvoch základných škôl v Prešove a Sabinove a jednej strednej školy v Prešove. Ako názov odborného seminára naznačoval,

študenti sa dozvedeli nielen od odborníkov z Centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Sabinove, ale aj od samotných žiakov, *ako sa učia nadané deti*.

Úvod odborného seminára s názvom *Ako sa učia nadané deti* patril Mgr. Slávke Demčákovej, psychologičke Centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie, ktorá sa venovala otázkam diagnostiky všeobecne intelektovo nadaného dieťaťa, jeho charakteristickým prejavom, identifikácie intelektovo nadaného dieťaťa a formami vzdelávania tejto skupiny detí v základnej škole. Výchovno-vzdelávaciemu procesu a práci s nadanými deťmi sa zase vo svojej prednáške venoval učiteľ a špeciálny pedagóg Mgr. Luboš

Lukáč. Načrtnol nielen možnosti vzdelávania nadaných detí, ale prezentoval najmä množstvo projektov, záujmových aktivít v rámci mimoškolského vzdelávania nadaných v rámci celoslovenskej iniciatívy Rozumieme nadaným. Študentov zaujímali aj konkrétne projekty určené nadaným školákmi, súťaže a olympiády nadaných žiakov, rôznorodé aktivity v rámci Klubu nadaných detí.

V ďalšej časti odborného seminára už pred študentov predstúpili samotní nadaní žiaci, ktorí zaujali všetkých prítomných svojou pripravenosťou a suverénnym vystupovaním pri prezentovaní svojich konkrétnych prednáškových blokov. Ako prvý vystúpil žiak prvého ročníka, Michal Vincent Otčenáš, ktorý oboznámil stu-

dentov so svojím pohľadom na vzdelávanie nadaných žiakov. Keďže už dva mesiace je školákmi, vie porovnať rozdiel medzi materskou školou a prvým ročníkom základnej školy. Nasledovali súrodenci Robovci, ktorí sa zamerali na charakteristiku a priebeh projektov pre nadaných žiakov. Ján Roba predstavil ročníkové práce, množstvo čitateľských projektov a logickú olympiádu, ktorej sa niekoľkokrát zúčastnil. Jeho sestra, tretiačka Lea Robová zasa spomenula vyučovanie na predmete obohatenie, ranné komunity či projekty zamerané na zdravý životný štýl. Koncentráciu hmoty s vysokou hustotou – Čierne diery, predstavil vysokoškolákmi siedmak Alexander Jozef Dobrovič. Jeho spolužiačka Hanka Vantová

sa venovala projektom, ktorých bola súčasťou počas vzdelávania na prvom stupni v triede pre nadaných žiakov. Zaujímavými sa stali prednášky v cudzom jazyku. V angličtine o logickom sústreďení sa rozhovoril piatok Adam Lange. V nemeckom jazyku predstavil rozdiel medzi vzdelávaním na základnej škole v Nemecku a v triede pre nadaných žiakov na Slovensku taktiež piatok Jakub Dorko. Štvrták zo Sabinova, Oliver Ďurica, sa pustil do obhajoby svojej ročníkovej práce a ponúkol prednášku o hudobných nástrojoch. Záver patril gymnazistovi, Michaelovi Filipovi McLeanovi, ktorý zaujal svojou prednáškou „Kto vám dal počítač“. Rovnako zaujímavé boli jeho postrehy zo základnej školy z pohľadu žiaka s nadaním či myšlienky ohľadom ďalšieho vzdelávania nadaných.

Stretnutie intelektovo nadaných detí so študentmi Pedagogickej fakulty PU prinieslo zaujímavú skúsenosť nielen samotným študentom, ktorí si tak mohli doplniť vedomosti z oblasti edukácie nadaných, ale i deťom s intelektovým nadaním, ktoré si mohli vyskúšať stáť pred iným auditoriom ako zvyčajne. Môžeme teda spoločne povedať, že dlhoročná spolupráca Centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Sabinove s Pedagogickou fakultou Prešovskej univerzity v Prešove, ktorá pravidelne prináša na pôdu PF PU v Prešove rôzne vzdelávacie podujatia pre študentov a odbornú verejnosť v oblasti edukácie detí a žiakov s intelektovým nadaním, prerástla do ďalšej aktivity, na ktorú vysokoškoláci len tak nezapadnú. A nielen oni.

Mgr. Ľuboš LUKÁČ
CPPPaP, Sabinov
PaedDr. Lucia MIKURČÍKOVÁ, Ph.D., BCBA
PF PU
Foto: Petra TAKÁČOVÁ

POLITOLÓGOVIA NA VÝZNAMNOM VEDECKOM PODUJATÍ

Na významnom medzinárodnom vedeckom podujatí v maďarskom Pécsi prezentovali výsledky výskumu zástupcovia Inštitútu politológie Filozofickej fakulty PU v Prešove.

V poradí už dvadsiata štvrtá výročná konferencia Central European Political Science Association (CEPSA) sa konala pod názvom „CEE – A Region In-Between“ v dňoch 26. a 27. septembra 2019 na Univerzite v Pécsi (Maďarsko), jednej z najstarších univerzít v regióne. Zúčastnilo sa jej viac ako 150 vedcov a akademikov z viac ako pätnástich (nielen európskych) krajín. Na konferencii bolo prezentovaných spolu 107 príspevkov v dvadsiatich paneloch. Súčasné trendy v krajinách strednej a východnej Európy potvrdzujú jedinečné postavenie a zmýšľanie regiónu medzi dvoma rôznymi svetmi a kultúrami – medzi Východom a Západom. Vystúpenia účastníkov v tomto kontexte poukázali predovšetkým na to, že krajiny v strednej a východnej Európe opäť (ako už neraz v histórii) zažívajú neistotu, sú konfrontované s extrémizmom a vonkajšími politickými vplyvmi.

Inštitút politológie z FF PU bol na tomto významnom vedeckom podujatí zastúpený tromi členmi riešiteľského kolektívu výskumného projektu APVV-15-0369 Asociačná dohoda EÚ s Ukrajinou a cezhraničná spolupráca medzi Slovenskom a Ukrajinou: dôsledky a príležitosti (AASKUA). Mgr. Anna Poláčková, PhD., doc. Mgr. Ondrej Marchešský, PhD., a Ing. Martin

Lačný, PhD. prezentovali v rámci panelu venovaného Európskej integrácii výsledky empirického výskumu, ktorý výskumný tím Inštitútu politológie FF PU v rámci spomínaného projektu realizoval na nadnárodnej, národnej, regionálnej a lokálnej úrovni. Ich vystúpenia reflektovali vývoj cezhraničnej interakcie

v slovensko-ukrajinskom pohraničí vzhľadom na meniaci sa charakter schengenskej hranice v kontexte implementácie Asociačnej dohody EÚ s Ukrajinou, zahŕňajúcej dohodu o voľnom obchode (DCFTA).

Ing. Martin LAČNÝ, PhD.
FF PU

ÚVODNÉ STRETNUTIE K PROJEKTU TECS

Študent Fakulty zdravotníckych odborov Bc. Jakub Liščinský v spolupráci s Asociáciou samaritánov Slovenskej republiky (ASSR) zorganizoval takzvaný „Kick-off“ míting, a teda úvodné stretnutie k projektu „Training and further Education in Care and Social Services (TECS)“.

Medzinárodná organizácia Samaritan International (SAM.I) je výbornou platformou na spoluprácu samaritánskych organizácií, ktoré sa venujú hlavne záchranným a sociálnym aktivitám. „Projekt TECS umožňuje odborníkom z 10 krajín – Poľska, Rakúska, Lotyšska, Litvy, Nemecka, Macedónska, Ukrajiny, Gruzínska, Srbska a Slovenska, prezentovať najlepšie príklady zo svojej praxe a tak inšpirovať či zdieľať niečo, čo môže byť užitočné, a pomáhať ľuďom kdekoľvek,“ povedal Jakub Liščinský, študent magisterského

štúdia v odbore ošetrovateľstvo, ktorý je zároveň vedúcim projektu v rámci Slovenskej republiky. Podľa Jakuba sa dá aj prostredníctvom takýchto projektov vylepšiť komunitné ošetrovateľstvo na Slovensku. Prvé stretnutie sa uskutočnilo na území Pieninského národného parku v obci Lesnica. Asociácia samaritánov Slovenskej republiky tu prostredníctvom Jakuba Liščinského prezentovala svoju sociálnu službu Domáce tiesňové volanie (DTV). „DTV alebo aj SOS gombík, pomáha ľuďom s obmedzenou pohyblivosťou dovolať sa

pomoci bez problémov, 24 hodín denne, čím nepochybne prispieva k lepšej kvalite života ľudí vo svojom domácom prostredí,“ dodala generálna sekretárka Asociácie samaritánov Slovenskej republiky Renáta Penazzi.

doc. PhDr. Ľubomíra TKÁČOVÁ, PhD.
FZO PU

TUNISKÝ WORKSHOP GRAFIKY

Dr. hab. Peter Kocák PhD., akad. mal., v dňoch 28. – 3. novembra 2019 predviedol v rámci špeciálneho workshopu študentom Umeleckej školy v Sousse, Kalaa Kebira v Tunisku techniku umeleckej grafiky mezzotinta.

Techniky umeleckej grafiky sú pre znalcov skutočnou alchýmiou, pre laikov skôr španielskou dedinou. Mezzotinta je jednou z najnáročnejších, je veľmi zdĺhavá, namáhavá, no výsledná práca stojí za to. Táto technika bola objavená nemeckým amatérskym umelcom Ludwigom von Siegen a jeho prvou prácou v tejto technike bol portrét Amalie Muenzenberg. Technika sa rozvinula najmä v Anglicku, kde slúžila ako reprodukčná technika pre zmenšené kópie slávnych obrazov a portrétov šľachty a kléru. Neskôr upadla takmer do zabudnutia, práve pre svoju náročnosť. V súčasnosti ale zažíva veľké obrodenie najmä zásluhou ruského Jekaterinburgského štátneho múzea výtvarných umení. Múzeum usporadúva trienále mezzotinty, medzinárodnú súťažnú prehliadku iba v tejto výnimočnej grafickej technike. Tento rok prebehlo už 6. trienále. Umelci z celého sveta sa teda čoraz viac začínajú venovať aj tejto predtým

zabudnutej technike. Pani Karima ben Saad, riaditeľka Umeleckej školy v meste Sousse, Kalaa Kebira v Tunisku, ma pozvala predviesť túto techniku v rámci špeciálneho workshopu. Ja sa tejto technike venujem už dlhé roky, predtým len sporadicky, no v ostatných 4 rokoch veľmi intenzívne, nadchla ma, pohltila. A tak som s radosťou prijal toto pozvanie. Spoznať krajinu, ľudí, život Tunisov. Tvorivá dielňa mezzotinty prebehla v dňoch 28.10. – 3. 11. 2019. Škola je skromná, nevelká, má asi 20 žiakov výtvarného umenia a asi 30 žiakov hudby. Tvorila ich deti a študenti vyšších škôl i dospelí. Mesto je prašné, rušné, no škola je čistá, moderná a skvelo technicky vybavená. Práca so žiakmi i s dospelými študentmi bola veľmi zaujímavá. Arabčina a francúzština sú krásne jazyky, no ja ich, bohužiaľ, neovládam. Tlmočníkom do arabčiny bol pán Dr. Farhad Boumiza, prezident Spoločnosti pre kultúru a vzdelávanie. Žiaci tvorili v novej,

ťažkej technike naozaj veľmi zaujato a sústredene. Učitelia výtvarného umenia z okolitých miest, ktorí tiež prišli na workshop, pracovali ešte viac, dlho do noci. Chceli toho stihnúť naozaj veľa. Nepredpokladal som, že za taký krátky čas, sedem dní, by mohli študenti dokončiť tak náročnú prácu, no stalo sa. Tuniskí žiaci si vzdelanie veľmi cenia a ich snaha ma dojímala. Je čo porovnávať. Výsledky, grafické diela v náročnej technike, ma veľmi potešili. Záverečná výstava mojich dvadsiatich mezzotint spolu s dvanástimi dielkami mojich vyznela skvelo. Projekt Ateliér umenia a grafiky, Fortresse d'Arts et de Gravure, podporilo Ministerstvo kultúry a turizmu Tuniskej republiky. Ďakujem za vzácnu príležitosť, za milé prijatie, priateľské dialógy o svete a umení v ňom a teším sa na ďalšiu spoluprácu.

Dr. hab. Peter KOCÁK PhD., akad. mal.
FF PU

AKČNÉ POLOHY GRAFIKY V BANSKEJ BYSTRICI

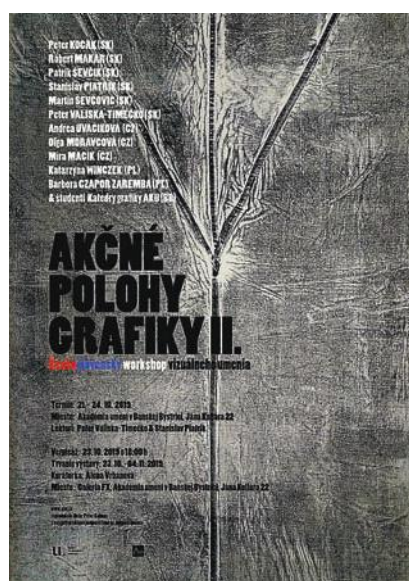
V dňoch 21. – 24. októbra usporiadala Akadémia umení v Banskej Bystrici medzinárodný workshop pod názvom „Akčné polohy grafiky 2“. Na tomto podujatí mala zastúpenie aj Prešovská univerzita, a to účasťou akademického maliara Dr. hab. Petra Kocáka, PhD.

Prijal som pozvanie urobiť prednášku o čínskej kaligrafii a zamyslieť sa nad čínskymi znakmi a ich paralelami v našom, západnom umení. Bolo mi potešením zúčastniť sa workshopu akčnej grafiky, ku ktorej sa v mojej pedagogickej i vlastnej ateliérovej práci dostanem len zriedka. Tvorivých dielní sa zúčastnilo 11 umelcov, pedagógov z Čiech, Poľska a Slovenska, a pridali sa aj študenti Katedry grafiky Fakulty výtvarných umení AU. V krátkom časovom limite troch dní sme tvorili spontánne, improvizatívne, no o to intenzívnejšie. Grafické dielne iskrili tvorivým duchom umelcov, inšpirované géniom loci Akadémie umení. Všetci sme

pracovali dlho do noci, každý sa snažil stihnúť čo možno najviac. Niektorí kolegovia si priniesli matrice na tlač, predtým už použité, no tu prepracované, inšpiráciou tvorivých dielní. Doc. Katarzyna Winczek z Katovickkej univerzity pokračovala v práci na staršom lepte, medenej doske s novými zásahmi, podstatne meniacimi ideu diela. Barbara Czapor Zaremba vytvorila úplne novú obsiahlu sériu monotypov, geometrizujúcich objektov so silným metafyzickým účinkom. Peter Valiska Timečko motorovou pílou vyrezal do veľkej drevenej dosky čínsky znak Mier, ktorý som mu na dosku namaľoval, a následne sme ho vytlačili na papier, z tejto grafiky sme ju opäť otláčali na ďalší papier. Tak dostal opäť pozitívny obraz rezby. Mira Macík z Ostravskej univerzity vytvoril neskutočnú sériu grafických listov znaku „X“ v úžasných čiernobielych variáciách. Martin Ševčovič z Katedry výtvarnej výchovy PDF UK v Bratislave tlačil hĺbkotlačou grafické listy z jeho „tekutej matrice“, medenej dosky, farebné obrazy, stopy času. Stanislav Piatrik, šéf Katedry grafiky na AU, tvoril pomocou autičiek na kľúčik. Autičko namočil do farby a pustil ho, aby písalo stopy po bielom papieri, mnohoraké podoby záznamov pohybu na ploche. Ja som spontánne tvoril kompozície, ktoré majú priestorový

rozmer grafiky, prelomený hárok papiera kompozične prebehnutý valcom čiernom farbou a dotvorený červenou čínskou pečatou. Štyri veľké grafické listy spolu tvoria trojrozmerný celok. Andrea Uvačiková vytvorila portréty účastníkov workshopu, a komplikovanou cestou prenesením tvárí na kovové listy a následným prepichovaním klincami, a happeningovým zakončením s horiacimi niťami zaujala divákov na vernisáži spoločnej výstavy. Oľga Moravcová vytvorila priestorovú kompozíciu z grafiky a matrice – jemnej látky, pridala vzťahu matrica-grafika ďalší, duchovný rozmer. Robert Makar vystavil diela, žlté stopy šípov na papieri, vystrelených z luku. Výstava vyznela veľmi zaujímavo, prínosná a obrodzujúca impulzy pre nás a, dúfajme, aj pre študentov akadémie i umeleckej verejnosti. Kurátorské slovo k výstave predniesla pani Alena Vrbánová, obdivoval som, ako dokázala tlmočiť zámery umelcov maximálne výstižne a najmä s minimom slov, čo je v našich končinách vec nevídaná. Ďakujem týmto kolegom z Akadémie umení za pozvanie.

Dr. hab. Peter KOCÁK, PhD., akad. mal
PF PU

PREŠOVSKÍ GEOGRAFI NA JUBILEJNOM 10. VÝSTUPE

„Pozývame všetkých pedagógov, študentov a priateľov geografie na neopakovateľný Výstup prešovských geografov na...“ Takýmito slovami sme počas uplynulých piatich rokov oslovovali našich kolegov, študentov, kamarátov, aby sa s nami vydali objavovať blízke i vzdialené a často aj nepoznané zákutia prírody okolia nášho univerzitného mesta.

Výstupy prešovských geografov sa v priebehu rokov stali neodmysliteľnou súčasťou každého semestra na Katedre geografie a aplikovanej geoinformatiky.

S myšlienkou organizovania turistickej akcie prišli na jar 2015 vtedajší doktorandi katedry Viktor Verba a Tomáš Pasternák. Z na začiatku jednorazovej záležitosti

sa postupne stala tradícia, a tak sme počas tohto semestra mohli navštíviť už v poradí desiatu zaujímavú lokalitu, na ktorú nás naše kroky zaviedli.

Od Šimonky po Zádielsku planinu

Hoci čiastočne pozmenenou trasou, no s jasným cieľom sa partia ôsmich geografov vydala na prvý „neopakovateľný“ výstup z podhorskéj obce Zlatá Baňa na najvyšší vrch Slanských vrchov – Šimonku. Bol krásny slnečný májový deň a ak by vrcholová kniha obsahovala možno tisíc stránok, dodnes by sme v nej mohli nájsť záznam z 19. mája 2015 o našom prvom výstupe. Každým ďalším semestrom sme tak začali objavovať viac či menej vzdialené prírodné jedinečnosti pohorí v okolí mesta Prešov. Postupne sme sa vydali zákutiami pohoria Čergov s výstupom na jeho najvyšší vrch Minčol, úzkymi chodníkmi Lačnovského kaňona na Bachureň, popri Ružinskej priehrade na jeden z najkrajších výhľadových bodov vrch Sivec v pohorí Čierna hora, prielomom Hornádu a Kláštorskou roklinou na ikonický Tomášovský výhľad, popri závode Salvator na najvyšší bod Braniska – Smrekovicu. Opäť sme sa vrátili do Čergova, aby sme cez známe lyžiarske stredisko Drienica-Lysá prešli pohorím zo západnej strany na jeho východné úpätie, taktiež sme sa vrátili do Čiernej hory a vystúpili na jeho najvyšší vrch – Roháčku, v krásnom jesennom počasí s výhľadmi do širšieho okolia. Pohorie Branisko si taktiež pýtalo druhý výstup, a tak sa ďalším cieľom stala Sľubica, z ktorej sme mali možnosť sledovať Spiš ako na dlani. Zatiaľ poslednou navštívenou destináciou v rámci výstupov bola začiatkom októbra tohto roka Zádielská tiesňava a Zádielská planina s typickými formami krasového reliéfu.

Trasy vedúce mnohými zaujímavými miestami

Počas spomínaných výstupov sme na trasách mali možnosť spoznať aj mnohé ďalšie zaujímavé lokality nie len prírodného charakteru, týkajúce sa aj histórie či kultúry navštívených regiónov. Či už to bolo najvýznamnejšie gréckokatolícke pútnické miesto Ľutina s prehliadkou baziliky minor, miniskanzenu drevených chrámov i pútnického areálu, zrúcanina kartuziánskeho kláštora na Kláštorisku v Slovenskom raji, ako aj históriou dýchajúce zrúcaniny Hanigovského a Turnianskeho hradu. Mali sme možnosť prejsť či nabrať si z minerálnych prameňov Salvator a Sultán na úpätiach Braniska, vidieť kamenný košiar ako memento kedysi nezalesnených svahov Čiernej hory, pristaviť sa pri Pamätníku SNP v Čergove a obdivovať jedinečnú Cukrovú homoľu v Zádielskej tiesňave.

S dieťaťom či so psom – žiaden problém

Na prvý výstup sa išlo takpovediac naslepo. S malou dušičkou bol pripravený plagát, oslovili sa pedagógovia aj študenti katedry. Na Šimonku vystúpilo 8 ľudí, no každým ďalším výstupom sa počet záujemcov zvyšoval, a to nielen geografov. Postupne sa pridávali aj ďalší naši známi alebo študenti z iných študijných odborov. Partia ekologov v rámci jedného z výstupov urobila skvelú vec pre našu prírodu, keď počas celej trasy zbierali odpadky, ktoré našli popri ceste. Najmladší člen partičky počas týchto desiatich výstupov mal menej ako dva

roky, medzi sebou sme privítali aj zahraničného študenta z Francúzska, či dokonca štvornohého najlepšieho priateľa človeka.

Pivko v cieľi, nové priateľstvá

Neodmysliteľnou súčasťou každého výstupu bolo bilancovanie prejdenej trasy v miestnom pohostinstve pri pivku. Tak sme sa mohli porozprávať aj s miestnymi, ktorí nám neraz porozprávali o neznámych miestnych špecifikách. Cenným prínosom sa stali, samozrejme, nové priateľstvá, ktoré sa študentom z rôznych ročníkov podarilo medzi sebou nadviazať, ako aj práca s tradičnými i modernými prístrojmi zameranými na orientáciu v neznámom teréne, buzoly, mapy, GPS zariadenia, ktoré mohli naši študenti využiť aj pri iných, už povinných terénnych praktikách v rámci štúdia.

Na záver chceme vyjadriť poďakovanie všetkým účastníkom našich výstupov a menovite vedúcemu katedry doc. RNDr. Radoslavovi Klamárovi, PhD., za podporu tejto myšlienky od jej vzniku. Dnes už môžeme povedať, že výstupy sa stali nenahraditeľným podujatím v itinerári katedry počas letného i zimného semestra. Veríme, že doterajšie výstupy boli iba začiatkom dobre naštartovanej tradície, a zároveň sa tešíme na stretnutie v jari pri načatí ďalšej.

Mgr. Tomáš PASTERNAK, PhD.,
Mgr. Matúš MAXIN
FHPV PU
Foto: autor článku

UPEVNŇOVANIE VZŤAHOV S VEĽVYSLANECTVOM SPOLKOVEJ REPUBLIKY NEMECKO

Posledný septembrový deň sa v Bratislave v hoteli Grand Hotel River Park konala slávnostná recepcia pod záštitou Veľvyslanectva Spolkovej republiky Nemecko na Slovensku. Stalo sa tak pri príležitosti Dňa nemeckej jednoty, ktorý Nemci už tradične oslavujú 3. októbra.

Tohto podujatia sa zúčastnili aj dekanka Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove prof. PhDr. Beáta Balogová, PhD., riaditeľka Inštitútu germanistiky Filozofickej fakulty doc. PaedDr. Slavomíra Tomášiková, PhD., a odborná asistentka Inštitútu germanistiky Filozofickej fakulty Mgr. Lenka Poľaková, PhD. Po odznení úvodných hymien Nemecka a Slovenska, ako aj spoločnej európskej hymny sa pozvaným hosťom prihovril nemecký veľvyslanec na Slovensku Joachim Bleicker. Ten okrem iného vyzdvihol dobré vzťahy oboch

krajín a ich vzájomnú prepojenosť. Za príjemných tónov vojenskej kapely sa zástupkyne fakulty zapojili do rozhovorov a plodných diskusií s poprednými akademikmi iných slovenských univerzít, ako aj so zástupcami Ľudového zväzu starostlivosti o nemecké vojnové hroby na Slovensku, doc. PhDr. Michalom Bochinom, CSc., a Oliverom Liesenerom, s ktorými Inštitút germanistiky nadviazal dlhodobú spoluprácu. Obzvlášť významné bolo stretnutie s nemeckým vojnovým pridelencom, podplukovníkom Joachimom Schmidtom, ktorý sa

teší dobrým vzťahom Inštitútu germanistiky Filozofickej fakulty s Veľvyslanectvom Spolkovej republiky Nemecko na Slovensku, pričom vyzdvihol kvalitu jeho pedagógov a študentov. Toto podujatie, na ktorom boli dohodnuté nové postupy medzinárodnej spolupráce medzi FF a zastupiteľskými úradmi SRN, môžeme preto považovať za prínosné pre Inštitút germanistiky, ako aj pre celú fakultu a univerzitu.

Mgr. Lenka POĽAKOVÁ, PhD.
FF PU

KLADENIE VENCOV NA VOJENSKOM CINTORÍNE V HUNKOVCIACH

75. výročie Dňa hrdinov Karpatsko-duklianskej operácie so sebou prinieslo celý rad spomienkových udalostí, na ktorých sa zúčastnil aj Inštitút germanistiky Filozofickej fakulty PU.

Pri príležitosti tejto slávnosti 6. októbra tlmočila naša odborná asistentka Mgr. Lenka Poľaková, PhD., a študent Oliver Liesener pre predstaviteľov Veľvyslanectva Spolkovej republiky Nemecko na Slovensku, vojenského pridelenca podplukovníka Joachima Schmidta s manželkou Andreou a pre zástupcu Ľudového zväzu pre starostlivosť o nemecké vojnové hroby Marcela Kolba, ktorý pricestoval až z Kas-selu. Na podujatí sa zúčastnilo množstvo významných politických, ako aj vojenských činiteľov zo Slovenska a zo zahraničia. Svojou návštevou podujatie poctila prezidentka Slovenskej republiky Zuzana Čaputová či premiér Peter Pellegrini

a predseda NR SR Andrej Danko. Okrem nich sa na Dukle zišli aj ďalší vojenský pridelenec z USA, Rakúska, Maďarska, Česka a tiež vysoko postavený predstaviteľ ozbrojených síl Slovenskej republiky. Udalosť odštartovala kladením vencov pri duklianskom Pamätníku československého armádneho zboru. Následne sa pokračovalo pietnym aktom pri soche generála Ludvíka Svobodu a Pamätníku sovietskej armády vo Svidníku. Tlmočníci z Inštitútu germanistiky sa potom spolu s nemeckými hosťami presunuli do Hunkoviec v rámci pietneho aktu kladenia vencov na miestnom nemeckom vojenskom cintoríne,

o ktorý sa stará Ľudový zväz starostlivosti o nemecké vojenské hroby na Slovensku, na čele s doc. PhDr. Michalom Bochinom, CSc. Moderátorskej úlohy sa zhostil Oliver Liesener a Lenka Poľaková tlmočila slávnostný prejav Joachima Schmidta a Marcela Kolba, ktorí sa okrem iného nezabudli poďakovať slovenským predstaviteľom za ich zásluhy pri starostlivosti o cintorín. Inštitút germanistiky sa opätovne zapojil do spolupráce s Veľvyslanectvom Spolkovej republiky Nemecko na Slovensku a potvrdil tým svoje uplatnenie a prínos aj mimo akademickej pôdy.

Mgr. Lenka POĽAKOVÁ, PhD.
FF PU

PODNETNÉ PRACOVNÉ STRETNUTIE V NEMECKOM ULME

V dňoch 23. – 25. 7. 2019 absolvovala doc. PhDr. Ľubomíra Tkáčová, PhD., z Katedry ošetrovateľstva Fakulty zdravotníckych odborov PU cestu do Ulmu v Nemecku na pozvanie riaditeľa Guida Freckmanna, M.D.

Dnes vo svete žije podľa SZO 422 miliónov ľudí s diabetes mellitus a ich počet sa pri súčasnom trende do roku 2040 zdvojnásobí. Nevyhnutnou podmienkou pre správne rozhodnutie pacienta, ako postupovať pri nameraní určitých hodnôt glykémie pomocou glukomera v domácom prostredí a pre správne terapeutické rozhodnutia, je dôležitá presnosť systémov pre selfmonitoring glykémie. Guido Freckmann, M.D., spolu so spolupracovníkmi Annetou Baumstark, Ph.D., a Stefanom Pleus, M.S., sa venujú práve tejto problematike presnosti glukomerov, a preto bola nadviazaná spolupráca

v rámci plánovaných projektov. Tá sa podarila v rámci návštevy doc. PhDr. Ľubomíry Tkáčovej, PhD., z Katedry ošetrovateľstva FZO v Ulme v Nemecku, ktorá sa uskutočnila na pozvanie riaditeľa Guida Freckmanna, M.D. Výsledkom pracovného stretnutia bola nadviazaná spolupráca so Slovenskou technickou univerzitou v Bratislave, Slovenskou akadémiou vied v Bratislave, Trnavskou univerzitou v Trnave a následne vypracovaný a toho času podaný projekt APVV. Cieľom projektu bude vyhodnotenie merania širokého okruhu súčasných glukomerov dostupných na trhu SR, t.

j. všetkých systémov označených značkou CE a zaradených do kategorizačného zoznamu zdravotníckych pomôcok, tým sa zlepši dostupnosť presných glukomerov pre pacientov a zvýši sa bezpečnosť pacienta v kontexte rozhodovania v ďalšom postupe pri nameraní hodnôt glykémie v domácom/inštitucionálnom prostredí. V neposlednom rade sa predídne komplikáciám diabetes mellitus na podklade nesprávneho rozhodnutia pacienta po nepresnom nameraní hodnoty glykémie.

Doc. PhDr. Ľubomíra Tkáčová, PhD.
FZO PU

PRINCÍPY RIADENIA ĽUDÍ V SPOLOČNOSTI

02 SLOVAKIA NA FM PU

V priestoroch Fakulty manažmentu PU sa konala prednáška riaditeľky ľudských zdrojov spoločnosti O2 Slovakia s názvom „Princípy riadenia ľudí v spoločnosti O2“. Tak ako každý dobrý manažér, aj pani Jana Sekerová budovala svoju kariéru smerom nahor, kde nadobúdala čoraz viac skúseností. A tie chcela odovzdať budúcim manažérom, terajším študentom Fakulty manažmentu Prešovskej univerzity.

Pani Sekerová zastáva od 1. júna 2019 pozíciu riaditeľky ľudských zdrojov v O2 Slovakia. Avšak v spoločnosti pracuje už od roku 2008 na úseku financií, kde pôsobila posledných 7 rokov na poste šéfky oddelenia kontrolingu. S úsmevom a šarmantnou charizmou potvrdila, že sa teší z jej novej pozície, kde sa môže maximálne spolupodieľať na tvorbe pracovného prostredia pre spoločnosť O2, ale zároveň aj na tom, ako ich vnímajú ľudia na pracovnom trhu. Jej posun na novú pozíciu po 11 rokoch pôsobenia na finančnom oddelení operátora je navyše živým dôkazom, že stabilné zázemie silného operátora a osobnostný rozvoj, ktoré občas uvádzajú v ich inzerátoch na prácu, nie sú len písmenkami na papieri. Počas prednášky neskrývala zapálenosť v riadení vlastných princípov, čo ich zároveň odlišuje od iných spoločností, a preto už 12 rokov víria pokojné vody slovenského telekomunikačného trhu a menia ho na nepoznanie. V O2 si najviac váži svoj pracovný kolektív, keď

sa človek môže tešiť na svojich kolegov, hneď sa mu vstáva lepšie. Svoj názor hovorí jasne a otvorene, a to aj generálnemu riaditeľovi. Spoločne s ostatnými kolegami vyznáva férovosť, jednoduchosť a transparentnosť. Tieto a mnoho ďalších hodnôt patrí do ich spoločného pracovného života. Celá prednáška sa niesla pod vedením prodekanu pre vzdelanie doc. Ing. Juraja Teja, PhD., ktorý spoločne s vedúcou katedry manažmentu Ing. Michaelou Sirkovou, PhD., MBA, vyspovedali riaditeľku Janku. Ohľadom aktuálnej problematiky prijímania vysokoškolských študentov do práce a pocitov vedenia a zodpovednosti za firmu Janka povedala, že je to pre ňu veľký záväzok, zároveň veľká príležitosť veci meniť, reagovať na požiadavky samotných zamestnancov, ale vzhľadom k riadiacej pozícii možnosť posunúť firmu dopredu oproti konkurencii, prinášať nové veci aj na základe toho, čo chcú zamestnanci od zamestnávateľa. Pani Jana Sekerová odporúča študentom Fakulty manažmentu, aby svoje skúsenosti nadobúdali spoločne

s praxou a teóriou tak, aby vyťažili z toho čo najviac pre seba, ako aj pre budúceho zamestnávateľa, a budú vedieť zvládať aj vrcholové pozície. Je potrebné, aby sa už počas štúdií chopili každej šance, pretože nikdy človek nevie, čo sa nového môže naučiť a aké schopnosti a kompetencie môže ponúknuť svojmu zamestnávateľovi. Ako jeden z hlavných príkladov zdokonaľovania sa Janka uviedla cestovanie, absolvovať rôzne stáže a pracovať na takých pozíciách, ktoré by mohli posilniť samotné rozlišovanie a budovanie osobnosti človeka. Ing. Michaela Sirková, PhD. MBA, vedúca Katedry manažmentu, dodala, že dôležitosť takýchto prednášok z oblasti podnikového a biznisového prostredia skúsených manažérov môže osloviť študentov natoľko, aby si dokázali porovnať to, čo sa naučili, a premietnuť si to do praxe. Študenti pohotovo reagovali na prednášku svojimi otázkami, natoľko, že sa rozvírila debata o budúcej spolupráci so študentmi Fakulty manažmentu.

Mgr. Matúš VAGAŠ
doktorand FM PU

ODIŠIEL UNIVERZITNÝ PROFESOR MIKULÁŠ ŠTEC

Dňa 1. novembra 2019 opustil svet živých vo veku 87 rokov prof. PhDr. Mikuláš Štec, DrSc., slavista, pedagóg, uznávaná osobnosť vedeckého a verejného života.

Profesor sa narodil v Habure (okres Medzilaborce) na východnom Slovensku. Vysokoškolské štúdium ruského a ukrajinského jazyka začal na Filologickej fakulte Karlovej univerzity v Prahe v školskom roku 1952/1953. Po roku štúdia prestúpil na Kyjevskú štátnu univerzitu, ktorú úspešne ukončil v roku 1958. Po absolvovaní vysokoškolského štúdia sa v roku 1958 vrátil na Slovensko a začal pracovať na Katedre ukrajinského jazyka a literatúry Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika, kde pôsobil až do roku 2002. Na katedre zabezpečoval tieto jazykovedné disciplíny: dejiny spisovnej ukrajinčiny, ukrajinskú dialektológiu, historickú gramatiku ukrajinského jazyka a fonetiku spisovnej ukrajinčiny. V rokoch 1968 – 1981 bol vedúcim Katedry ukrajinského jazyka a literatúry a súčasne zastával pozíciu prodekana Filologickej fakulty uvedenej univerzity (1970 – 1976). Následne sa stal dekanom Filozofickej fakulty UPJŠ, ktorú viedol plných šesťnásť rokov do roku 1990. Vo vedeckom výskume pracoval

profesor M. Štec vo viacerých oblastiach ukrajinskej jazykovedy, slavistiky a porovnávacej lingvistiky. Jedným z okruhov jeho vedeckého záujmu bol výskum ukrajinských nárečí na východnom Slovensku. Druhou jeho celoživotnou témou výskumu boli dejiny spisovného jazyka Ukrajincov Zakarpatska a východného Slovenska. Vo svojich monografických prácach sa venoval problematike jazykovej interferencie, diglosie a jazykových kontaktov slovenčiny, ukrajinčiny, ruštiny a cirkevnej slovančiny, vypracoval teoretickú schému stratifikácie národného jazyka Ukrajincov na východnom Slovensku. So štúdiom dejín Ukrajincov východného Slovenska úzko súvisí aj konfrontačný výskum dvoch geneticky príbuzných jazykov ukrajinčiny a spisovnej slovenčiny. Vo viacerých prácach sa prof. M. Štec zamerával na pokusy kodifikácie štvrtého východoslovanského spisovného jazyka *rusínčiny* v minulosti (od druhej polovice 19. stor. až do roku 1945) a po roku 1990. Jeho vedecké záujmy sa ďalej upriamili na výskum

staroslovienčiny a cirkevnej slovančiny, predovšetkým na ukrajinskú subredakciu cirkevnej slovančiny na Slovensku.

V rokoch 1990 – 2002 pôsobil prof. M. Štec na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove ako externý pracovník a od roku 2003 – 2008 ako interný pracovník.

Prof. M. Štec bol ocenený Bronzovou medailou UPJŠ (1974), Striebornou medailou UPJŠ (1979) a Zlatou medailou UPJŠ (1982) za zásluhy o rozvoj fakulty.

S úctou spomínajú na pána profesora M. Šteca jeho študenti a kolegovia, spolupracovníci, známi a blízki. Jeho podpis ako dekana fakulty zdobí stovky diplomov absolventov Filozofickej fakulty, ktorí tu študovali predovšetkým učiteľský odbor v čase jeho pôsobenia vo funkcii dekana.

Češť jeho pamiatke!

prof. PhDr. Mária ČIŽMÁROVÁ, CSc.
FF PU

MIMORIADNY ARCHEOLOGICKÝ OBJAV V IZRAELI

Pedagóg Pravoslávnej bohosloveckej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove doc. ThDr. Václav Ježek, PhD. et PhD., sa zúčastnil archeologického výskumu v Ashdod Yam v Izraeli, kde boli objavené rozsiahle mozaiky svedčiace o existencii vplyvnej kresťanskej komunity na tomto mieste.

Samotný výskum sa uskutočnil v rámci rozsiahlej archeologickej lokality spätéj so starovekým osídlením Ašdod – Ashdod. Mesto Ašdod je taktiež známe pod gréckym názvom Azotus. Je miestom spájaným s biblickými udalosťami a je taktiež miestom, kde údajne prebývala aj Archa zmluvy, ktorá bola podľa 1. knihy Samuelovej ukoristená Filištíncami a prenesená do chrámu Dagona v Ašdodu. Taktiež na takzvanom „Jonášovom kopci“ (Givat Jonah) bol podľa rôznych tradícií pochovaný sám prorok Jonáš.

Najstaršie osídlenie Tell Ashdodu siaha až do 17. storočia pred naším letopočtom, spomína sa už v Ugarských dokumentoch. Ašdod patril taktiež medzi mestá spájané s pôsobením Filištíncov. 1Sam 6 : 17 hovorí o tom, že Ašdod patril medzi hlavné filistínske mestá.

V rámci skúmania archeologickej lokality z obdobia asýrskej nadvlády v roku 2017 (ktorej pamiatok je v Ašdode veľké množstvo vrátane opevnení, pevností atď.) bola v blízkosti pobrežia v modernej zástavbe objavená podlaha z mozaiky. Tento výskum viedol a aj naďalej vedie známy izraelský archeológ prof. Alexander Fantalkin z univerzity v Tel Avive. Predbežný výskum naznačoval, že sa jednalo o podlahu kaplnky, ktorá bola, podľa domnienok, spájaná dokonca s gruzínskou kresťanskou komunitou pôsobiacej vo Svätej zemi už od samého začiatku kresťanstva. Zdalo sa, že nápis nájdený na mozaike svedčí o prítomnosti Gruzíncov v Ašdode. Zmysel by to dávalo, pretože s Ašdodom je spojovaná činnosť Petra Iberijského (Gruzínec), ktorý tadiaľ prechádzal a o ktorom píše Ján Rúfus. Peter Iberský (417 – 491) bol známou postavou v rámci monofyzitských problémov, ktoré v tej dobe komplikovali život v Byzancii. Bol gruzínskym princom (Chosroidská dynastia), mimochodom vychovávaným na byzantskom dvore. Údajne založil aj gruzínsky kláštor v Betleheme. Peter Iberský je spájaný s asketickou činnosťou v oblasti Ašdodu, t. j. Egyptom, Gázou atď.

Objav, ako sa zdalo gruzínskeho chrámu, by tak nasvedčoval nie len o existencii Gruzíncov v Azotus, ale aj o pôsobení enigmatického Petra Iberijského v oblasti. Z historického hľadiska by to poukázalo na zložité vzťahy medzi prochalcedónskymi a monofyzitskými skupinami v Palestíne.

V roku 2017 sa táto mozaiková podlaha ďalej neskúmala a opäť zakonzervovala vrstvou piesku. V roku 2019 sa na predchádzajúce výskumy spreď dvoch rokov nadviazalo. Týchto sa už zúčastnil aj doc. ThDr. Václav Ježek, PhD. et PhD., ktorý je aj vyštudovaným archeológom. Znovu sa odhalila mozaiková podlaha, ktorá k všeobecnému nadšeniu postupne odhaľovala neuveriteľné bohatstvo námetov a záhad. Ukázalo sa, že to, čo zo začiatku vyzeralo ako kaplnka, je v skutočnosti rozsiahle kresťanské byzantské osídlenie súvisiace buď s kláštorom, alebo s veľkou katedrálou aj s príslušnými budovami.

Výskum každým novým dňom odhaľoval nové a nové miestnosti a mozaiky, čo spôsobovalo, že teórie o povahe tejto budovy sa menili každou minútou. Na podlahe sa objavili záhadné obrazce kombinujúce pohanské grécke symboly a ozdoby s kresťanskými motívami. Najväčšie prekvapenie spôsobili nápisy, ktoré naznačovali prítomnosť hrobiek diakonís. Pokiaľ nasledujúce výskumy potvrdia túto skutočnosť, bude sa jednať o revolučné odhalenie o obrovskej dôležitosti ženskej diakonskej služby v tejto dobe, ktorá musela byť natoľko dôležitá, že diakonisy boli pochované v samotnom chráme. Prínajmenšom tam mali svoje posmrtné nápisy, ktoré na ne odkazovali. Rôzne nápisy z rôznych období a paleografická bohatosť nálezov ukazuje na bohatú kresťanskú kultúru v Azotuse. Mozaiky ukazujú na kontinuitu medzi grécko-rímskymi kultúrnymi prvkami a kresťanstvom. Prvky v chráme ukazujú na silný vplyv arménskej, možno aj gruzínskej tradície.

Objav chrámu v Azotuse poukazuje na to, že toto miesto zohrávalo dôležitú úlohu pre Byzanciu v období 5. až 7. storočia n. l., a ukazuje teda na to, že pre Byzantíncov patril Azotus medzi strategické mestá. Ďalej to poukazuje na mylný názor, že Byzancia v období Justiniána Veľkého nemala až tak veľký záujem o Palestínu ako o iné časti južnej Európy. Nové objavy v posledných rokoch poukazujú na skutočnosť, že Byzantínci sa veľmi intenzívne zaujímal o Palestínu a venovali mnoho prostriedkov do stavebnej činnosti na jej území. Viac-menej sa ukázalo, že aj toto miesto bolo radikálne zničené náhlým útokom, možno zo strany Sasanidskej ríše.

Miesto, na ktorom sa našlo mnoho keramických pamiatok, hlavne strešných tašiek, zbytky kadiel, svietnikov a skla, čaká ďalší výskum, čo si ale vyžaduje veľké množstvo finančných prostriedkov. Ďalší výskum možno preukáže komplexnosť vzťahov na tomto strategickom území a poskytne nové informácie o duchovných prúdoch v oblasti Aškelonu, Gázy a Ašdodu. Výskumy poukázali mimo iného aj na dôležitosť a nutnosť financovania archeologických výskumov v Izraeli, pretože bohatosť archeologických nálezov si vyžaduje rozsiahlejší záujem a financovanie aj zo strany ďalších akademických inštitúcií. Nákladný nie je iba výskum samotný, ale predovšetkým následná konzervácia nálezov, ktoré musia byť podľa izraelských zákonov ochránené a zabezpečené hneď po svojom odhalení.

V rámci výskumov, ktoré zahŕňali aj náučné workshopy, doc. Václav Ježek z pozície archeológa predniesol prednášku Monofyzitizmus v Byzancii. Tá sa stretla s veľkým ohlasom predovšetkým potom, čo spochybnil niektoré domnienky o povahe monofyzitskej činnosti v tejto oblasti.

doc. ThDr. Václav JEŽEK, PhD. et PhD.
PBF PU

A SVETLO BOLO AKO VO DNE

VÝSTAVA FOTOGRAFIÍ V UNIVERZITNEJ KNIŽNICI PU VENOVANÁ 75. VÝROČIU BOMBARDOVANIA PREŠOVA ČERVENOU ARMÁDOU

Dvadsiateho decembra uplynie 75 rokov od bombardovania Prešova lietadlami Červenej armády, bombardovania, o ktorom sa mlčalo 45 rokov a ani dnes, 30 rokov po páde komunizmu, sa o tejto tragickej dejinnej udalosti veľa nehovorí a ani nepíše. Nečudo preto, že o tom vie len málo Prešovčanov.

Nočný nálet takmer 150 sovietskych bojových lietadiel 15. stíhacej leteckej divízie sa začal krátko pred 19. hodinou – signalizovali ho zavýjajúce sirény a tzv. Stalinove sviece (svetlice), ktoré oblohu nad Prešom rozžiarili do biela. Po nekonečných 80 minútach jeho trvania bolo okrem niekoľkých vojenských cieľov zničených aj značné množstvo civilných, cirkevných či štátnych budov. Bolo zničené takmer celé mesto – z celkového počtu 2 050 domov bolo poškodených až

1 700, pričom úplne zničených bolo 85. Najviac boli zdevastované budovy na Hlavnej (Hlinkovej) a Slovenskej ulici, okrem kaviarní, oboch kín a divadla bol o. i. poškodený aj františkánsky kostol s kláštorom a tiež sídlo gréckokatolíckeho biskupa P. P. Gojdiča.

Presný počet ľudských obetí dodnes nie je známy. Odhaduje sa, že pri zničení väznice nemeckého gestapa na Konštantínovej ulici bolo zabitých viac ako 120 ľudí, paradoxne však nie Nemcov, ale ich väzňov.

Okrem nich pravdepodobne zahynulo až 150 nevinných civilistov, prevažne z radov obyvateľov Šariško-zemplínskej župy – dobová tlač ešte týždne po bombardovaní uverejňovala zoznamy padlých. Výstava fotografií v Univerzitnej knižnici Prešovskej univerzity v Prešove (UK PU) pod názvom A svetlo bolo ako vo dne poukazuje na nezmyselnosť celej tejto sovietskej vojenskej akcie na konci 2. svetovej vojny. UK PU pripravila výstavu predovšetkým z archívnych materiálov doc. Ľudovíta Petraška. Okrem sedemnástich veľkoformátových fotografií zbombardovaného Prešova sú prezentované aj ukážky z dobovej tlače, a to tak nemeckej, ako aj slovenskej (24 článkov). Vystavená je aj publikácia doc. Petraška o bombardovaní Prešova (s rovnomeným názvom ako výstava), ktorú vydalo v roku 2016 Vydavateľstvo Prešovskej univerzity. Výstava bola sprístupnená dňa 25. novembra 2019 v Centrálnej študovni UK PU v Prešove (Ul. 17. novembra 1) a potrvá mesiac.

Ing. Peter HALKO
Foto: UK PU a archív Ľ. PETRAŠKA

ABSOLVENT FAKULTY MANAŽMENTU PU

Mgr. Nikolas Max Kostka je jedným z prvých absolventov ekonomicko-prírodovedeckého študijného programu environmentálny manažment v študijnom odbore 4.3.3 environmentálny manažment na Fakulte manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove. Ako čerstvý absolvent začal pracovať na ministerstve spravodlivosti v oblasti realizácie projektov financovaných z európskych štrukturálnych a investičných fondov, kde pôsobí dodnes.

Čo vás motivovalo prísť študovať na Fakultu manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove? Čo bolo dôvodom výberu práve danej fakulty, prípadne konkrétneho odboru?

Rovnako ako veľa študentov v končiacich ročníkoch na strednej škole aj ja som stál pred otázkou, čo ďalej, či a kde by som chcel pokračovať v štúdiu. Zvažoval som štúdium manažmentu v Prešove, ale aj v iných slovenských mestách. V roku 2013 som sa pomerne náhodne dozvedel o novom študijnom odbore – environmentálny manažment, ktorý vznikol na Fakulte manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove. Spojenie manažmentu a životného prostredia ma na prvý pohľad zaujalo a rozhodol som sa vyskúšať niečo nové a podať prihlášku práve na tento odbor.

Ako si spomínate na vaše vysokoškolské štúdium?

Vysokoškolské štúdium bolo zábavné najmä vďaka tomu, že nás v ročníku nebolo niekoľko stoviek, ako to býva na väčšine odborov. Vďaka tomu sme sa všetci poznali, to platilo aj o vzťahu pedagóg – študent. A preto by som aj touto cestou chcel ešte raz

poďakovať všetkým vyučujúcim za spoluprácu počas štúdia.

V čom vás na vašu profesijnú dráhu pripravilo štúdium na Fakulte manažmentu? Ako vás štúdium obohatilo?

Už počas bakalárskeho štúdia sme spolu s kolegami prešli širokým spektrom predmetov, ktoré spájali problematiku ochrany životného prostredia a manažmentu. Predmety viedli skúsení a angažovaní pedagógovia, ktorí svoje vedomosti radi podávali ďalej. Po skončení bakalárskeho štúdia som sa preto rozhodol pokračovať aj na druhom stupni a aj svoje profesijné zameranie som chcel smerovať do tejto oblasti. Už počas štúdia ma zaujali predmety z oblasti tvorby projektov a uvedomoval som si, že táto oblasť by ma zaujímala aj v pracovnom živote.

Kam smerovali vaše kroky po absolvovaní vysokoškolského štúdia a kde pôsobíte v súčasnosti?

Momentálne pracujem v štátnej správe na ministerstve spravodlivosti v oblasti realizácie projektov financovaných z európskych štrukturálnych a investičných fondov. Je to časovo náročná a veľmi dynamic-

ká práca, ale na druhej strane ma baví a vidím v nej zmysel. Európske projekty dnes pomáhajú vo veľkej miere zlepšovať život na Slovensku vo viacerých oblastiach. Aj keď v súčasnosti nepracujem priamo v oblasti environmentálnych projektov, naďalej túto problematiku sledujem a v budúcnosti by som sa jej opäť rád venoval. Zároveň ma teší, že v praxi využívam vedomosti, ktoré som počas štúdia na Katedre environmentálneho manažmentu FM PU nadobudol a svoje rozhodnutie študovať na tejto fakulte neľutujem.

Čo by ste chceli študentom Prešovskej univerzity odkázať, možno zapriať?

Študentom prajem najmä to, aby sa im darilo zodpovedne plniť ich úlohy počas štúdia. S odstupom času si uvedomujem, že práve zodpovednosť je dôležitá vlastnosť v pracovnom živote a ocení to každý zamestnávateľ. Študentom a absolventom prajem, aby našli uplatnenie v oblasti, ktorá ich bude naplňať.

Zhovárala sa:
Ing. Jana CHOVANCOVÁ, PhD.
FM PU

Foto: archív Mgr. Nikolas MAX KOSTKA

VYTRVALOSŤ VÝSLEDKY PRINÁŠA

ROZHOVOR S PROFESORKOU IVETOU KOVALČÍKOVOU

Prof. PhDr. Iveta Kovalčíková, PhD., sa narodila v roku 1963 v Humennom. Študovala pedagogiku a ruský jazyk na FF UPJŠ. V rokoch 1993 až 1994 si rozšírila vzdelanie v odbore výchovná dramatika v Divadelnej akadémii múzických umení v Prahe. Vysokoškolské vzdelávanie tretieho stupňa ukončila v odbore pedagogika na FF UK v Bratislave. Titul docent získala v roku 2004 na PU v Prešove v odbore teória vyučovania predmetov na 1. stupni základných škôl a titul profesor v roku 2018 na UMB v Banskej Bystrici v odbore pedagogika. Počas svojho pôsobenia na PU v Prešove absolvovala množstvo študijných a výskumných pobytov, napríklad na Yale University v USA (Centrum výskumu schopností a kompetencií), na University of Osnabruck v Nemecku (Katedra klinickej psychológie) či San Diego State University v USA (Katedra školskej psychológie). Bola a je riešiteľkou viacerých domácich a zahraničných výskumných a edukačných projektov. V roku 2013 bola zvolená za viceprezidentku International Association of Cognitive Education and Psychology a v roku 2018 za členku IARLD (International Academy of Research for Learning Difficulties). Je taktiež členkou redakčnej rady časopisu Journal of Pedagogy a časopisu Civitas at Lex a spoločnosti ERAS (Educational Research Association of Singapore). Je autorkou množstva vedeckých monografií, kapitol vo vedeckých monografiách, vedeckých prác v zahraničných a domácich časopisoch, vedeckých recenzovaných zborníkoch či publikovaných príspevkov na zahraničných a domácich konferenciách a karentovaných časopisoch. Svoje dlhoročné skúsenosti s výskumom v oblasti kognitívnej edukácie v roku 2019 zúročila pri zriadení Výskumného centra kognitívnej edukácie na PF PU v Prešove, ktorého zámerom je realizovať vedecko-výskumné, vývojové a edukačné činnosti najvyššej kvality v oblasti kognitívnej edukácie.

Pani profesorka, so svojím tímom sa už viac než 10 rokov venujete oblasti kognitívnych funkcií. Mohli by ste čitateľom stručne charakterizovať o čo ide?

Upresnila by som, že 10 rokov sa venujeme základnému i aplikovanému výskumu v oblasti kognitívnej pedagogiky a kognitívnej psychológie. Naším zámerom bolo a je uvažovať nad efektívnou diagnostikou kognitívnych aj afektívnych deficitov žiaka spôsobom, aby mohlo nastať prepojenie medzi následnou remediáciou alebo intervenciou. Ináč povedané, aby výsledky diagnostiky priniesli informácie nielen o fakte, že výkon žiaka je znížený v istej oblasti, prípadne, že dieťa môže byť diagnostikované napr. „nálepkou“ dyslexie. Našou snahou je nájsť odpoveď na otázku, prečo je školský výkon žiaka iný, napr. znížený (avšak v prípade nadaných žiakov môže byť vyšší než v štandardnej populácii), ktoré kognitívne procesy a funkcie spôsobujú, že žiak má špeciálne vzdelávacie potreby. Ak vieme prostredníctvom vhodných diagnostických nástrojov určiť a izolovať deficitnú kognitívnu funkciu, vieme následne pripraviť cielený remediálny program, dať relevantné odporúčanie učiteľom, špeciálnym pedagógom aj rodičom.

Aký význam zohrávajú kognitívne funkcie pri vzdelávaní?

Úroveň, kvalita kognitívneho fungovania je jedným z výrazných faktorov, ktoré odlišujú slabo prospeievajúceho a výborného žiaka, osobitne v populácii žiakov štandardnej školy.

Čo vás priviedlo k tomu, aby ste sa tejto téme začali venovať?

Študovala som na strednej pedagogickej škole, neskôr pedagogiku, ruský jazyk a literatúru, rozšírila som si kvalifikáciu v odbore

Výchovná dramatika na DAMU v Prahe v rámci rozširujúceho štúdia. Celý pracovný život som sa zamýšľala nad tým, ako možno učiť inak, lepšie, efektívnejšie, zaujímalo ma, prečo sa jeden žiak učí lepšie než iný, čo vlastne spôsobuje rozdiely v školskom výkone, čo je

„Celý pracovný život som sa zamýšľala nad tým, ako možno učiť inak, lepšie, efektívnejšie, zaujímalo ma, prečo sa jeden žiak učí lepšie než iný“

dôvodom, že učiteľ pracuje so všetkými žiakmi rovnako a výsledky sú u každého iné, teda čo sa skrýva za pojmiach schopnosť, učenie sa a pod. Pred trinástimi rokmi som mala možnosť absolvovať výskumný pobyt v rámci štipendia Fulbrightovej nadácie na YALE University, New Haven, CT, USA, kde sa mojím pracoviskom na pol roka stalo PACE Center (*Center for the Psychology of Abilities, Competencies and Expertise* – Centrum pre psychológiu schopností, kompetencií a expertízy). Centrum bolo v tom čase riadené prof. Robertom Sternbergom, významným kognitívnym psychológom, ktorý bol počas tohto pobytu mojím supervízorom i konzultantom. Naskytla sa mi unikátna príležitosť byť súčasťou výskumných tímov, ktoré riešili problematiku diagnostiky aj stimulácie kognitívnych schopností špecifických skupín populácie. Priznám sa, že výskumný pobyt testoval moje limity – jazykové, sociálne aj profesionálne. Výskumná problematika aj spôsob

práce výskumných tímov boli značne vzdialené od mojej dovtedajšej skúsenosti. Moja skúsenosť z YALE University naštartovala ďalšiu vedeckú prácu.

Máte okolo seba pestrý tím odborníkov, s ktorými sa tejto problematike venujete? Aké profesie sú v tomto tíme zastúpené?

V priebehu posledných 12 rokov pracujeme v tíme 12 – 15 ľudí, s miernymi odchýlkami je to stále ten istý tím. Tím je výrazne interdisciplinárny. Experti sú z dvoch univerzít (Prešovská univerzita v Prešove a Univerzita P. J. Šafárika) a viacerých fakúlt. Sú to psychológovia, napr. odborníci na psychometriu, neuropsychologickú diagnostiku. Základom tímu sú však pedagógovia, odborníci na didaktiku matematiky, lingvisti a experti v didaktike materinského jazyka z Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove. V takomto tíme je možné analyzovať mentálny úkon – myšlienkový proces (pri riešení testovej úlohy, matematickej úlohy, ale aj pri práci s náučným textom) cez prienik diskurzov psychológie, pedagogiky, matematiky a lingvistiky. Práca je to náročná, ale nesmierne obohacujúca a komplexná. A hlavne – našim cieľom je produkovať dáta, ktoré pomôžu učiteľom i žiakom.

Čomu sa venujete aktuálne?

V súčasnosti sa s tímom venujeme príprave a experimentálnemu overovaniu intervenčných kognitívnych programov pre slabo prospeievajúcich žiakov v rámci projektu APVV-15-0273. Programy obsahovo vychádzajú z dvoch základných predmetov kurikula štandardnej školy – matematiky a slovenského jazyka. Programy sú určené pre žiakov 4. ročníka základnej školy, ktorí v zásade nemajú diagnostikovaný kognitívny deficit. Ich problém je ten, že vykazujú známky slabo pro-

spievajúceho žiaka, teda, horšie sa učia. Títo žiaci veľakrát potrebujú intervenciu, ktorá sa týka ich exekutívneho alebo metakognitívneho fungovania. Programy sú určené pre učiteľov, špeciálnych pedagógov a rodičov. Ich podstatou je, že zainteresované osoby získajú informácie a celú sadu metodických materiálov, ktoré sú návodom, ako v rámci doučovania z matematiky alebo z jazyka (v našom prípade slovenského) pracovať so žiakom, rozvíjať exekutívne a kognitívne procesy. Sústreďujeme sa napr. na nácvik stratégií, ako možno lepšie porozumieť náučnému textu z prírodovedy alebo vlastivedy prostredníctvom stimulácie kognitívnej exekutívy.

Na čo ste zo svojej intenzívnej práce najviac pyšná? Čo sa vám podarilo?

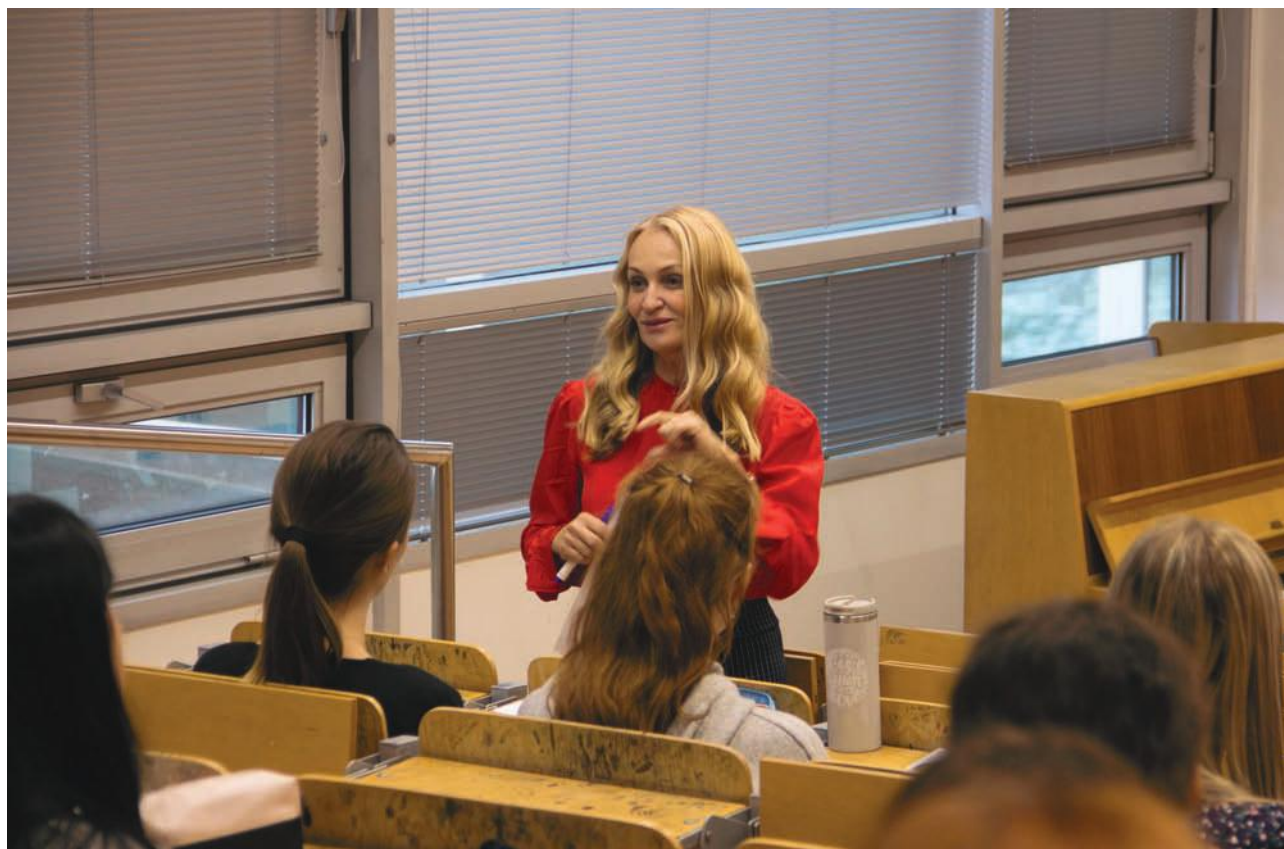
Z hľadiska výskumných zámerov sa mi podarilo spracovať viacero

výskumných projektov na národnej aj medzinárodnej úrovni a získať finančné prostriedky, v takom objeme, že je možné pracovať s renomovanými expertami vo svete, pozvať ich do inštitúcie, zaplatiť za licencované materiály, diseminovať dáta. Je nutné konštatovať, že bez peňazí, u nás hovoríme „ako chudobný príbuzný“, je ťažko manévrovať vo svetovom kontexte. Podarilo sa mi v selektívnej procedúre získať aj grant (bol schválený len jeden v roku 2015) Medzinárodnej asociácie školských psychológov. Boli sme úspešní v 3 projektoch APVV (Všeobecné výzvy). Teší nás, že sa nám v tíme podarilo urobiť adaptáciu a štandardizáciu komplexnej batérie testov exekutívneho fungovania žiaka na slovenskú populáciu (D-KEFS batéria). Vytvorili sme normy pre štandardných žiakov i žiakov zo sociálne znevýhodňujúceho prostredia s iným než slovenským materin-

ským jazykom (rómski žiaci). Aktuálne môžeme testy používať len v našich experimentálnych výskumoch a hľadáme inštitúciu, ktorá by nám pomohla vstúpiť do rokovania s agentúrou Pearson, s cieľom testy komercializovať a používať v diagnostickom procese. Z hľadiska aplikovaných dimenzií sme pyšní na pozitívnu spätnú väzbu týkajúcu sa vyššie spomínaných intervenčných programov zo strany učiteľov, špeciálnych pedagógov a vlastne aj žiakov, ktorí absolvujú 30-hodinovú individuálnu alebo párovú intervenciu.

Vďaka vám navštívilo Slovensko viacero odborníkov, ktorí sa zaoberajú kognitívnym prístupom vo vzdelávaní. Mohli by ste niektorých spomenúť?

Vyššie som spomínala, že počas môjho výskumného pobytu v kognitívnom centre na YALE som bola konfrontovaná s novou situ-

áciou. Moje aktuálne poznania mi len v redukovanej miere umožňovali asimilovať podnety z nesmierne stimulujúceho prostredia, v ktorom som sa vtedy ocitla. Mnohé som pochopila a konceptualizovala až neskôr, po návrate domov, po ďalšom štúdiu i pokračujúcom kontakte so zahraničnými partnermi. Prirodzene, jedným z hostí bol profesor Sternberg. Potom nasledovali početné tréningy nášho výskumného tímu, ktoré trvali od 4 do 10 dní. Celý náš tím pred desiatimi rokmi ani poriadne nevedel, čo slovo „kognitívny“ vlastne znamená, čiže objavovali sme vlastne subjektívne nové súvislosti, pod vedením odborníkov, ktorí boli expertmi v odbore. Spomeniem niektorých David Tzuriel (Bar Ilan University, Izrael), Wilma Resing (Leiden University, Holandsko), Karl Wiedl (Osnabruck university, Nemecko), Carol Robinson (San Diego State University, USA), Mogen Jensen (International Centre for Mediated Learning, USA). Tréningy sa konali na PU. Keď by som zrákala počet tréningových dní, tak ten člen nášho tímu, ktorý absolvoval všetky tréningy, má za sebou asi 30-dňovú intenzívnu skúsenosť v oblasti kognitívnej diagnostiky a intervencie. Ak som mala zrátať moju skúsenosť, výskumnú a študijné pobyty v zahraničí a tréningy – určite by to bolo viac ako 600 dní. Kognitívna diagnostika a stimulácia je zložitá a komplexná oblasť.

V čom vás spolupráca s nimi obohatila?

Spomínam si, že v začiatkoch sme ani nerozumeli základným konceptom, ktoré boli vo svete dávno podrobené výskumu a v istej podobe aplikované do praxe. Mediácia, deficitné kognitívne funkcie, distálne a proximálne faktory kognitívneho výkonu, kognitívna funkcia-proces-operácia, kognitívna analýza úlohy, metakognícia a exekutívne fungovanie, kognitívne plávanie,

pracovná pamäť a kognitívna flexibilita – menujem len časť pojmov, ktorých význam nám bol v počiatkoch našej práce značne vzdialený. Mojim cieľom bolo, aby sme sa nesusťredili na poznanie len vybranej koncepcie kognitívnej diagnostiky a stimulácie, napr. Feusteinova koncepcia MLE je v našom kontexte známa. Chcela som, aby sme mali zmapované viaceré trendy v tejto oblasti a na základe tohto poznania si vytvorili vlastný ekletický prístup k diagnostike a intervencii, ktorý môže byť kultúrne a kontextuálne validný.

Bolo by možné stručne naznačiť, čo môžu učitelia pri vyučovaní urobiť, aby podporovali rozvoj exekutívnych funkcií u svojich žiakov?

V prvom rade je nutné zoznámiť sa s teoretickým pozadím kognitívneho výkonu žiaka v školskom prostredí. Učitelia často žiadajú receptár, ako možno niečo rýchlo praktické aplikovať do praxe. V tomto prípade to nie je možné. Vo všeobecnosti platí, že učitelia v našom kontexte nemajú dostatočnú prípravu v oblasti aplikovanej pedagogickej psychológie. Študenti sa učia, ako definovať pamäť, aké sú druhy pamäte, ale menej to, akým spôsobom sa prejavuje problém v operačnej pamäti žiaka pri riešení rovnice a čo s tým ako učiteľ môžem urobiť. Určite by bolo prínosné absolvovať cieľnú a systematickú prípravu.

Čo by ste učiteľom i poradenským pracovníkom odporučila naštudovať, aby sa s tematikou exekutívnych funkcií zoznámili bližšie?

Existuje množstvo vynikajúcich kníh, metodických materiálov, online programov, všetky sú dostupné v anglickej verzii za poplatok. Sú základom prístupu, ktorý sa nazýva edukačná terapia. Edukačná terapia je orientovaná aj na stimuláciu

exekutívneho fungovania slabo prospeievajúceho žiaka. S naším tímom sme vydali niekoľko odborných publikácií. V rámci projektu APVV-15-0273 sme pripravili a experimentálne overili modul vzdelávania (obsahuje 60 hodín teoretickej i praktickej prípravy) v oblasti edukačnej terapie – „profesionálneho doučovania“ žiaka so zníženým školským výkonom. Určený je predovšetkým učiteľom a špeciálnym pedagógom. Vytvorili sme komplexnú sadu pôvodných metodických materiálov.

Zhovárala sa:

doc. PhDr. Lenka KREJČOVÁ, Ph.D.

DYS-Centrum, Praha

Foto: archív prof. PhDr. Ivety KOVALČÍKOVEJ

„Učitelia často žiadajú receptár, ako možno niečo rýchlo praktické aplikovať do praxe“

DOKTORANDSKÁ KONFERENCIA DOKOPY 2019

(DVA POHLADY NA DOKTORANDSKÚ KONFERENCIU PEDAGOGICKEJ FAKULTY PU)

Na Pedagogickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove sa 8. 11. 2019 stretli doktorandi z rôznych pedagogických fakúlt na Slovensku a v Českej republike, aby si navzájom odovzdali poznatky, skúsenosti a informácie a prezentovali tak svoje práce a doterajšie zistenia či rôzne návrhy a podnety týkajúce sa výskumov dizertačných prác v študijných programoch predškolská a elementárna pedagogika a špeciálna pedagogika.

Dokopy predstavilo svoje práce 19 študentov z Banskej Bystrice, Bratislavy, Nitry, Prešova, Brna a Olomouca. Príspevky sa týkali výskumov v oblasti prírodovedného vzdelávania, slovenského jazyka a literatúry, hudobnej výchovy, adaptácie žiaka na primárne vzdelávanie či metakognície učiaceho sa. Ďalšia skupina príspevkov sa týkala špeciálnej pedagogiky. Vďaka rozmanitosti príspevkov bola konferencia nesmierne zaujímavá a prínosná, pretože účastníci mali možnosť nazrieť do odlišných pedagogických teórií a konceptov a oboznámiť sa aj s rôznymi možnosťami skúmania vybraných javov. Konferencie sa zúčastnilo 28 doktorandov a 16 hostí (učitelia, školitelia, členovia vedeckého výboru, ďalší hostia). V nasledujúcich

riadkoch čitateľovi ponúkame dva pohľady na toto podujatie: pohľad pozorovateľky a členky organizačného výboru konferencie a pohľad doktorandky prezentujúcej tému svojej dizertačnej práce po prvýkrát na takomto podujatí.

Pohľad prvý: očami pozorovateľky a členky organizačného výboru

Konferencie som sa zúčastnila ako doktorandka Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove v 1. ročníku doktorandského štúdia. Zároveň som bola aj členkou organizačného výboru. Keďže som bola aktívne vťahovaná do deja a jednou z mojich úloh bolo pripraviť program, vopred som sa mohla oboznámiť s názvami jednotlivých príspevkov. Pretože rada spo-

znávam nové tváre, ochotne som sa ujala asistencie pri registrácii účastníkov. Zdokonalila som si aj svoje grafické zručnosti pri tvorbe menoviek a certifikátov pre prezentujúcich. Taktiež som mala príležitosť sledovať, čo všetko je nutné na konferenciu vopred pripraviť. Aby bola úroveň konferencie vysoká, je dobrá organizácia nevyhnutná. Pri registrácii som sa mohla zoznámiť nielen s prezentujúcimi, ale aj hosťami z iných univerzít. Okrem možnosti sledovať rôzne spôsoby spracovania informácií získaných štúdiom a vlastným výskumom a rôzne typy výskumných postupov som mohla sledovať aj to, ako by mala prezentácia v podaní doktoranda vyzeráť a čo všetko má obsahovať. Za najdôležitejšie považujem správne rozvrhnutie podstatných informácií tak, aby prezentujúci rešpektoval vymedzený čas, ktorý na prezentáciu má a aby bola prezentácia pre prijímateľa zrozumiteľná. Ďalším dôležitým aspektom je vizualizácia získaných údajov prostredníctvom grafov, tabuliek či schém.

Mala som možnosť zoznámiť sa so študentmi doktorandského štúdia nielen zo slovenských univerzít, ale aj s doktorandmi z Českej republiky. Snažili sme sa hľadať možnosti spolupráce a vďaka účasti na konferencii som získala niekoľko zaujímavých kontaktov.

Verím, že o rok sa budem môcť aktívne zúčastniť konferencie a že vďaka poznatkom a informáciám, ktoré si z nej odnášam, bude môj príspevok prínosný a užitočný aj pre iných študentov, tak ako bolo pre mňa tento rok inšpiratívne

pozorovať týchto doktorandov. Dúfam, že na ďalšom ročníku tejto konferencie sa nás stretne DOKOPY omnoho viac a už teraz sa teším na zaujímavé príspevky.

Pohľad druhý: očami prezentujúcej doktorandky

Konferencie DOKOPY 2019 som sa

V deň konferencie sa na vás, prirodzene, prejavia známky stresu. Mne sa väčšinou zrýchlil pulz. Cítite rešpekt, a tak je to podľa mňa v poriadku. Avšak potrebujete aj istú dávku odvahy. Na prezentáciu príspevku mal každý študent 15 minút, ktoré ubehli pomerne rýchlo. Potom nasledovala diskusia.

Myslím si, že diskusia je pre študenta prínosná. Vypočujete si otázky, názory, myšlienky a reagujete na ne. Je to veľmi podnetné. A to, podľa môjho názoru, bolo cieľom konferencie DOKOPY 2019. Sama by som sa nad niektorými aspektmi mojej práce možno nezamyslela. No keď sme sa doktorandi a vysokoškolskí učitelia zo Slovenska a Českej republiky dali DOKOPY, získala som nové nápady, ako by mohla byť moja práca kvalitnejšia, dostala som nové impulzy, ako problematiku uchopiť, na čo myslieť, čo nezanedbať. Iné uhly pohľadu ako váš sú pri písaní dizertačnej práce veľmi inšpirujúce. Po prezentovaní príspevku máte radosť, že ste túto výzvu zvládli, dostali príležitosť ukázať, že to, na čom pracujete, má zmysel. Som vďačná za túto skúsenosť, ktorá ma, verím, posunie ďalej v mojom doktorandskom štúdiu.

Mgr. Iveta ČUCHTOVÁ, Mgr. Tatiana HRUŠOVSKÁ
doktorandky, PF PU

foto: Peter HOLDOK, Mgr. Ivana RUNČÁKOVÁ

aktívne zúčastnila ako jedna z prezentujúcich doktorandov. Keďže som v 1. ročníku doktorandského štúdia, môj príspevok bol zameraný na zistenia z výskumu v diplomovej práci a na prvú predstavu o výskumnom zameraní dizertačnej práce. Chcem sa s vami teda podeliť o môj uhol pohľadu. Dôležitý nie je len deň konania konferencie. Výstupu na konferenciu predchádza precízna príprava. Študent sa prihlási prostredníctvom prihlášky a následne napíše abstrakt, ktorý posúdia traja recenzenti. Od nich dostanete spätnú väzbu, ktorá podmieni výslednú podobu abstraktu, no tiež dá podnety k tvorbe príspevku a prezentácie.

ŠTUDENTI FM NA KONFERENCII HORECA A JESENNOM STRETNUTÍ HOTELIEROV 2019

Fakulta manažment PU v Prešove dostala ako člen Asociácie hotelov a reštaurácií Slovenska (AHRS) opäť možnosť poslať dvoch svojich študentov na HORECA konferenciu, ktorá sa túto jeseň konala v dňoch 21. – 23. októbra 2019 v Hoteli Holiday Inn Žilina. Takáto príležitosť sa predsa neodmieta, a preto sme ju s veľkou radosťou prijali. Táto HORECA konferencia a Jesenné stretnutie hotelierov mali ako vždy svoje hlavné zameranie, tentokrát ním boli HoReCa trendy.

Hlavní prednášajúci, nielen zo Slovenska, preberali témy ako nižšia sadzba DPH na ubytovanie, rekreačné poukazy, udržateľnosť v cestovnom ruchu, prudký nárast ceny práce ako výsledok nedostatku kvalifikovanej sily a rovnako aj dopady týchto tém na podnikanie v hotelierstve a gastronómii. Konferencia odštartovala v pondelok večer, kedy sa konal „get together dinner“ priamo v krásnych priestoroch hotela Holiday Inn. Z nášho pohľadu bol druhý deň najzaujímavejší. Po rannej registrácii a oficiálnom otvorení konferencie nasledoval „Hoteliers talk“, kde sa predstavili finalisti súťaže HO-

TELIER ROKA za rok 2019. Najviac nás zaujal pán Michal Petráš, ktorý bravúrne zvládol prispôbiť ponuku svojho hotela rekreačným poukazom a postavil na nich stratégiu svojho hotela Senec na Slnečných jazerách. Táto stratégia hotelu priniesla neuveriteľnú 92-percentnú obsadenosť. Po Hoteliers talk nasledovali prezentácie vystavovateľov, ktorých produkty sme mali možnosť vyskúšať. Nedá nám nespomenúť výborne pivo, pochádzajúce z miestnych malých pivovarov, alebo Vlčie sirupy, vyrábané na čisto prírodnej báze. „Leaders in Hospitality“ – bola téma ďalšieho bloku prezentácií. Ako

prvý speaker vystúpil pán Rudolf Križan, člen predstavenstva a COO spoločnosti Best Hotel Properties, a. s., hneď po ňom nasledoval pán Jaroslav Kubaľa, generálny riaditeľ stredísk Salamandra a hotela Sliezsky dom. Tí sa s nami podelili o svoje vodcovské skúsenosti a veľmi humorne hovorili o tom, ako zvládajú svoje každodenné manažérske problémy, a tiež o tom, čo je pre ich spoločnosti prioritou. Ďalší blok prezentácií sa niesol v duchu „Zodpovedná a udržateľná HoReCa“, kde sme sa oboznámili s eco-friendly praktikami slovenských a českých hotelov. Po krátkom coffee breaku nasledoval pre

nás najzaujímavejší blok prezentácií, a to „Trendy v hotelierstve 2020“. V úvode pani Hana Krausová, manažérka Amazing places, rozprávala o tvrdých kritériách, ktoré sú tvorené predovšetkým potrebami hostí, a pán Martin Slivka z Wellnes Hotela Patince s témou „Senior – zákazník budúcnosti“. Vo večerných hodinách sme sa zúčastnili slávnostnej večere a vyhlásenia víťaza súťaže Hotelier roka 2019, ktorým sa stal Róbert Tóth, generálny manažér hotela Radisson Blu Carlton**** v Bratislave. V posledný deň konferencie sme si vypočuli blok prezentácií o kontrole kvality a klasifikácie hotelových zariadení podľa kritérií Hotelstars Union. Definitívnou bodkou konferencie bola tombola a rozlúčkový obed. Všetky tri dni konferencie sme si nesmierne užili a veľmi si vážime, že sme sa mohli takéhoto podujatia zúčastniť. Myšlienky a rady, ktoré zazneli od speakrov, ale aj tie, ktoré sme získali počas neformálnych rozhovorov, sa určite budeme snažiť uplatniť v našom profesijnom

živote. Veľká vďaka patrí pani Ing. Anne Šenkovej, PhD., vedúcej Katedry turizmu a hotelového manažmentu FM, za poskytnutú príležitosť zúčastniť sa tejto akcie, vďaka ktorej sme mohli nahliadnuť

do sveta pravých hotelierov, ktorými (píšem s prekříženými prstami) snáď raz budeme aj my.

Bc. Lukáš PALÚCH a Bc. Marián ŠUPEJ
študenti FM PU

MOJA ERASMUS+ STÁŽ V TURECKU

Študijné pobyty v zahraničí prostredníctvom Erasmus+ sa v posledných rokoch stávajú čoraz populárnejšími, ale o čom možno stále veľa študentov nevie, je možnosť Erasmus+ absolventskej stáže. A práve na takúto stáž som sa prihlásila ja.

Možno je vaším snom pracovať pre určitú firmu v určitej krajine. Bez skúseností je však v dnešnej dobe veľmi ťažké sa niekde zamestnať, a to len na pár mesiacov. Ľahšie nadobudnete nové skúsenosti ako stážista a Erasmus+ je čo sa toho týka veľkou podporou (hlavne v poskytnutí grantu). Ak nemáte vyhladené žiadne špecifické miesto, univerzitné stránky ponúkajú veľa možností podľa odboru vášho štúdia, no alternatívou je tiež nájsť si vysnené miesto sám. Ja som si takouto cestou v odbore cestovný ruch sama vybrala potá-

pačské centrum v Turecku, v jednej z najpopulárnejších turistických destinácií, na pláži Ölüdeniz pri meste Fethiye. Počas neplánovaného výletu som si toto miesto veľmi obľúbila a keďže milujem potápanie, vyhládla som si menšie potápačské centrum v Modrej lagúne a na stáži som sa osobne dohodla. Potom bolo potrebné už len podpísať zopár papierov z oboch strán, absolvovať pohovor na univerzite a začiatkom leta sa tam nasťahovať. Centrum mi poskytovalo ubytovanie a stravu zdarma, pričom som absolvovala rôzne kurzy a v rámci

výcviku si dorobila potápačské licencie. Práca nebola vždy ľahká, veľakrát aj nebezpečná, ale naučila som sa toho veľmi veľa o fungovaní a manažmente turistickej organizácie „zvnútra“, osvojila si schopnosti komunikácie so zákazníkmi rôznych kultúr a zlepšila sa v jazykoch. Okrem toho všetkého sme sa v organizácii venovali aj vyšším hodnotám – hodnotám, ktoré vytvárajú kultúru univerzálneho potápania, ktorá rešpektuje všetko, čo ho obklopuje. Snažili sme sa chrániť životné prostredie, mnohokrát sme v mori zbierali plastové odpadky. Popri tom sme sa učili spolupracovať, čo nás veľmi spájalo a vytvorili sme tak priateľstvá, na ktoré nikdy nezabudnem.

Som preto vďačná za túto príležitosť všetkým, ktorí mi túto možnosť absolvovania stáže ERASMUS+ sprostredkovali i umožnili a odporúčam všetkým študentom, aby takú možnosť využili.

Bc. Eva HOROVČÁKOVÁ
študentka FM PU

OTVORENÉ DVERE ALEBO ERASMUS+ STÁŽ NA MORAVE

S podporou programu Erasmus+ som spoznávala južnú Moravu s jej metropolou Brnom. Historické pamätihodnosti striedali návštevy krás okolitej prírody.

Stráviť perfektné leto, obklopený tým najlepším, čo život v zahraničí ponúka, je snom každého študenta a potenciálneho erasmáka. Vypadnúť zo zabehnutého koloritu, ocitnúť sa v neznámom meste, objaviť nepoznané. Dobrodružná duša po to nemusí chodiť ďaleko, stačí sa prehupnúť cez hranice!

Brno, druhé najväčšie mesto Českej republiky a metropola Moravy, je vzdialené približne šesť hodín cesty vlakom a nemusí sa na prvý pohľad zdať úplne cudzie. Stačí sa však prizrieť bližšie a človek pochopí. Nie je nič jednoduchšie, ako sa stratiť v jeho bohatej histórii plnej odvahy a prírodnej krásy pretkaney legendami.

Jedným z príkladov je Slavkov u Brna. Ide totiž presne o ten Slavkov, kde sa odohrala bitka troch cisárov, a tak prítomnosť samotného Napoleona a jeho víťazných vojsk by asi nemala byť prekvapujúca. Prekvapila však rovnako ako zámok Lednice, ktorý by ste skôr očakávali v roz-

právke než v skutočnosti. Toto sídlo rodu Liechtenstein je obklopené jednou z najväčších záhrad v Európe, v ktorej je možné stráviť aj celý deň. Podobnú čarovnú atmosféru má aj ďalšia z blízkych historických pamiatok, a to hrad Pernštejn, ktorý vás preniesie v čase a nenechá na pochybách, že ste na jednom z najkrajších hradov.

Nezabudnuteľným zážitkom je však jednoznačne aj návšteva okolitej prírody. Moravský kras je nádhernou lokalitou vychýrenou niekoľkými naj – ide totiž o najväčšiu a najlepšie vyvinutú krasovú oblasť s najširším spektrom krasových javov v ČR. Jej súčasťou sú aj Půlčeské jaskyne a priepasť Macocha, ktorej názov nie je náhodný. Jej tragický príbeh vám odhalí nielen pôvod jej mena, ale aj dôvod, prečo sa z nej za búrlivých nocí ozýva plač.

A čo Brno? „Jste-li příznivci historie, a navíc milujete výlety, potom jste tu správně!“ Brno však vonkoncom nie je len úžasným východisko-

vým bodom, ale aj ono samotné stojí za dôkladné preskúmanie. Počnúc hradom Špilberk cez zákutia podzemného labyrintu či Otevřenou zahradu ponúka široké možnosti pre pestré využitie voľného času a kultúrne vyžitie.

Okrem iného tu nájdete aj chrámy pevne späté s identitou mesta a jeho obyvateľov. Vďaka dobre rozvinutej cirkevnej turistike sú navyše lákadlom pre turistov z celej Európy, rovnako ako aj jedinečné Diecézní muzeum, ktoré vzniklo ako prvá obdobná inštitúcia po demokratizácii českej spoločnosti. Spravuje vzácne dedičstvo pochádzajúce z dávnych čias Brnianskej diecézy a práve vďaka starostlivosti múzea sa jeho odkaz verne odovzdáva aj naďalej.

Najväčším prínosom Erasmus+ je definitívne pracovná skúsenosť a získanie praxe, no to, čo ju robí výnimočnou, je, že ju umožňuje v zahraničí. Dovolí spoznávať iné prostredie, iných ľudí, inú kultúru. Otvára dvere a necháva skúmať. Tak čo, vstúpiš?

Mgr. Andrea SOTÁKOVÁ
absolventka Erasmus+ stáže v Brne, GTF

LETNÁ STÁŽ – OBJAVUJ SVET I SAMÉHO SEBA

Viac ako šesťdesiat dní som s podporou programu Erasmus+ spoznával Škótsko na stáži v Camphillskej komunite na okraji prímorského mesta Aberdeen. Typické britské panstvo, ako ho poznáme z filmov, sa stalo súčasťou môjho života.

nehanbil ani náš zlatý olympionik Matej Tóth. Napokon som do svojej vytúženej destinácie dorazil načas, živý a zdravý. Ocitol som sa vo svojej novej izbe, vo svojom novom dočasnom domove, hovoriac sám sebe: „Na čo som sa to preboha zase dal?!“ To som ešte netušil, ako ťažko sa mi odtiaľ bude odchádzať. Na svoju stáž som sa vybral do Camphillskej komunity zvanej Beannachar, ktorá sa nachádza na okraji prímorského mesta Aberdeen. Ocitol som sa na niekdajšom panstve, ktoré kedysi obývalo mnoho významných škótskych rodov, až toto miesto napokon v roku 1978 odkúpila Camphillská komunita. V skutku to vyzeralo tak ako typické britské panstvo, ako ho poznáme z filmov – obrovský sivý domisko, rozsiahle záhrady obkolesené lesom a vždy udržiavaný, sýtozelený trávnik. Beannachar bol oázou pokoja od uponáhľaného, konzumného sveta. Camphillské komunity sú medzinárodnou sieťou spravovanou podľa zásad antropozofie. Sú tvorené statkom, vďaka ktorému majú samozasobi-

Volám sa Matúš a tento rok som sa rozhodol prihlásiť na letnú stáž cez Erasmus+ program, o ktorom by som ti chcel v tomto článku krátko porozprávať. Za svoju cieľovú destináciu som si zvolil Škótsko, kde som napokon strávil dva a pol mesiaca, ktoré boli pre mňa plné nových zážitkov, ľudí a skúseností. Ani neviem, ako ubehol letný semester a nadišiel čas zbaliť kufor a vybrať sa do Škótska. Povieť ti pravdu, vôbec sa mi v danom momente nechcelo. Možno to bude tým, že nemám v láske balenie, a možno tým, že mne sa všeobecne na začiatku výpravy nikdy nechcelo vyrážať. Tieto vnútorné súboje s komfortnou zónou zväčšam zakaždým, keď sa rozhodnem vybrať na nejaké dobrodružstvo. Našťastie po absolvovaní mnohých bláznivých ciest už viem, že dokopať moje lenivé ja od slov k skutkom, zakaždým stálo za to! Tak som to

napokon zvládol aj tentokrát, napriek tomu, že som vystúpil na zlej zastávke a posledné dva kilometre som na letisko musel dôjsť rýchlochôdzou v tempe, za ktoré by sa

teľské biodynamické hospodárstvo, a zároveň poskytujú ubytovanie a starostlivosť osobám s mentálnym hendikepom. Mojou náplňou práce bolo pomáhať so starostlivosťou hendikepovaným študentom a taktiež pracovať s nimi na rôznych workshopoch. Keďže aktivít v tejto komunite bolo neúrekom, o núde sa nedalo rozprávať. Spolu so študentmi sme pracovali na farme, v záhrade, na statku, v tkáčskej dielni, mali sme tam aj kamenárstvo a sochárstvo, umeleckú dielňu, opravovňu nástrojov, vyrábali sme sviečky a zapájali sme sa aj pri udržiavaní domácnosti či pri varení. Práca bola rozmanitá. Ja osobne som najviac pracoval na farme a v záhrade, kde sme mali pridelených svojich študentov, s ktorými sme sa spoločne starali o zvieratá, zberali úrodu a plnili rôzne ďalšie úlohy. Popri týchto dôležitých úlohách sme však mali aj voľnočasové aktivity, ako napr. plávanie, posilňovňa, folk dancing, story telling, prechádzky po lese, každé popoludnie sa dialo niečo iné. Počas víkendu sme mali od workshopov oddych a väčšinou sme ich trávili nejakou aktivitou mimo centra. Zvyčajne sme si naplánovali výlet do prírody a ver mi, v Škótsku bolo vždy čo obdivovať a objavovať, či už to boli hory, pobrežie, útesy,

pláže, panstvá alebo hrady, vždy som videl niečo nové a aj tak bolo stále čo objavovať. Ak počasie nebolo priaznivé, vybrali sme sa do kina alebo na bowling, takže naozaj sme sa nenudili a veľkým plusom bolo aj to, že všetky tieto aktivity platila komunita, takže mi nebolo do plaču zakaždým, keď som videl tie horibilné sumy typické pre západné krajiny, avšak bolestivé pre Slováka, tobôž pre študenta. Možno si práve v situácii, kedy váhaš nad možnosťou vyraziť na stáž či študijný pobyt niekam do zahraničia. Možno si tiež práve hovoríš, či všetky tie vybavovačky (papierovačky, ktoré sa ani mne nechcelo robiť), neistota z nového prostre-

dia, výstup z komfortnej zóny stoja za to a čo ti prinesú do života. No na túto otázku si musíš odpovedať len ty sám/sama. Nik iný za teba to rozhodnutie nespraví. Z mojej skúsenosti ti však môžem povedať, že nebudeš ľutovať, ak využiješ možnosti, ktoré ti Erasmus ponúka. Iste, nebolo to vždy med lízať. Tiež som mal momenty, ktoré boli ťažké, kedy som mal toho dosť a mal chuť to zabaliť, ale práve tieto momenty ťa zocelia a spravia silnejšou a skúsenejšou osobou. Pre tieto chvíle som sa na to dal! Na záver svojej cesty si ale uvedomíš, prečo to celé robíš a prečo si sa na to celé dal/dala. Táto letná stáž znamenala obrovský prínos v mojom živote. Spoznal som veľa úžasných ľudí z rôznych kútov sveta. Zistil som, koľko lásky a úžasných momentov prináša práca so študentmi s psychickými poruchami (nehovoriac o tréningu trpezlivosti :D), zdieľanie radosti z dobre vykonanej práce. Zdokonalil som sa v anglickom jazyku, objavoval som krásy Škótska a užíval si nádherné momenty, na ktoré nezapudnem do konca života. Preto ak čo i len váhaš nad tým, či tento rok podať prihlášku na Erasmus+, skús to napriek pochybnostiam. Garantujem ti, že na tie skúsenosti, zážitky a ľudí nezapudneš do konca života! :)

Matúš BASANDA, študent GTF PU

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA NA VEĽTRHU GAUDEAMUS 2019 V NITRE

V Nitre sa konal siedmy ročník Európskeho veľtrhu pomaturitného a celoživotného vzdelania Gaudemus 2019. Vysoké školy z celej Európy sa stretli na jednom mieste so svojimi budúcimi študentmi. Veľtrh pravidelne navštevujú študenti 3. a 4. ročníkov stredných škôl.

Návštevníci na veľtrh GAUDEAMUS prichádzajú s jasným cieľom, nájsť si svoju budúcnosť v štúdiu na vysokej škole. Veľtrh je efektívnym nástrojom na oslovenie veľkého množstva potenciálnych vysokoškolských študentov za krátky čas. Vysoké školy sa tak snažili svojou účasťou na veľtrhu v Nitre osloviť študentov z celého Slovenska. Celý veľtrh v Nitre sa niesol v duchu kompletných poradenských služieb, ktoré budúci študenti vysokých škôl mohli využiť. K dispozícii boli odborníci z rad vysokoškolských pedagógov a študijných referentov, ktorí ochotne pomohli s každou nezrovnalosťou ohľadom výberu štúdia. Kvalifikovaní pracovníci pomohli nasmerovať budúcnosť mladých študentov tak, že sa mohli dozvedieť, v akých pro-

fesiách sa môžu najviac uplatniť, kde by mohli pracovať po skončení vysokej školy alebo aké sú platobné podmienky po skočení školy. Jednotlivé vysoké školy mali možnosť prilákať svojich budúcich študentov skrz prednášky, ktoré sa dočkali hojného záujmu a otázok z rad študentov. Prešovskú univerzitu v Prešove tak ako jedinú školu z východu Slovenska zastupoval tím skladajúci sa z referentky Centra prvého kontaktu Márie Mihalikovej a interného doktoranda Fakulty manažmentu PU Mgr. Matúša Vagaša. Študenti prejavili záujem o štúdium na jednotlivých fakultách, hlavne na Pedagogickej fakulte, Fakulte humanitných a prírodných vied, Fakulte manažmentu, Fakulte zdravotníckych odborov, ale aj na Fakulte športu.

Študentov zaujímal priebeh prijímacieho konania na jednotlivých fakultách, vyučovacie hodiny a priestory, areál školy a možnosti využitia študentských priestorov na voľnočasové aktivity. Prednáška sa týkala predstavenia jednotlivých fakúlt univerzity, konceptu vedenia a štruktúry univerzity ako celku, využitia programu Erasmus+ na jednotlivých fakultách, kultúrnych a športových aktivít a udalostí na univerzite či využiteľnosti priestorov vysokoškolského areálu. O prednášku bol veľký záujem, pričom po jej skončení nasledoval rad otázok ohľadom detailov spomínaných fakúlt.

Mgr. Matúš VAGAŠ
doktorand FM PU

JESENNÝ DEŇ MATERSKÝCH ŠKÔL

Pedagogická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove v rámci sprievodných aktivít k Dňu materských škôl na Slovensku organizuje už piaty rok Jesenný deň materských škôl. Tento deň realizuje pre deti z fakultných materských škôl a je odporúčaný pre všetky materské školy na Slovensku aj v Pedagogicko-organizačných pokynoch, ktoré vydáva Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu v SR.

Z iniciatívy Slovenského výboru Svetovej organizácie pre predškolskú výchovu (SV OMEP) vznikla myšlienka usporiadať Deň materských škôl na Slovensku. Významným mestom pre predškolskú pedagogiku na Slovensku je Banská Bystrica, kde bola založená prvá opatrovňa, ktorá bola prvým verejným predškolským zariadením. O jej založenie sa zaslúžila

propagátorka opatrovní v Uhorsku Terézia Brunswická v roku 1829. Ďalšie detské opatrovne, v ktorých sa miešali prístupy jednotlivých pedagogických koncepcií, vznikli v Trnave a Bratislave. Terézia Brunswicková sa spolu s učiteľom Antonom Rehlingenom, starali o vzdelanostné pozdvihnutie vychovávateľiek a učiteľov v opatrovniach. Brunswicková, ktorú

nadchla myšlienka hnutia Jozefa Wertheimera, bola odhodlaná pozdvihnúť osvetu v oblasti predškolskej pedagogiky. V tomto hnutí pre predškolské útvary nešlo len o poskytnutie azylu chudobným deťom, ale aj o výchovu a pozdvihnutie kultúrnej úrovne detí. Najviac ju ovplyvnili filantropické myšlienky, ktoré sa snažila uplatniť aj vo svojej vlasti. Takto banskobystrický

senát hľadel aj na prvú spomínanú opatrovňu v Banskej Bystrici, ktorú v zápisniciach nazval philanthropicum institutum. Prvým učiteľom v tejto opatrovni, ktorým mohol byť v tej dobe len muž, bol Matej Kern. Ženy pôsobili ako opatrovateľky alebo pomocníčky. Vzdelanie, ktoré sa vyžadovalo od každého, učiteľky získavali na dvojročnom kurze v Prešove.

Pedagogická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove už piaty rok oslavuje tento deň, ktorý nazvala *Jesenný deň materských škôl*. Tento rok sa uskutočnil 23. októbra. Do priestorov fakulty prišli deti s pani učiteľkami z ôsmich fakultných materských škôl (MŠ Bernoláková, Budovateľská, Čergovská, M. Nešpora, A. Pridavka, Sabínovská, Záborské, Zemplínska), ktoré prijali naše pozvanie v čase od 9.00 do 11.00 hod. Víťanie a usádzanie detí s pani učiteľkami mali na starosti naše študentky prezlečené za šašov. Študentky 2. ročníka magisterského študijného programu predškolská pedagogika si v tento deň pripravili pre deti množstvo zaujímavých aktivít, plných hier, zábavy a tvorivosti. Odštartovali to divadielkom „*Štyri ročné obdobia*“, v ktorom zaznela pieseň *Štyri* od Jána Turana, divadielko bolo spojením bábkového a rolového divadla. Deti sa

na chvíľu stali školákmi v Škole pani jesene, v ktorej pomocou svojich matematických schopností, zručnosti a kreativity plnili rôzne zaujímavé úlohy. Aktivity boli rozdelené do štyroch učební s názvami – *Gaštankovia*, kde si deti zhotovovali postavičky z gaštanov, *Číselný les*, v ktorom sa matematika premenila na veľkú zábavu, *Móda Pani jesene*, v ktorej každá MŠ vytvorila nové šaty pre Pani jeseň pomocou lepenia listov, a *Šiškáreň*, kde deti hmatom rozoznávali šišky, gaštany a kamienky či hrali šiškový futbal. Využitá bola aj chodba, na ktorej sa deti učili tancovať *Tanec Pani jesene*, ktorý sa deťom veľmi páčil.

Po každej splnenej úlohe v učebniach dostávali deti pečiatky na farebné náramky, ktoré slúžili aj pri ich rozdeľovaní do skupín. Deti výsledkami svojich prác vyzdobili interiér fakulty a niektoré si aj zobrali domov. Podujatie otvorila pani dekanka Pedagogickej fakulty PU v Prešove, doc. RNDr. Iveta Scholtzová, PhD., ktorá privítala deti spolu s pani učiteľkami na pôde našej fakulty. Odborná garantka podujatia, PaedDr. Monika Miňová, PhD., privítala ďalších domácich aj zahraničných hostí zo školského úradu mesta Prešov Mgr. Jaroslavu Lukáčovú, profesora Yarona Schura a profesorku Ainat Gubermana z David Yellin

Academic College v Jeruzaleme a profesorku Nataliyu Mukan z Polytechnic National University vo Lvove. Akcie sa zúčastnilo 69 detí spolu so svojimi učiteľkami. Pre deti bolo pripravené malé občerstvenie. Na záver tohto slávnostného dňa sme si spoločne zatancovali naučený *Tanec Pani jesene* a zapievali sme si Hymnu Dňa materských škôl na Slovensku. Za splnenie všetkých úloh si deti odniesli vysvedčenie so samými jednotkami aj balíček so sladkou odmenou. Nádherné fotografie a videá, ktoré vznikli počas dňa, nám budú tento deň stále pripomínať. Podujatie Pedagogickej fakulty PU v Prešove pod názvom *Jesenný deň materských škôl*, organizované študentmi a učiteľmi Pedagogickej fakulty PU v Prešove, je už tradičnou aktivitou pre fakultné materské školy. Aktivitou rozširujeme a prehľbujeme spoluprácu s fakultnými materskými školami a zároveň sa zapájame do sprievodných aktivít k *Dňu materských škôl na Slovensku* a tak podporujeme význam, poslanie a opodstatnenie materskej školy v živote dieťaťa.

Bc. Barbora LASTOVECKÁ

Bc. Jana RUŽBARSKÁ

študentky PF PU

Foto: Marcel MRAVEC AVS CCKV PU

ŽIVÁ KNIŽNICA

Dňa 22. októbra 2019 sa na pôde Pedagogickej fakulty v spolupráci s A-Centrum a Katedrou špeciálnej pedagogiky uskutočnilo pre študentov študijného programu špeciálna pedagogika pozoruhodné podujatie nesúce názov Živá knižnica.

Štandardný univerzitný spôsob získavania informácií v rámci prednášok a seminárov vystriedal na Pedagogickej fakulte v jedno jesenné popoludnie pútavý projekt s názvom Živá knižnica: skutočné príbehy rodičov detí s *Aspergerovým syndrómom a vysokofunkčným autizmom*, ktorý bol organizovaný Katedrou špeciálnej pedagogiky pod záštitou PaedDr. Lucie Mikurčíkovej, Ph.D., BCBA, a A-Centra pod záštitou Mgr. Viery Hincovej.

Spočíval v stretnutí študentov jednotlivých ročníkov špeciálnej pedagogiky s rodičmi detí s Aspergerovým syndrómom a vysokofunkčným autizmom. Posolstvo stretnutia sa nieslo v duchu pre-pájania teoretických vedomostí s praktickými skúsenosťami formou „živej knihy“, ktorú predstavovali práve spomínaní rodičia, pod vedením Mgr. Viery Hincovej. Príznačný názov tohto podujatia naznačuje, že pod pevným obalom

života dieťaťa s poruchami autistického spektra sa skrýva množstvo úsmevných, ale aj menej príjemných príbehov. A kto môže túto skutočnosť poznať a chápať lepšie ako práve rodičia, ktorí svoje deti vedú životom? Oni boli v tento deň tými, ktorí pootočili stránky kníh svojich životov a životov svojich detí, otvorili svoje srdcia a ponúkli množstvo veselých i poučných príbehov, ktoré však mali jedno spoločné – to, že boli skutočné. Občas nepochopiteľné, ťažko uveriteľné, no stále odrazom reality života. Vzájomná interakcia medzi rodičmi a študentmi prebiehala formou diskusie v menších skupinkách. Každému rodičovi bola zverená jedna zo skupín, ktorej následne rozpovedal svoj životný príbeh a príbeh svojho dieťaťa. A boli to vskutku rozmanité kapitoly týchto našich „živých kníh“. Zakaždým iné a jedinečné. Rozdielne bolo počúvať príbeh rodiča vychovávajúceho jedno dieťa s poruchou autistického spektra alebo rodiča, ktorý má takýchto detí viac, či rodiča prežívajúceho autizmus na vlastnej koži. Výber bol naozaj pestrý a mnohotvárný. Študenti mali možnosť okúsiť príbehy dvoch rodičov, porovnávať a nachádzať podobnosti i odlišnosti medzi jednotlivými

deťmi. Napriek tomu, že každé z detí bolo opisované rodičom ako jedinečná, individuálna osobnosť, predsa sa vo všetkých prípadoch vyskytovali rovnaké symptómy. Boli to či už problémy s komunikáciou, alebo samotným začlenením do spoločnosti. Na základe skúseností s vylučovaním detí s autizmom na okraj spoločnosti a prejavovaním neľudského správania voči ich osobe, rodičia ocenili prácu špeciálnych pedagógov, čím zvýšili motiváciu študentov usilovne pracovať na svojom osobnostnom raste a zdokonaľovaní sa v štúdiu danej problematiky. Celé stretnutie prebiehalo v priateľskej atmosfére a otvorenom dialógu, v ktorom sa študenti mohli pýtať na čokoľvek, čo ich zaujalo. Priestor na rozhovor bol nielen počas diskusie v skupinkách, ale i počas občerstvenia, ktoré si pre nás, študentov, pripravili naši hostia. Káva, čaj či koláčik prispeli k istej neformálnosti stretnutia. Odpovede rodičov boli priame a úprimné. Dobrota a oddanosť, ktorá z nich vyžarovala, bola neopísateľná. Rozhodli sa niešť na svojich pleciach údel, ktorý život ani nenadelil im samotným, a bojovať za tých, ktorí sú im najdrahší, za svoje deti. Bolo viditeľné, ako každú životnú situáciu

prežívajú spolu so svojimi deťmi a z ich slov bolo doslova cítiť, ako sa snažia poskytnúť im čo možno najvyšší stupeň podpory. Za všetko, čo robia, im patrí obrovský rešpekt a obdiv.

Držať v rukách klasickú knihu znamená pre študentov čerpanie výlučne teoretických informácií, ktoré ponúka v rámci svojich obmedzených možností. Oproti typickej knihe tu paralelne stojí „živá kniha“, vďaka ktorej si mohli študenti prečítať aj kapitoly s neobmedzeným rozsahom praktických skúseností. Kapitoly, ktoré upútali ich pozornosť, aj keď v prvej fáze netvorili obsah samotnej knihy. V priebehu stretnutia sa vystriedali rôzne pocity či už zo strany rodičov, alebo študentov. Je však jednoznačné, že každý si na záver so sebou odniesol veľmi cenné skúsenosti sprevádzané pozitívnymi emóciami. Študentom sa otvorili dvere prvého kontaktu s praxou, ktorej budú čoskoro súčasťou, a rodičia odchádzali s vedomím, že stále sú tu ľudia, ktorí sa túžia v rámci svojej budúcej profesie venovať i deťom, ktoré to z nejakých dôvodov nemajú v živote jednoduché. Na tejto ceste je dôležité nevzdať sa a spolupracovať v čo najvyššej možnej miere, lebo ako raz povedal

Bob Beauprez:

„Vzdelávanie je spoločným záväzkom medzi oddanými učiteľmi, motivovanými študentmi a nadšenými rodičmi s vysokými očakávaniami.“

Bc. Denisa BEHÚNOVÁ
Bc. Radka ÚPORSKÁ
študentky PF PU

Foto: PaedDr. Lucia MIKURČÍKOVÁ, Ph.D., BCBA
PF PU

PREZENTÁCIA PROJEKTOV AKTIVÍT K DŇU MATERSKÝCH ŠKÔL

Počas štúdia na Pedagogickej fakulte PU v Prešove v 2. ročníku v zimnom semestri študenti absolvujú dvojtyždňovú pedagogickú prax v materských školách. Počas tejto praxe majú okrem iných povinnosti za úlohu zrealizovať konkrétnu aktivitu pre deti predškolského veku k ich veľkému Dňu materských škôl, ktorý v tomto roku oslavoval 5. výročie svojho vzniku.

Pedagogická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove aj tento akademický rok oslávila 4. 11. Deň materských škôl. Tento dátum si každoročne pripomína historický moment založenia prvej detskej opatrovne na území Slovenska. Na počesť toho sa konajú aktivity, ktoré podporujú myšlienku materských škôl na Slovensku a oslavujú jej vznik. Aj študenti druhého ročníka našej fakulty si mali možnosť v rámci pedagogickej praxe, ktorú absolvovali v dňoch od 14. 10. do 5. 10. 2019, pripraviť zábavné jednodňové aktivity pre deti, ktorými posilnili myšlienku oslavy Dňa materských škôl, a týmto spôsobom sebe i deťom spríjemnili deň. Svoje skúsenosti mali študenti možnosť predniesť pred celým ročníkom. Stalo sa tak 4. 11. 2019, keď jednotlivé študijné skupiny prezentovali svoje aktivity. Každá z aktivít bola výnimočná a pre deti určite nezabudnuteľná. Deti sa ocitli v krajine zázrakov. Mohli sa vžiť do rozprávok „O troch prasiatkach, O Pampúšikovi“, stretli sa s Červenou čiapočkou i princeznou so zlatou hviezdou na čele. Mohli stráviť spoločné chvíle v triedach, kde vyrábali rôzne domčeky, postavičky, ozdobovali

otlačkami rúk tričká, cvičili a tancovali. Niektorí študenti si pripravili out-doorové aktivity, ktoré zahŕňali, napr. Šarkaniádu ale aj Športový deň, kde boli pre deti vytvorené rôzne stanovišťa. Ich úlohou bolo všetkými prejsť, za čo, samozrejme, okrem zábavy, dostali aj odmenu. Iní študenti zasa navrhli predstavenie pre seniorov, na znak úcty k starším, ktorým je venovaný mesiac október. Deti mali možnosť nacvičiť si krásne ľudové tance, ktorými zahriali srdcia všetkých prítomných. Jednotlivé aktivity v sebe zahŕňali ciele, ktorými sa deti učili a posúvali vpred, nakoľko práve metóda hry je základnou učebnou metódou využívajúcou sa v materských školách. Deti veľmi ochotne plnia rôzne úlohy, pričom ich pokladajú za zábavu a ani si pritom neuvedomujú, že sa takouto formou učia. A týmto je napĺňaný odkaz Márie Terézie Brunswickovej. Každá študijná skupina prezentovala to najlepšie, čo vedela. Ukázalo sa, že študenti majú kreatívneho ducha a dokážu vymyslieť rôzne spôsoby originálneho strávenia dňa s deťmi. V prednáškovej miestnosti vládla pozitívna nálada, semtam bolo počuť spokojný smiech nad

detskou jednoduchosťou vykresľujúcou sa v jednotlivých prezentáciách. Každá aktivita bola obohacujúca pre všetkých počúvajúcich druhákov, ktorí s radosťou venovali potlesk prezentujúcim. Veríme, že sme sa takto navzájom nie len potešili, ale aj inšpirovali do ďalších rokov našej praxe. Prezentáciu projektov k príležitosti Dňa materských škôl na Slovensku viedla a moderovala PaedDr. Monika Miňová, PhD., a taktiež aj túto aktivitu pre nás študentov a všetkých, ktorí mali záujem sa prísť pozrieť, zorganizovala. Na začiatku prezentácie sme si zaspievali Hymnu k Dňu materských škôl na Slovensku, ktorú si vo väčšine materských škôl aj deti spolu s nami zaspievali. Prezentácie sa zúčastnili vedúca Katedry predškolskej a elementárnej pedagogiky a psychológie prof. PhDr. Ľudmila Belásová, PhD., garantka študijného programu Predškolská pedagogika, prof. PhDr. Mária Podhájecká, PhD., a referentka pre pedagogickú prax Mgr. Daniela Greš Olšovská.

Júlia BODNÁROVÁ
Mária STERANČÁKOVÁ
študentky PF PU

Foto: Archív PaedDr. Monika MIŇOVÁ, PhD.

XXIII.

REPREZENTAČNÝ PLES PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY V PREŠOVE

17. JANUÁRA 2020

HISTORICKÁ BUDOVA SKLADU SOLI

NKP SOLIVAR PREŠOV - 19:00

SKUPINA

VIDIEK

HLAVNÁ HVIEZDA VEČERA

CENA VSTUPENIEK

- študent PU: do 06.12. - 30 €, od 07.12. do 06.01. - 31 €, od 07.01. do 15.01. - 32 €
- zamestnanec PU: 37 €

PREDPREDAJ: CENTRUM 1. KONTAKTU / BUDOVA VŠA - INFO: PETER.ZUBAL@UNIPO.SK / +421 918 939 089

ISSN 1337-9208

www.napulze.unipo.sk